VZDĚLAVACÍ KNIHOVNA KATOLICKÁ.

Pořádají

Dr. JOS. TUMPACH. Dr. ANT. PODLAHA.

SVAZEK XXIX. | [redacted] | SEŠIT 5.–7.

FRANTIŠEK TISCHER

Heřman hr. Černín z Chudenic.

OBRAZ ZE ŽIVOTA A ČINNOSTI JEHO.

V PRAZE 1904.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba.

Cena 1 K 50 h.

Vzdělavací knihovna katolická

přinesla doposud následující spisy:

Svazek I.: **„Apologie víry křesťanské na základě věd přírodních“**, Sepsal kanovník F. Duilhé de Saint-Projet. Přeložil Dr A. Podlaha. Cena 4 K 20 h.

Svazek II.: Dra Jana Sýkory **„Umučení a oslavení Pána našeho Ježíše Krista podle čtyř evangelií“** Četná vyobrazení v textu a 2 přílohy. Cena 6 K.

Svazek III.: Dra Pavla Vychodila **„Básnictví a mravouka“**. Cena 80 h.

Svazek IV.: Dra Eugena Kadeřávka **„O původu tvorstva dle zpráv biblických“**. Cena 80 h.

Svazek V.: Arnošta Hella **„Podobizny Svatých“**. Z frančtiny přeložil Sig. Bouška, O S. B. Četné obrazy starých i novějších mistrů. Titulní list kreslil mistr Jenewein. Cena 4 K.

Svazek VI.: Dra. Frant. Kryštůfka **„Dějiny církve katolické ve státech rakousko-uherských s obzvláštním zřetelem k zemím koruny české od r. 1740—1898“**. (S obrazy vladařů rakouských.) — Díl I. Cena 6 K. Díl II. Cena 11 K.

Svazek VII.: P. Jindř. Pesche a P. Vict. Cathreina **„Soukromé vlastnictví“**. Dvé sociologických studií. Z německého podává Dr. Jos. Tumpach. Cena 2 K 70 h.

Svazek VIII.: P. A. Lapôtra T. J. **„Moravané“**. Stať ze spisu: »Evropa a svatá Stolice za dob Karlovců«. Z frančtiny přel. Dr. Fr. Ehrman. Cena 1 K.

Svazek IX.: Dra J. Bilczewského **„Archaeologie křesťanská ve službách dějin církevních a věrouky“**. S četnými illustracemi v textu. Z polského originálu podává Dr. Jos. Tumpach. Cena 5 K.

I.

Druhé poselství hraběte Heřmana Černína v letech 1644—1645.

Roku 1644.

25. Juni. Učinil sem psaní do Budína z Vídně panu vizírovi Osmanovi oznamuje, že (hodlám) v brzkých dnech z Vídně vyjeti a do Budína přijeti, a přátelské shledání míti budeme, jakž Copie listu v sobě obsahuje.

26. Juni. Ve jméno Pána Boha všemohoucího, velebné svaté Trojice, blahoslavené Panny Marie a všech Svatejch měl sem audiencí při JMti císařské Ferdinandovi Třetím etc., jako i při Její Milosti císařové, a presentiroval sem se se vším svejm comonstvem; vobstál sem s bohem, jakž sám JMti císařská, Jich Milosti tejný raddy, dvořstvo, i obecní lid Vídni zalíbení své měli.

27. Juni. Vídni sem pozůstával a co zapotřebí bylo, říditi a spravovati sem dal a Jich Mti tejný raddy a kde náleželo navštívil.

28. Juni. Vídni sem zůstával, k vejjezdu se hotoviti snažil a při všem svým comonstvu též nařídil.

29. Juni. Ráno dal sem se se všemi svejmi na šífy [1]) a tu obědval s dobrejmi přátely a okolo šesté

[1]) šífy, a z pův. denn. ještě: kterýchžto 11 úpravných a 12tá pleta byla.

hodiny na půl orloji po vobědě, po rozžehnání se s mou nejmilejší manželkou Silvičkou [1]) a všemi pány a přátely, vyjel sem s bohem až do lusthausu JMti císařské na blízce (slove Grinn-Lusthaus) Právě před vyjetím drobet drobnej deštíček se ukázal a velmi na mále trval — obyčejně ke všemu dobrému znamení. Pán Bůh rač řízení požehnati.

30. Juni. Vyjel sem odtuď ráno a připravil sem se až do jedné německé hodiny na půl orloji do Prešpurgu. Tu pan hrabě Štefan Palffi, pan hrabě Alexander Haugwicz a jinejch mnoho cavalírův a dobrej počet vzácného a pěkného fraucimoru mne a manželku mou visitirovati ráčili a na večer u mne v jedné zahradě u vody večeřeli a ve jméno Pána Boha veseli byli.

1. Juli. Přijel ke mně pan arcibiskup Vostřehomský, vínem a rybami mne obdaroval a pěkně navštívil.

Po vykonání toho šífy odsaditi (sem) poručil a jak daleko býti mohlo u jakéhos místa (slove Remedi) u břehu sem ložíroval, a při šífích zůstal; a jaká veliká neřest od komárů byla, nemožná vypsati.

2. Juli. Ráno sem z quartíru vytáhl a u jednoho luhu, kde příležitost k polodni byla, přitrhnouti dal. V polích odtuď ves byla a sedláci poctu přinesli. Tu sme obědvali a po vobědě manželku mou nejmilejší, paní Marijeme, pana hrabě Alexandra Haugwicze, kderýžto z Prešpurku až sem mne provázel, požehnal a zpátkem do Prešpurku jeti pustil.

Taky ihned jedním rázem sem se hnul a k jedný vsi u přívozu souce, ten den se doplavil a tu zůstal. Náleží biskupu Sedmihradskému, proboštu Černekovskému, slove Sediary; mřelo tu hrubě, moji běhání nenechali, nakazil se jeden lokaj můj, byl z domu švakra mého pana margesa di Grana.

3. Juli. Vyjel sem tím raněji pro morní ránu a s Pánem Bohem o devátý hodině před polednem do Komárna sem se připlavil.

---

[1]) Silvia Caretto, marchesa de Savona, hraběnka z Millesimo.

Tu pan nejvyšší leitenambt pevnosti komarský (jmeno jeho Špaczy Martin), naproti mně štyry čejky poslal, (a mne) přivítati dal.

Provázely mne až k břehu, a tu pan Martin Špaczy na mne sám s vozem očekával a tak odtud sem do zámku Komárna přijel a tam svatou mši spívanou i jiné mše a kázaní (slyšel).

Potom do svého domu mne pozval a dobře pan Špaczy traktiroval.

Po jídle byl mi v městě quartír, u pana Firsta slove. V tom asi po dvouch hodinách přijel z Budína kurýr Ticz [1]) a mně od pana vizíra Osmana, budínského baši, list přinesl, kderýžto velmi pěkně, an se čemu podiviti, položen jest.

Dává odpověď na mé psaní. Asi po třech hodinách přijel ke mně JMti císařský pan sekretář Ottman z expedití vojenské; též s ním jeden nejvyšší a pan Piron ingenier JMti císařský, kderýžto po pevnostech potřebnosti shlídal, a tak při začátku všeckno vedle žádosti, řízení a vinše se dařilo, chvála Bohu, a jistě na vlasu vězelo! Kdybych byl Ticze kurýra do Budína neposlal a sám též v patách nebyl, na konec válka se začíti a zdvihnouti měla.

O jeden den bylo obmeškáno; nebo radda ten den, když kurýr Ticz do Budína přijel, o dispositi války držána, a rozdílný nařízení soldatům se stalo a odevšad z Krecye, Volgarie, Bosny a Turkmen i Bosny soldati se k Budínu strhovali a velké ležení měli. I též zjevnou pomoc Rákoczymu učiniti chtěli a samejm tím příjezdem kurýra Ticze a oznámením, že z Vídně jistej den, a to 29ho Juni, v konečnosti se k Budínu inbarciruji a vytáhnu, s tím oznámením, že pod ztracením hrdla svého jináčeji se nestane, (nebo krátký dni před tím Jeho císařská Milost ráčila též do Budína pana nejvyššího Paygota [2]) k témuž panu vizírovi odeslati a o příjezdu mém oznámiti — ale nevěřili tomu), změněno, a jiná radda držána a

[1]) Jan Dietz.

[2]) V německých listinách slove Obrist Beigott (= nejvyšší Beigott).

od první upuštěno, a sultánovi do Constantinopole o příjezdu mém psáno a kuryry odesláni byli.

4. Juli. V Komárně držel sem raddu (se) svejmi, co by dál na tak spěch činiti bylo, a to v přítomnosti pana sekretáře Ottomana (poněvač zdání a radda držány JMti císařské Vídni tak postavena byla, a s tím pan Ottoman ke mně vyslán byl, abych já nejprve od Porty ottomanské kleytem ubezpečen byl, a tak dlouho v Komárně až do další JMti císařské resolutí se pozdržel) na tom zavříno bylo, aby pan sekretář sám do Budína (se) svejmi lidmi a jedním nejvyšším sjel, a dáleji takovej kleyt od Porty otomanské skrze pana vizíra Budínského spravil, a na konec aby v tom nespůsob nebyl, přinésti dal a vo mém bytu v Komárně panu vizírovi oznámil.

A před tím sem již oumysl tureckej skrze Ticze kuryra strany války srazil, i též (zprávu), že Rakoczy(mu) se pomoc neodešle skrze psaní od vizíra obdržel.[1])

V tom po odjezdu pana Ottmana k Budínu, totižto 5. Juli, též ihned sem sám o svém usúzení kuryra Ticze do Vídně k JMti císařské odeslal, a mé zdání na opravu též Jich Milostem pánům tejnejm raddám oznámil, totižto: že kleyt bezpečnosti jízdy osoby mé do Constantinopole by se mnoho neděl, na měsíce prodloužilo, a tudy veliká škoda a záhuba na hranicích se státi mohla: jestli pak i on pan Ottman by od pana vizíra Osmana budínského (dle jakékoliv moci mající hranice a co k tomu vtěleno, k opatrování od sultána mající) kleyt bezpečnosti mně do Komárna přinesl, tehdy že se mně zdá, že by takovej kleyt mně nic platen nebyl a to z těch příčin: předně, kdyby při Portě tomu, že nevědomostí jich velkého vizíra a sultána (se) stalo; za druhé kdyby on v tom čase, nežli bych já tam dojel, umřel; za třetí kdyby v tom čase jízdy mé nebo příjezdem mým tam (ne-

[1]) **V původním denníku: »A před tím sem conclusi tureckou příjezdem spěšným srazil, že sou již povolené pomoci Rakoczymu neodeslali, ale zastavili, z toho má se Pánu Bohu děkovati.« —**

chtíce mne toho držeti) jej z ouřadu masulirovali. Nežli (že by) bez vyměřování JMti císařský, mé ponížené zdání žeby bylo, abych hned bez dálšího prodlévání (kderéžby JMti císařské na škodu bylo) vedle povědomosti své cestu svou před sebe vzal, neobávaje se ničehož a JMti císařské poručení vedle instructí sobě dané řídil.

5. Juli. Pan Ticz kurýr do Vídně odjel, jako i pan Ottman k Budínu. Pán Bůh dej dobré řízení.[1])

6. Juli. Nic se hodného nezběhlo, toliko páni kavalírové mojí veselí byli a muziku drželi.

7. Juli. V Komárně jiného nic nežli s uherskými pány bylo skrze psaní do Nového Zámku ku panu palatinovému bratru, a i jinejm o propuštění jistej počet vězňů tureckých k zalíbení Jeho císařské Mti, a to bez rancí.

Dlouho o to se tahali, až naposledy 6 jich povolili, však za dvanácte set fr., a odeslali.[2])

V pravdě že sou dobře mezi svými vězni vybrakovali, a, co se nehodilo, odeslali, a jistě všech šest pro starost a nedužívost za 50 fr. nestáli.

Žádali ode mně na tu sumu dvanácti set pojištění, dal sem jim quitancí přijmu a sulicitací Vídni o peníze nezbránil.[3])

8. Juli. Ostával sem v Komárně. Jiného nic slyšeti nebylo, toliko že rána boží tak ledkdes proskakovala; aby se šetřili, sem všudy poroučel. Horka veliká následovala.

9. Juli. Nebylo nového nic, toliko že v Rábu hrubě mře, a pan hrabě Filip z Mansfeldu že jest do Vídně jel, mně psaní učinil i jeho paní manželka recomandirujíce mně jednoho svého přítele cavalira,

---

[1]) V původním denníku: Pana Ticze kurýra vypravil sem dnes se vší správú k JMti císařské; a při tom panu z Trautenstorfu a panu presidentu sem psal a do Čech Jich Mtem pánům českým někderým o všem, co se nyní řídí, a věci na čem turecký postaveny sou.

[2]) V původ. denn.: »a měli je na JMti císařské: poručení bez výkupu (rancí) vydati.«

[3]) V původním denníku: Pan Pavel Esterházy povo il šest tureckých vězňů JMti císařské pasirovati, ale chtějí 1200 zl. za ně míti. Dal sem atestací, že sem je přijal, o záplatu ať on se stará.

jménem Metighofen, abych jej s sebou do Turek vzal a tři sta fr. (jemu) zapůjčil, že za lásku to počítati a s poděkováním mimo jiné oferty takové peníze oplatiti chtějí. [1])

10. Juli. Přijel pan secretář Ottman zase z Budína od pana vizíra Osmana a přinesl odpověď psanou na mé psaní velice přívětivou, jako i salvum conductum od téhož pana vizíra, kteroužto salvu za nic sem (vědouce praktyky turecké) držel.

Svejmi lidmi a tím nejvyšším i s kurýrem Michalem (u) veliké discordii byl; nelíbilo se jemu tam, nebo ihned tu hodinu, jak jest přijel, po dodání listu a salvum conductum mně od vizíra, zase do Vídně odjeti chtěl (an to sám splískal, že za mnou přijel a tu pro assistentí, až by od Porty salvum conductum přišlo, zůstávati i do Budína doprovoditi měl). Sotva sem jej zdržel a jeti jemu nedal, toliko aby patientí a strpení do navrácení z Vídně kurýra Ticze dočkal, kderýžto zejtra jistě přijeti má. (Žaloval tuze na ty dva, jak sou sobě před Turky ničemně počínali.)

11. Juli. Raničko přijel zase kurýr Ticz z Vídně od JMti císařské a v přítomnosti pana Ottmana dodal mně listy i též od pana hraběte z Trautnstorfu, [2]) kterak JMt císařská ráčí se mnou milostivě spokojen býti, a při mém zdání zanechávati, a mně v tom svobodnou disposití učiniti.

Tak sem hned pana Ottmana do Vídně vypravil; oznamoval, že by desíti tisíc fr. vzíti, aby tam do Budína mezi ty Turky jeti měl, nevzal.

Toho nejvyššího, kderého (s) sebou přivezl, tu zanechal, Ticze, kurýra, s sebou zpátkem vzíti chtěl, to sem, pro relací učinění z Budína JMti císařské jemu odepřel a jeti nechal a JMti císařské a panu hraběti z Trautnstorfu po dvouch husařích listy mého dálšího řízení odeslal.

A ihned ten den zase do Budína panu vizírovi Osmanovi psaní učinil, takž jakž sem v prvním psaní

---

[1]) Claudius z Metekhofen, pán na Oplyvě. Nalézáme podpis jeho na kšaftu Heřmanově, sepsaném u Budína na šífu.

[2]) Trautmansdorfu.

mém o příjezdu mém do Komárna oznámil, a on kdybych koliv dáleji kráčeti a do Budína přijeti oumyslu byl, abych jemu 4 dni napřed věděti dal, žádal. Intimiroval sem vejjezd můj z Komárna, a to 14. Juli, a patnáctého téhož měsíce dne, intrádu do Budína, aby mne v konečnosti očekával.

Tak sem smejšlel,[1]) že jest ty štyry dni žádal, aby tím pěkněji přivítání ordinirováno býti mohlo.

12. Juli. Nebylo nic nového, toliko přílišná veselost pana hofmistra s muzikou a trubači. A týž den pan nejvyšší leitenambt Martin Špaczy daroval mně pár chrtů.

13. Juli. Přijel zase Michal kurýr můj vyslanej z Budína s odpovědí od pana Osmana vizíra budínského, oznamujíce, že rád k tomu času a dnu mne svejm comitátem očekávati bude, a abych jeho za pravého přítele znal, se ohlásil, a vším dobrým se zakázal.

14. Juli. Ve jméno Pána Boha všemohoucího, učinivše ten den před tím strany soldatů, čejk se panem Špaczy nejvyšším leitenambtem a panem hejtmanem Šicem nad pěchotou, jak se hotoviti mají, nařízení, aby 10 čejk vo 28 osobách na každý, dobře armirovaných spraveno bylo. To ráno 14ditto vyjel sem šťastně s Bohem až blízko Sitvatorok, drobet dáleji. Tu již Turci se dvaceti a třima čajkama se presentirovali, a ke mně, že jsou již tu, poslali a oznámiti dali. A ihned po těch vyslanejch Olay beg Vostřehomskej sám s některejmi svejmi do mého šífu se opovědouce, přišel, reverencí po turecku učinil a od pana Ahmet agy proti mně vyslaného, aby se čejky s obojí strany drobet strhly, tak aby po břehu pro velké horko nám daleko jíti se nepřišlo. Stalo se a panu Olay begovi Vostřehomskýmu sem oustně oznámil, dokud pan Ahmet aga, vyslanej pana vizíra budínského, se nejprvé z svých čajk nehne a nevyjde, že já dotud z svých šífů se nevydám a nevyjdu, a tak sem jej zpátkem vypravil. Stalo se.

---

[1]) V původ. denníku: tak zajisté kladu.

Tu sem já teprv po nich z šífu svého vyšel a proti sobě (vedle starého obyčeje) vážně pomalu kráčel, a když sme se na dva kroky docházeti jměli, zastavil sem se a on Ahmet aga dokročiti musel.

Na přivítanou ruce sme sobě podali, objali a pozdravení dali, k dobrému sousedství a pokoji conversirovali.

V tom maje každej k šífu svému jíti, pan Špaczy k Turkům učinil a k témuž panu Ahmet agovi a Olay begovi oratí, odevzdávaje mne dle starobylé zvyklosti, aby mně i mejm všem (jako jim od nás se stává) činili.

Tu Ahmet aga a Turci velmi pěkně odpověď dali a že již poručení mého následovati chtějí a sebe mně v moc dávají.

A tak po zavření našeho promlouvání vzal sem pana Ahmeta agu, pana Olay bega a některé přední Turky do mého šífu. Při jakémsi ostrůvku o polednách přihnouti dal, a je, jak nejlépeji býti mohlo, tractiroval. A ten den až pod Vostřehom u Dunaje, kde baráky připraveny byly, sme dojeli a tu ostali. Asi po dvou hodinách sám beg Halil Vostřehomský z pevnosti ke mně přijel a mne vizitiroval, zase nahoru do pevnosti Vostřehomské odjel a oznámil, že by rád poručení mé konal.

Po dragomanu skázal mně,[1]) že bych jemu pří vizírovi Budínským dobrého slova propůjčil, aby mohl se mnou do Constantinopole jeti, z příčin těch: (poněvadž již starý jest), předně že jest tu několik mnoho let ztrávil a spravoval, a tam v Constantinopoli strejce svého vlastního, bratra svého syna u sultána za silichtara, přední osobu, má, a nyní k tomu ještě jenerálem nad armádou mořskou učiněn; aby jej navštiviti mohl.[2])

Podruhé ke mně svého dragomana Mustafu odeslal a skázal, že se mnou do Budína pojede a mne

---

[1]) V původ. denníku: »mne žádati dal tejně i oustně, potom sám že se mnou do Budína pojede.

[2]) V původ. denníku ještě: »Olay beg jest velmi proti němu a rád by jej odtud vyhryzl, nemohou se srovnati.«

provázeti chce. Dal sem odpověď, že dáli pán bůh zejtra ráno v malém počtu do Vostřehoma pevnosti přijedu a potom na šífy se dajíc, k Budínu se plaviti budu, on pak aby činil, co se mu líbí.[1])

V pravdě pěkné přivítání bylo z kusů z Vostřehoma, a mnoho rejtharstva s obojí strany Dunaje postaveného.

15. Juli. Ráno svatou mši sem pod jedním stromem sloužiti [dal] a trubačům, jak obyčej, jak náleží troubiti. Mnoho Turků a těch renekátů se dívalo, a velice jim to divně proti jejich religi a zvyklostem přišlo.

Po svatý mši sem na kůň vsedl a toliko pány cavaléry sebou nahoru na zámek Vostřehom vzal, pěšky jdoucí, neb na blízko bylo, a mnoho by jich puštěno do pevnosti nebylo; neb mi skázal, abych více 8. osob sebou nevzal, ale já předce třikrát tolik sebou sem jich měl.

Tu když nahoru na zámek sem se dostal, proti mně jeho dvořané dolů, kde se z koně sedá, sešli, přivítali a z koně sednúti pomáhali a dáleji nahoru vedli.

Když sem nahoru vešel, pan beg proti mně šel, přivítal a dáleji na spolu sedění přivedl. Ihned se po pozdravení dáleji rozprávělo.[2]) V tom sem jemu present nařídil od JMti císařské odvésti a co náleželo k tomu promluvil.

Potom šerbetem a kávou mne poctil; vzavši odpuštění od něho, zase sem se dolů k šífům svým obrátil (an mne cikánky s jejich zpěvy, tanci a svými instrumenty až do šífu před koněm jdouce provázely). Ve jméno Pána Boha velmi pěknej den byl;[3]) plavil sem se blíž k Budínu a dopravil se až do Vácova, však naproti z druhé strany Dunaje pro morní u břehu losiroval.

Turky pod stan k jídlu k sobě vzal[4]) a ten den

---

[1]) V původ. denníku: »aby činil svou příležitost.«

[2]) V původním denníku: »Po rozprávkách sem vyvstal, vyhlídal na pěkné situm Vostřihomské.

[3]) V původním denníku ještě: »do šífu sme vsedli a po dobré chvíli . . .«

[4]) V původním denníku ještě: »troubiti a muziku držeti dal.«

tu zůstal. Pan beg Vostřehomský na čajce své za mnou k Vácovu přijel a mne navštívil, obnovuje svou první žádost a zase do quartíru svého jse podal.

16. Juli. [1]) Ve jméno Pána Boha do Budína v devátou hodinu ráno na půl orloji sem se připlavil, a těch 23 čejk, velmi pěknej způsob byl, stále okolo šífu mého z obou stran řádem šly a stále z kousků i ručnic stříleli, troubili, bubnovali a na šalamaje pískali, že hodně viděti bylo.

Tu se dobře od Budína na dobré půl míle uherské shlédlo ležení turecké velmi pěkně položené a rejtharstvo u vody z voné strany postavené a z druhé strany jenčaři, velice na dlouze a jejich šice, pěší branný lid stáli; jakož pro lepší všech věcí dobré nařízení pan vizír Osman sám mezi nima byl.

Salvy z Budína i Peštu velice pěkný z kusů, jako i šice, pěchota i rejtharstvo dávali, že v pravdě za práci stálo, s mnoha tisíci lidu přivítání tak slavné, aby sám JMti císařská býti ráčila, víceji býti nemohlo. A tak skrze ně připloul sem k břehu, kde obyčej, u královskejch marštalí blízko od teplejch lázní (trubači moji taky nezaháleli).

Tu již baráky spraveny byly pro mé comonstvo a pro mne obzvláštní stan. Ihned pan vizír poslal dva z svejch předních mne přivítati, a hned po nich jiné dva čorbači a dragomana svého Fischera, aby mne do stanu uvedli a dáleji sloužili. Dal sem hned svatou mši v stanu sloužiti a Pánu Bohu poděkovati, že sme vesele a šťastně přijeli. V tom pan vizír, jak obyčej, mně present něco od ovotce poslal, a tak byvši

[1]) V původním denníku: »Vyšed z lodi, dal sem svatou mši sloužiti. Velmi mnoho Turků při tom sedělo a se dívalo. Po vykonání svaté mše vsedl sem na kůň a mojí páni cavalírové se mnou, bez čeládky jeli sme na pevnost nahoru pro shlídnutí. Rád nás beg Vostřehomský přivítal, rozprávěl dlouhou chvíli a chválil Boha z příjezdu mého. Dal nám kávu píti i tolikéž potom ledovou vodu s cukrem dle jejich obyčeje. Present sem jemu odvésti dal. Mocí se mnou do Budína jeti žádal, zůstavil sem vše při jeho vůli. Vzav od něho svůj odchod, usedl sem na lodi. Doprovázely mne cikánky s tancem a svou hudbou.« Srovnává se to sice s předešlým, ale obé je zaznamenáno v původním denníku.

čas k jídlu, sem z předních Turků k sobě k tabuli své vzal.

Po jídle přišlo mi psaní od pana Ahmeta vizír Azama z Constantinopole, psaní přívětivé.

17. Juli. V svatou neděli pan vizír Osman budínskej posílal ke mně několikrát s pozdravením a obyčejnejmi ceremoniemi, i tolikéž o první audiencí se narovnání. Stalo se tak, aby 19. Juli se stalo.

Proto drobet prodlouženo, ažby pan vizír v novotě své ke všemu, jakž na něj náleží, se přihotoviti mohl. Týž den poslal ke mně o acomodirovaní se mnou vedle obyčeje toho, kderej sem já před dvaceti a šesti lety s sultánem Ahmet Hanem narovnal, tajinem [1]) se acomodirovati a jak od toho času všem JMtiným císařským poslům dáváno bylo, a nic víceji ani méněji, při tom sem zanechal.

Ten den umřel mi lokaj na morní, dobrý člověk z domu švagra mého pana markéza de Grana fedrovanej.[2]) Dal sem jej tiše přede dnem v šatech jeho pochovati.[3])

18. Juli. Posílaje k sobě sem i tam, na tom zůstáno, abych k audiencí ráno mezi vůsmou a devátou hodinou na půl orloji jel (an veliké horka byly) dne zejtřejšího. V tom sem nařídil, aby též zejtra o dobrou hodinu prvé před vejjezdem mejm panu vizíru (present) od JMti císařské nešen a dodán byl.[4])

Tu noc všecko ležení turecké z druhé strany Dunaje ležící světlo na kopích svých z nařízení vizírového míti museli a stříleli, a to trvalo přes dvě hodiny. Bylo velmi pěkně nastrojeno.

19 Juli. Ve jméno Pána boha po vykonání svaté mše vše sem sám v pořádnost, jak kdo kde jíti a jeti

---

[1]) Stravní plat = Tafelgelder, od Turků na turecké půdě dávaný, jenž obnášel denně 1000 asprů, t. j. 125 tolarů.

[2]) V původ. denníku ještě: »nešetřil se dobíhaje do domů«.

[3]) V původ. denn.: »Dali první tajin«.

[4]) V původ. denn. ještě: »Ten den Pán Bůh ráčil dáti pěkný dešť k večeru a skoro celou noc pršelo, tak že se prach splákl. Dali opět tajinu za jeden den, to již po druhé. Však počítati se má o den víceji. Sou povinni zadost učiniti, tak jakž i my jim činiti a dávati musíme. Protož velmi s nimi opatrně zacházeti.«

má, tak aby žádná confusí nebyla, uvedl. Present napřed dodán skrze hofmistra mého byl. Po navrácení jeho, v snešenou hodinu sem s praporci oběma (trubači a vlaskými bubny), souce jeden praporec JMti císařský erb a druhý praporček malý ku poctivosti a slavné památce blahoslavené svaté Amabilie, nahoru na zámek Budínskej jel, na kderémžto praporci tato slova s erbem mejm při tom namalovaným: »Vias tuas domine monstra michi.«[1]) Jelo se velmi pěkně.[2]) Dva čorbači přede mnou daleko jeli, potom trubači, cavalírové, na to po dvouch zároveň přes štyřiceti koní, carnet s císařským praporcem, kde náleželo, můj carnet s bílejm praporečkem přede mnou. Potom sem já jel, zase přede mnou jeden kapiči-baš, a vedle mne pan Ahmet Aga, kderej mým comisařem byl a za mnou dva dragomani a za dragomany šest Edlgnobů, lokajové mojí vedle mne po stranách, a jiní všichni mojí lidé po vobou stranách, kderejch přes sto a třiceti pěšky, krom co doma u šífů zůstalo, bylo. Ti jeden za druhejm s janičáry promícháni souce, šli. Velmi velká síla lidu se dívajícího se našlo, a skrze všecko město budínské až do zámku nahoru stálo. Přijevši do zámku a sedši s koně, pan vizír poslal proti mně své dvě přední osoby, kdeří mne nahoru do jeho pokojů uvedli.

Tu pan vizír proti mně vyšel, v jistém místě sme se usadili, přivítali, a dáleji toliko ceremonie a conversací byla.

Šerbetem a kávou nás poctil a kouřiti dal a kaftany rozdávati, kderejch 36 bylo (což se nikdy tolik nestalo), nařídil, jako i několik dobrého sukna postavů lidem mým dáti rozkázal. (Dále mojí páni všichni vizírovi ruku podali a poklonu učinili.)

Po tom všem odloživše vší negotatí do jiného dne, sem dolů k šífům svým se obrátil, což mnoho čahoušů na koních i jiných jako i jenčárů provázelo, a všem se dar dáti muselo, tak že chvála Pánu Bohu

---

[1]) Žalm 24, 4.

[2]) V původ. denn.: »jakž vše vymalováno se vynajde —«. Tato malba posud nenalezena.

ve všem dobrej začátek se stal. — A opět dolů dary od ovotce přišly; všem čahoušům, jenčárům i pehýkům a kdeří 36 koní přivedli, present se dal a dobře spokojeni byli. Až dotud vyšlo 417 reichstalerů.

20. Juli. Poslal ke mně pan vizír s pozdravením, a já zase k němu sem poslal a požádal hodinu, v kderou bych dnes přednešení JMti císařské dle instructí mé začíti a dáleji řiditi mohl.

(Což velice s uctivostí mně pozdraviti kázal a v kteroukoliv hodinu se mně líbí přijeti, že mě rád uhlídá, oznámiti dal.) Na tom sme se snesli, týž den okolo devátý hodiny nahoru (že rád uhlídá) přijeti.

V tu určitou hodinu sem s sekretářem JMti císařský, panem Satlerem a dvoumi dragomany s Agou a malém počtu mých lidí nahoru přijel a necocírovati začal a všeliké uctivosti a ceremonias po punctích, co náleželo, přednášel a z instructí JMti císařské nevykročil. [1]) Což jistě jináčeji řícti nemohu, nežli že jest pan vizír na každej punct velmi pěkně odpovídal, vysoce Pánu Bohu se zaříkal, k fedrunku pokoje náchylnej souce ke dvoru svého sultána a velikému vizíru Azamovi o všelikej spěšnej fedrunk psáti a nápomocen bejti; tak aby ihned velkej posel sem odeslán byl a já brzy za ním expedirován, a na každej přednášenej punct dobrou satisfakcti dával. (Potom poctil mne, jako obyčejně, kávou a šerbetem.)

Po vyřízení, co toho dne býti mohlo, zase sem se do quartíru svého navrátil a od mnoha Turků čahoušů provázen byl a jim všem jak od koní tak čahoušům daroval. Poslal vizír mně od hrušek a meruněk present, a já naproti sem jemu odeslal šest tureckých vězňů, kderé sebou sem z Nového Zámku od pana Estrházy přivezl.

Byli panu vizíru, jak jest skazoval, vděčni, zakazujíce se tou měrou se odplatiti, ale nic se takového nestalo.

---

[1]) Instrukce ta je v originálu v Jindřicho-Hradeckém archivu. Otištěna byla ve spise Tischer: »Zweite Gesandschaftsreise des Grafen Hermann Czernin von Chudenic nach Constantinopel im Jahre 1644« (1879) str. 81—108.

21. Juli. Ráno vyjel sem na projížďku a dobrý díl cavalirů sebou vzal, několik čahoušů a janičárů, a jel sem nejprv do Peštu a tam svatou mši v jakémsi malém pozůstávajícím kostelíčku, souce tam dva sv. Františka řádu mníškové (slyšel). A po svaté mši jel sem do ležení tureckého a všecko sem křížem projel. Bylo nad míru pořádně položený, vo čistotě pak nemůže se psáti, protože by žádný z křesťanů tomu neuvěřil, jakej řád a čistotu proti naším oni drží.

Chihaga Bosenský [1]) z stanu vystoupil a tak velice jedouce tudy mně žádal, abych toliko dolů z koně sešel, a cír a spůsob toho stanu shlídl; [2]) což na jeho veliké prošení sem svejmi cavalíry sešel a ten stan shlídl. Jistě byl nákladný a několik tisíc stál. Dal mi šerbetu píti, zase sem vodjel. [3])

V tom jedouce od něho, tu jeden vizír přední z Hercigu [4]) od Budína se plavil k ležení; shlídši mne pospíchal k břehu (s lodí sešed) a vskočil na svůj kůň (i jeho lidé) a přímo ke mně přijel (a mne provázel); velké pozdravení a jiné ceremonie užíval a calante se ke všemu dobrému ukazoval. A zase ode mne odpuštění vzavše, karéru svejmi lidmi k ležení svému vzal; a tu celou armádu comandiroval. Jel sem zase k svému quartíru. Jak sem mostu Peštského přes Dunaj dojížděl, velmi veliký a nenadálý dešť a příval přišel na mně, že sem, co nejvíceji býti mohlo, notně zmokl, a nikdyž podstaviti se nemohlo.

Dnešního dne jsem psal panu Palatinovi Estrhazy, panu jeneralfeldtmaršalku z Puchamu a panu nejvyššímu leitenambtu Špaczovi na bože zdař dodání skrze Starého Budína lidi, aby je cadi Budínskej do ležení pana Palatina fedroval, kderéžto ležení u Novigradu se vynacházeti mělo.

22. Juli. Přijel Tatar z Constantinopole s listy ku panu vizírovi Budínskému, a též mně přinesl list od

[1]) v původ. denn. stojí: Chihaga bosenského bašete.

[2]) V původním denníku: Vyšel z stanu pána svého a velice požádal o poctění pána jeho.

[3]) Tu hned vedle velikého zdraví a štěstí přání, dal mně i mým pánům cavalírům kávy, šerbetu, růžové vody a zakouření; zase sem odjel.

[4]) Erczég.

pana residenta Greifenglawa, oznamujíce, kderak pan vizír Azam mne radostně očekává a že jest Rakocký poselství odpravil.

Též jinší jisté noviny (přišly), že baša Bosenskej, kderý ke dvoru citován byl, u velikém nebezpečenství hrdla ztracení zůstává, že Rakoczymu bez poručení soltána pomoc na rozkaz prvního vizíra Azama Mustafy učinil, a Mussa baša vizír, kderý v Budíně byl, na hranice persianské na jeden beglerbegád[1]) odeslán jest, a do Bosny již jinej baša vyvolený a odeslány jest. Spěšný změny se stávají.

23 Juli. Jiného se nic nesběhlo, toliko tři Francouzové od Benátek (přijeli) tudy k Špalatru [2]) s obyčejnou benátckou karavanou, jakoby kupci byli, ale byli (špehýři) vyslaní od Francouze s listy ku panu vizírovi a je dodali. Jeden mnich františkán od jednoho místa okolního pro almužnu ke mně (však bez licencie vizírské) přišel, vsazen byl, ale zas sem jej vyprostil.

24. Juli. Dvě vosoby od Rakoczy tejně k vizíru přišly, listy dodaly a o pomoc lidu žádaly. Hned sem proti tomu velice s panem vizírem mluvil, ale nedovedly nic, opozdily se, a mejm spěšnejm příjezdem do Budína z Komárna (předešel jsem je); nebo na tý vší cestě až tyměř do Konstantinopole nikoliv věřeno, abych já přijeti měl, nebylo, nýbrž nepřátelé vždycky tomu jinej vejklad a jízdy mé činili a všudy, kde mohli, hindrovali na vše strany. Sám sultán Ebrehim [3]) naschvál poslal jednoho kapezi baše s takovým přístnejm poručením pod štrangulírováním, aby jistou pravdu vyzvěděl, a vočima svejma mne shlídl a spěšnou správu učinil, a vedle takového vyřízení štyry sta tolarů dáti zakázal. A od téhož kapezi-baši bylo v tejnosti mně skrze tulmače oznámeno, kdyby byl mne (ne)našel a neviděl, že by byl hrdlo ztratiti musel a ihned že mělo nařízeno býti, aby s tím vším lidem do křesťanstva velký štráf učiněn a něco lidu Rakoczy přidáno.

---

[1]) Místodržitelství.
[2]) Splět.
[3]) Ebrehim; tak nazývá se všady v rukopise sultán Ibrahim.

25. Juli. Vyjel sem na procházku s málo lidmi do teplý lázně a při ní jakási malá zahrádka, též teplá voda se prejštící. Náleží táž zahrada tefterdaru budínskému. V tom on sám do té zahrady své přijel, a mne velice, abych na jeho ložiu nahoru se podal, oferirujíce mi svou tu zahradu, dokad bych tu, an na blízce jest, zůstával. Dal mi šerbetu i kávy píti a podkouřiti; potom zase do svého quartíru sem jel.

Ten den můj pan secretář českej Ferdinandt též se nakazil, duše Bohu! [1])

26. Juli. Měl sem třetí audienci u pana vizíra a poslední. Velice pěkně se ukazoval a procediroval, a tak sme o všecko na místě postavili; totižto připověděl, že Rakoczy ničímž pomáhati se nebude, (že chce) ke všemu dobrému, k pokoji stálému dle capitulací nápomocen k potvrzení býti, ke dvoru sultánovi a vizír-Azamu hned psáti, aby se pokoj stále, souce upevněný, na hranicích držel a ratificiroval. Též co jse dotejče palank ocupirovanejch a též znovu vyzdviženejch vedle uznání na comissí, že zbořiti a postoupiti chce, kderážto comissí aby byla brzo od Porty vypravena (z mužů), kteří by spravedlnost milovali a v ničemž parte a interesováni nebyli; i tolikéž velké poselství aby bez meškání mému nejmilostivějšímu římskému císaři vypraveno bylo, v tom ve všem ujišťoval a psaním svým obmeškávati (že) nebude.

Strany pak vězňů aby se jedni proti druhým propouštěli, že povoluje a k tomu přistupuje. Co se pak vězňů, kdeří soldáti nejsou a vobydlí své v Komárně, v Tatesu a kdekoliv jinde mají, dotejče, že jako poctivej vizír chce dáti pustiti, jen toliko aby se jak samo v sobě jest uptali, kde a za kejm by takoví vězni zůstávali. Dáleji aby se od našich i jejich žádnejch čat [2]) a vpádů nedálo, sám pan vizír o upevnění toho při mně vyhledával a prostředek přednesl, totižto, abych já jemu dal list na to, že JMt císařská ráčí lidu svému vojenskému na hranicích a pevno-

---

[1]) V původ. denn.: »umřel Ferdinand sekretář«.
[2]) šád (Schaden) = škod.

UKÁZKA ČISTOPISU DENNIKU HEŘMANA HRABĚTE ČERNÍNA Z CHUDENIC O DRUHÉ POSLANECKÉ CESTĚ DO CAŘIHRADU V LÉTECH 1644—45 (strana 2.).

stech zapověditi, aby chudejm lidem ani žádnému škody nedělali a neštráfovali a kdyby co toho se stalo, aby přístně trestáni byli. On pan vizír že mně též hned zde list na to od sebe dá, a že svejm soldatům a všem pod správu jeho náležejícím na hranicích (an všecko pod jeho správu až do Niši náleží) zapověditi, a tomu, kderej jej stvořil, že připovídá, že chce bez ušetření dáti na své straně, kdeří by škodu dělali, trestati, bíti a štrangulírovati, a za škody že slibuje, zaplaceni býti od něho mají. Takové ujištění pan vizír Budínskej jest mně od sebe dal a já tolikéž (v těchto slovích): »Že JMt císařská, jakž prve činiti a všeliké škody zapovídati ráčil, na všech svejch pevnostech, hranicích a všudy, tak také že i nyní to přístně zapovídati ráčí, a vyhledáli se co takového, těžce strestati nařízeno bude; což pan vizír s tím byl spokojen. V té poslední ocasi a od pana vizíra berouce rozžehnání, ještě dobrou chvíli conversací trvala a, cokoliv tak k připomenutí zapotřebné bylo, se neobmeškalo a nic zapomenuto nebylo. A tak vinšujíce pan vizír Osman mně na cestu moho štěstí, kávu, šerbet a kouření přinésti dal a mne poctil, a z přijatého ode mne presentu odeslaného hrubě děkoval a mně naproti tomu stánek ten, v kderejm mne ložírovali, daroval.

27. Juli. Sem se vším se hotovil, abych na druhej den tím raněji vodtrhnouti a vyjeti mohl, všem cavalírům i jinejm mejm služebníkům, aby na hotově byli, poručiti dal, a sám (se) svejmi secretáři se usadil, JMti císařské relací, psaní i tejnejm raddám a jinejm pánům a přátelům zhotovil a nad tím celej den a celou noc do konce bez odpočinutí, nelíhaje, pracoval a vykonal. [1])

28. Juli. Co den byl, od pana vizíra Ismahel-aga (můj před mnoha lety známej) přinesl takovej list, jakž napřed jmenováno in originali, kderýžto jsem též

[1]) Ten den také Olajbeg a moc předních Turků ke mně přijelo, rozprávěli a šerbet pili notní pacholci. Z Herceku okolo Bosny v dar mi přinesl Olaj krátký čekánek.

při jinejch listech JMti po kurýrovi Ticzovi ihned vodeslal.

Pán Bůh rač pochválen býti, že řízení dobře se dařilo a s veselou myslí jsem odtud (se všemi svými) vyjel, což na tisíce lidu se dívalo. Toliko tři osoby mé neštěstí trefilo, že jest Ferdinadt secretář můj a jeden lokaj umřeli a třetí jménem Vladař o půl noci vyšel z šífu a jaký zabejvání s hofmistrem měli a (ten) dvírce u komůrky v šífu jemu zavřel, a on druhou stranou do šífu jíti chtěl, poklouzl se, do Dunaje upadl a víceji vidín nebyl.

Toto z nevole a týměř z hněvu sem poznamenati musel, že od 16. Juli, příjezdu mého do Budína, sem extra ordinari na penězích semo i tam rozdílně vydati musel čtyry sta a sedmnácte říšskejch tolarů krom mnoho, (co) sem nepoznamenal. To toliko čiauhšům, jančářům, pehykům a čejkám. Neb (horší sou nežli čerti) každej, co jen živo, žádá achcie, to sou peníze, míti chce, a dáli se mu, co náleží, ještě na tom nepřestane, zpátkem vrátí, a zas potom nastupuje, tak že jse pro pokoj dáti musí.

I dál nahoře u dvora těm předním, co sem vydal na velkých postách i několikery své hodiny, toho nepočítám. A sami nic zde, ani když u nás poselství jest. nedají, leč vokouření, šerbet, kávu a špičku. A to vše sou příčina naši vlastní (bez jména); neb při tom taky interessirováni sou. A tak nikoliv takovému, kdo řeči a povědomosti nemá, vyhnouti nemůže, nýbrž vlasů nechati.

(Když včera mojí trubači a malíř, jenž daroval vizíru contrfect jeho, tam byli, vymlouval se jich slyšeti divanem, a všem, bylo jich do šestnácti osob, i za obraz deset tolarů dal.) — Ten den doplavil sem se až k jedný velký vesnici, pět mil od Budína (slove Cubien). Tu jsem v příhodném místě u břehu zůstal, stan svůj rozbil a pan Ahmet-aga, dobrý muž jako derviš, mejm comissařem byl.

29. Juli. Vyjel sem ráno a jedním cukem dojel k jedný vesnici, slove Bochsad; pěkná příležitost a situs. Sedláci od chleba (jejich mustrem s vejci pečeného) a rybu summa přinesli. Po jídle jel sem na pro-

jíždku s líhavejmi psy, ale ničehož se polmi pustejmi vynajíti nemohlo; nebo tam sedláci velmi málo, toliko spotřebu sejí, a všichni dobytkem stojí.

30. Juli. Vyjel sem ráno a připlavil sem se až do Tolny. Prostá hrubě palanka, ale místo bylo příhodné, nebo sem vždycky polem ležel a baráky pro mé dvorstvo spraviti se daly. Ten den roznemohli se pan Hysrle, strejc můj Jan Maximilian, JMti císařské dvé pacholat těžce. Nařídil sem doktoru, barvíři, apatykáři a lazebníku, aby dobře hlídáni i od kuchyně opatřeni byli.

31. Juli. Vyjel sem ráno až do jednoho města, slove Baja; tu sem svůj conac měl a ostal. Po vobědě s líhavejmi psy sem do pole vyjel, ale málo myslivosti krom jednu křepelku a jednoho zajíčka provedl, nebo nic pro pustiny toho se tam držeti nemůže.

U večír veliké povětří se strhlo a velká bouřka byla. Jeden jančar trvám že jest Sarhoss, byl na mém šífu, nedobře se nahoře leže alla pupa obrátil, do Dunaje spadl, tam zůstal — v takových zahradách takové ovotce. (Bedlivost všude potřebná.)

1. Augusti. Vyjel sem ve jméno Pána Boha až do Felix Marty.[1]) Tu sem vostal a na pěkný louce pod velikejm topolím spraviti baráky, co zapotřebí bylo, dal a vesel byl. Ten den se roznemohl můj druhej strejc[2]) Max (Mirotický); poručil sem jej dobře hlídati.

2. Augusti. Vyjel sem velmi ráno, a sotva do —(:) a přes Cindi do conacu sem se dopravil. Byla dlouhá cesta. Slove ta vesnice Erdedi.[3]) Ani na projíždku ani dvakráte se jísti strojiti nemohlo.

3 Augusti. Vyjel sem ráno až do jakés vsi, ale polem ležení učinil, slove Wulkowar.[4]) Zastřelil myslivec velmi velikého a pěkného leffelgansa.[5]) Skrze

---

[1]) Vereszmarth
[2]) v původ. denn.: Edelgnob.
[3]) v původ. denn.: »dlouhý konak byl, nemohlo se toliko jednou za den jísti.« Zde konak znamená denní jízdu a skutečně v německých listinách »Tagreise« přeloženo jest.
[4]) Vukovar.
[5]) Platalea leucorrhodia.

ty dunajské mlejny opatrně a šetrně s napomínáním plavců, kdeří nic nerozumí, (sedláci sou, od conacu do conacu slouží) se musilo.

Ten den roznemohl se pan Windischgracz (Nevím, co se jemu tak náhle stalo, ale bojím se, že jej černá kráva ušlapila; suo damno).

4. Augusti. Vyjel sem ráno tím dnem až do Iloku, situs velmi pěknej, ale stavení po turecku spravené, že hanba jest. Velmi dobré melouny tu byly. Spomínal sem často na Sylvičku.

Však ten den v plavbě byl nešťastnej i šťastnej; na mále zavěšeno bylo, že by se veliká škoda byla stala, kdyby Pán Bůh nepomáhal a štěstí nesloužilo. Nebo s mejm šifem dvakrát vo veliký, hrozný stromovní štoky zavadili, že by jeden soudil, že té hodiny vše na dvé se roztrhne a od jinejch několika šífů velký kusy urážeti. Pan kuchlmistr v svém (šífu) počínal ducha svého vzdávati a nad vyjití z šífu všecku naději stratil.

Neb jedna čejka, na kderý nejpřednější chihaga byl, sotva mejm malejm šífkem napřed poslanejm (nebo jeho čejka na dvé se roztrhla), do ní vskočící, jiní za ním i co vházeti mohli se salvirovali a potom panu kuchlmistru do šífu přibyli.

5. Augusti. Vyjel sem s Bohem až pod Petervaradin k jedné vsi, slove Karlovic. Tu obyčejně lepší než jinde víno mívají; provision učiniti sem dal. Tu mojí někdeří dvořané i jiní služebníci příliš tuminirovali a zase několik mnoho se jich roznemohlo. Dal sem je opatřiti, a tu sem ten den ostal.

6. Augusti. Ráno vyjel sem a k jakýms třem maličkým budám pod zemí ležícím za Zlonkomen, a nejsouce jinší dále příležitosti, tu vostal a kderak by se zejtřejšího dne ve všem v příjezdu do Řeckého Bělehradu chovati a říditi mělo, [1]) sem nařídil i kde ložírován vedle předešlé povědomosti býti chci, čahoušům poručil a panu comissaři mému Ahmet-agovi oznámil.

---

[1]) V pův. denn.: »aby všeckno časně přehlídnuto souc opatřiti a po šňůrce bez křiku vykonati se mohlo.«

7. Augusti. Vyjel sem ráno z quartíru a okolo desáté a jedenácté na půl orloji hodiny připloul sem k Řeckému Bělehradu, kdež sem od caimakana, správce toho města, bratra vlastního mého pana comissaře, slavně a právě pěkně přivítán byl, (střelba velmi z kusů z zámku šla), a několik tisíc lidu jak od soldatů, tak měšťanů v zbraních v řádu stojíce, se dívalo. Dáleji uvedl mne na pěknou louku nebo lada se menující, pod město. Tu sem, maje velice dobrou příležitost, svůj stan rozbíti dal, a baráky spraveny byly, pozůstal.

K vobědu sem je pozval a jak nejlép býti mohlo, ctíti dal. [1]) A Pánu Bohu sme, daje hned svatou mši sloužiti, že jest nás na Dunaji chrániti ráčil a presenty přeplavily, díky vzdávali; nebo jistě neuvěřilo by se, jak sou zle ti sedláci plavili a těžko uměle skrze ty mlejny a pařezy pracně se projede.

8. Augusti. Odpočíval sem v Řeckém Bělehradě a věčí známost udělal se panem kaimekanem a schválil sem jemu jeho správu a řád a z pěkný salvy učinění, jak z kusů tak i od soldatesky.

9. Augusti. Jsem drobet se všudy vohlídl a na procházku jel. Sou vokolo velice pěkné vinice, příležitosti, dobrá vína rostou, a to všecko z samého tuku zemského a slunce dobrého; nebo, sice oni jich do konce nevyklizují, trávy neramují jako u nás, nebo na tyčky staví; toliko tak běžně mezi trávu, jak zhůru naroste, (nechávají), a věčí díl jich nedělají.

10. Augusti. Pozval sem svého comissaře i kaimakana bratra jeho k vobědu a s ním o ty potřebné vozy, aby co nejspíš možné shledány býti mohly, (se smluvil), kderýchž sem sto a dvaceti po štyrech a třech koních požádal, tak že sme spolu se pěkně o to porovnali, a sto a deset jich přivésti nařídil; a zase potom s veselou myslí do svých quartírů odjeli.

11. Augusti. Vzal sem k sobě některé: jako hejtmany nad čejkami, agy a čahousy, a strany mejch šífů takto se resolvíroval a podělil, totižto: když vozy

[1]) V pův. denn.: »Na té plavbě od Budína až do Řeckého Bělehradu několikráte sme u velkém nebezpečenství byli.«

přijdou a ládovati se bude, tehdy že můj hlavní šíf panu vizírovi Osmanovi aby spátkem od sedláků conac od conacu nahoru tažen byl, (sem) ordiniroval.

Druhej šíf po něm, kde JMti císařské presenty byly, comandantu nad čejkami daroval a ostatní všecky čejkám, aby se o ně rozdělili sami (mimo peněžité spropití) presentíroval, a tak sem je všecky dobře spokojil a zase spátkem k Budínu vypravil. Tu sou mi poděkovali a při odjezdu pěkně na šalmaje, též bubnováním a troubením se slyšeti dali.

12. Augusti. Jel sem do města Řeckého Bělehradu a tam u Františkánů svatou mši slyšel a pana pátra quardiána z sebú do šífu k obědu vzal. V městě páni řečtí kupci biscoty, cukr a malvazí mi po mši svatý předstřeli. Pro uctivost sem se toho dotekl, na koně vsedl a dáleji jel.

Jistě velice mnoho diváků sem měl, a lidé mojí věčí díl všichni přede mnou šli. Vozy přišly.

13. Augusti. Raničko a vsedl sem na kůň a sám třetí s jedním janičarem a projel sem všecko ležení turecké, kderéžto na druhé straně při vrchu města ložírováno bylo. Velmi pěknejm řádem jak bašata, tak soldáti své ležení disponirované měli.

Pěkné koně projížděli, prodávati nechtěli, neb jináč nevěděli, nežli že do německých zemí štráf velkej a vojna půjde. — Celý den se ládovalo na vozy až do noci [1])

14. Augusti. Ve jméno Pána Boha všemohoucího vyjel sem z Řeckého Bělehradu, a to již po zemi, vypravivše napřed listy k JMti císařské, tejným raddám a dobrejm pánům a přátelům. Provázel mne pan kaimekan až do dnešního conaku, jménem Sarzicku; [2]) ostal tu přes noc, jedl se mnou a rozžehnali sme se.

Ten den vždycky mne mnoho soldatů, partej silných potkávalo, a k těm u Řeckého Bělehradu ležící(m) přitahovali.

---

[1]) V pův. denn.: Koupil sem tam tři koně, jak v Kalendáři poznamenáno se najde.

[2]) Hissardžik-Hissarlyk-Grocka-Kücük Palanka-Malá Palanka.

15. Augusti. Po půl noci sem souce kunak dalekej vyjel, a k vobědu k jakýs malý palance, slove Colar, přijel, a na noc sem dojel až do Hassan-paša-palanky, a opět jak mnoho soldatů bylo potkáváno, tak i obzvláštní ležení od Turkův tu jsem na pěknejch drahách pod palankou ležeti našel a vedle nich asi dvě stě kroků stan rozbíti a ležení udělati dal a se položil. Kderéžto ležení též k Budínu se strhnouti mělo a od Andrinopoli [1]) a okolních míst popsáni a vyzdvihnuti byli. Všecko se k vojně chystalo. Nad míru mnoho mezků a velbloudů naládovaných měli, i veliké množství vozů s bůvoly a volmi zapřažených, plno rejže naládovaných sebou vézti dali. Tu sme spolu na důtku ležení měli.

Husy, slepice a všeliké dobytky (tu) byly a se pásly, ničehož se nedotkli; a po půl noci, jak obyčej mají, se modlili a celý ležení vyzdvihli a dáleji, kde citováni a ordinirováni byli, k Řeckému Bělehradu táhli.

Po vodtrhnutí téhož ležení po půl noci, asi tři hodiny přede dnem, přišel můj pan comissař sám, toliko s jedním služebníkem, kderý tulmačil, (a já ležel [ve] voze svém spíce) ke mně, dobré jitro mně vinšujíc a při tom mně oznamujíc, že soltán Ibrahim v Andrinopoli jest, teprv tam přijel a embr [2]) padišaha přišel, abych, kdekoliv zastižen budu, tu až do dalšího sultána nařízení pariroval a zůstával.

On od osoby své že mně se omlouvá, že poručení státi se, pod ztracením jeho hrdla — musí. Protož abych ihned pro některé své lidi, kdeří napřed s kuchyňskejmi potřebami jeli, zase spátkem (aby se) navrátili (poslal).

Po vyslyšení toho všeho sem se bez odporování, že se tak státi má, (vyjádřil) a pro lidi své sem spátkem poslal. Nebo sem to dobře usoudil, že tu šermu není, a že císař tureckej ze dvouch věcí jednu před sebe vezme: první, že oumyslu jest předce štráf silnej do křesťanstva a válku začíti a učiniti, nebo jest velmi mnoho stanů, jak sem jistou správu dosáhl, sebou

[1]) Tak je Adrianopol v rukopise psán.
[2]) Rozkaz.

měl a lid se velice shromážďoval, i tolikéž v Constantinopoli to tak nařídil, jak by tam skázal, aby vizír-Azam a všecka vojenská i jiná expedití tam hned se najíti dali; za druhé, jestli by mne tam v Andrinopoli nerad viděl, proto že by tam slávy své jako v Constantinopoli ukázati nemohl a snad napřed zase do Constantinopole navrátiti (se) musel.

Po[vá]živše toho všeho, musel sem se politicky stavěti a při tom zanechati. Též sem jistej khundšaft dostal, že nebyvši nikdyž prvé sultán v Andrinopoli, a chtíce na vojnu se strojiti, že jest nedal, jak jejich starej obyčej jest, jim před vodjezdem do Andrinopole jednoho měsíce služby. Protož zanechali manzii. V tom hned mátě sultána Valida syna svého, aby hned, zanechaje všeho, do Constantinopole se podal, že jest se pozdvihnutí janičárů obávati (spravila). A tak se stalo, že jest ihned zase soltán, nebyvši toliko tři dni v Andrinopoli se domů navrátil, a já sem JMti císařské parte o všem dal a listy divně k projití spracticiroval.

(Ten den koupil sem plesnivý kůň za 220 tolarů a šavli celou stříbrnou. Poslal sem pro něj, a šelma čahouš mi jej zchvátil drobet. Dal sem mu anstrych.)

16. Augusti. Sem tu v ležení svém pozůstával a rozdílné věci, co tak zapotřebí bylo, baráky lepší zdělati poručil a při tom rozličný špeculací měl.

17. Augusti. Sem na projížďku jel, aby melancolie pasirované byly; ač jistě sem sobě ničemuž k srdci, děj se jak děj, přistoupiti nedal a vesel byl, i též ten den pana comissaře navštívil.

18. Augusti. Vopět mnoho praporců silnejch Turků tu přijely a projely. K Budínu pospíchaly a o mně byly ještě nevěděly. Pokojně jely a žádnému nic neubližovaly.

19. Augusti. Jel sem na myslivost s líhavejmi psy a chrty; ani jedné koroptvy, krom dvě křepelky, sme nenašli. Bídná tu myslivost, mnoho pustin.

20. Augusti. Opět mnoho lidu vojenského tureckého mimo mé ležení táhlo a mnoho velbloudů a mezků naládovanejch a vozů solí a rejží naládovanejch měli a k Řeckému Bělehradu se k jinejm strhnouti pravili.

21. Augusti. Byl u mne Ahmet aga můj comissař, dával dobrej trošt, že brzy dostane od pana vizíra Budínského nebo z Andrinopole poručení, co dáleji se činiti má. V tom přiběhli dva Tataři, totižto kurýr, zastavil se, a to pro dar u mne. A hned jel do Budína k vízírovi. Daroval sem jej a pana vizíra pozdraviti kázal.

22. Augusti. Pozdě přiběhl kurýr z Budína a přinesl Ahmet agovi poručení, abych dáleji svou cestu před sebe vzal a k Andrinopoli táhl.

23. Augusti. Vyjel sem a ten den na konak do quartíru (slove Batečina) přijel. [1])

A tu od JMti císařský psaní dostal; ten den zase o všem správu JMti císařské a tejnejm raddám učinil a odpravil. Též přiběhl kurýr Tatar z Constantinopole a Andrinopole a přinesl listy panu Ahmet agovi comissaři mému, jako i mně od pana residenta Alexandra Greifenglawa, oznamujíce mně, kderak v Andrinopoli mrou, abych tam se šetřil; a carava(n)sary, totižto můj han, že pan vizír spravovati pro mne nařídil a že dáleji nežli do města Sylivree proti mně vyjeti chce. Což sem zas jemu odepsal, aby při starým spůsobu zanechal a dáleji nežli obyčej, naproti nejezdil,[2]) a aby rači tím lépeji carava(n)sari spraviti, a co dáleji tam Turkům náleží, vykonati dal, a tak, abych neřádu nenašel, nařříditi.

24. Augusti. Vyjel sem a ten den přijel až do Jagodny. Dosti dobrá palanka a pěkné místo, však až sem z Řeckého Bělehradu všeckno pustiny. Vopět mnoho soldatů ten den sme potkávali táhnouti k Budínu. Tu se u vody ležící drobet refrescíroval a provizionu nakoupiti dáti poručil. A ten den před večerem sem ještě pořádnou ordinarii dal, kdy a kderak, kderou hodinu vstáti a mašírovati se má; totižto kuchyně po půl noci přes prám u vody Moravy se přeplaviti a já s presenty a jinejmi všemi vozy, jak den se rozednívá, vyjeti.

---

[1]) Batočina.

[2]) V pův. denn.: »po moři aby přijel a austrie, totiž ustřice sebou přivezl.«

Tu sem se počal drobet zle vynacházeti a nemohl sem spáti, v svém voze ležíce, odpočíval. Můj pan hofmistr, maje ale co nejmenšího nápomocen býti, nic dokonce nečinil, toliko stále dnem i nocí s trubači a jinejmi žral a pil a troubiti dal. Což sem do mnohakráte tu noc k němu posílal, že nikoliv spáti nemohu, jak začnu, mně probudí, aby toho zanechali. Ještě více se dálo, takže stále jiného nic nedělal až dotud, krom žral a pil a hadrunky splozoval. A v Hassan-paša palance (maje sice píti a jísti dosti při mé freitafl) dvě vědra vína koupil, žílu sobě pouštěti dal a s chasou vypil. Tu tím troubením u Jagodny i sedláky naše, kdeří nás vezli, dokonale zblázniti mohl, proto že oni jisté troubení měli na pozoru míti, koně jich z pastvy vzíti, krmiti a zapřáhati; nevědouce v tak stále troubením (kderéž až do dne trvalo) (co dělati), na překot vo půl noci zapřáhali a jeti chtěli, což sem já skrze vnuknutí Boží nedal jeti, nýbrž zas vypřáhnouti musili.

Ráno, když již dobře den byl, začal sem jeti a to napřed na voze, a vzal sem k sobě pana Ahmetaagu do svého vozu, a to proto, abychom[1]) žádnému se vyrážeti nedali, poněvadž k tý vodě Moravě dvě cesty, jedna ku prámu a druhá k brodu na půl míle vejšeji jsou.

V tom než sme vyjeli, přišel pan hofmistr ke mně k vozu. Bez dálších řečí neb hněvů sem k němu promluvil a řekl, aby při presentích a mejch vozích, nebo za císařskejmi šly, zůstával; aby nikam jinam z cesty se nedávaly, nýbrž za mejm vozem šly a se vozu mého držely. Též i wagnmistru sem tůze poručil i tolikéž pan aga svému jednomu čahoušu o své vozy, aby v pořádnosti šly. Jeníčkovi sem dva své nejpřednější vozy poručil, na kderejch dvouch vozích všecko mé jmění, co sem od šatů, klinotů, peněz (měl), rejstra mejch dluhů i co kdo mi povinnovat, s kšaftem při tom a nejpřednějšími listy císařskými jako i creditiv a kapitulaci soucí, poručil, a hned vod začátku výjezdu z Řeckého Bělehradu ty vozy i jiné ode-

---

[1]) V pův. den.: »na přívoze vše k spěšnosti spraviti dali«

vzdal, tak aby on na tom jednom sám jel a při tom líhal a na druhý aby Vilíma, také při mně sloužícího, do druhého po něm vozu dal.

Neb třetí comrdiener Laurenz Nydrlender stonal a na třetím voze jel, též jiné lidi Jeníčkovi na pomoc nařídil. Tu Jeníček všecko to zmikšoval, a mimo vědomí mé jednoho lokaje, aby na tom nejhlavnějším voze byl a líhal, vsadil, a na druhý vůz jednoho lokaje posadil. Sám na jiném voze jel, aby větší prostranství k líhání měl, ješto při tom, co by naložiti se nejpotřebnějšího musilo, dosti místa volnosti míti mohl, — nežli tak jinejm lidem vše mé svěřiti.

Tu jak pan hofmistr, Jeníček, wagenmistr, furýr, Vilím a in summa žádný na nic pozoru nedali, hofmistr se vožralej, neb celou noc pil a troubiti dal, stratil, wagnmistr kdo ví kde i furýr byli, a tito: Jeníček a Vilím od pana presidenta (jakýmsi čahoušům) se namluviti pro jejich příležitost dali, a od mého vozu a za mnou presentů, se na jinou cestu Turkům navésti dali a odrazili, a přes vodu Moravu přesaditi chtěli a do vody za jinejmi vozy sedlskejmi se pustili, že některý vozy sotva na druhou stranu přeplouly a se velice zcuchaly. Turci svých vozů skákali; někdeří přeplouli a jeden s vozem i s koňmi se utopil.

Mé dva vozy též tak daleko do vody vtrhli, až se voda po nich zavřela, a bylo by se to všecko ztopilo, aby sám Pán Bůh a andělé svatí byli neochránili a jen o jeden neb půl kroku aby dál vozy vtrženy byly, do největší hlubiny bylyby vpadly a pozhřeny na věčnost byly; neb tu již žádné pomoci k vytáhnutí čeho nebylo, jak sami naši šífaři povídali.

A jak a na čem se ty vozy a koně zastavily a přitkly, toho žádný věděti a zpytovati nemůže! V tom přiskočili někdeří lidé a můj jeden lokaj pomáhali vozu zpátkem držeti, aby před sebe nemohl, a ufasovati. Koně odsekali od vozu a hleděli kdo co mohl pochyti(ti) z vozu a na břeh skládati, aby lehčeji vůz vytáhnouti mohli; neb tak hluboko vězely, že voda stále přes vozy šla a potom s pomocí boží vytaženy byly a teprva před samejm večerem do quartíru přijely; šaty, listy a in summa co tam bylo všechno zcu-

chaný a vodou, i ten pěknej sobolovej kožich, naplněny byly. Muselo se to na cestě několik dní, když se na noc přijelo, vyndávati a sušiti.

Z toho mně tak zarmucující hněv přišel, neb jináč sem nevěděl, neb mi pravili, že se vším stopeni sou, co činiti budu. Předně do Vídně noviny přijdouce, tu největší hanbu a posměch (že jsem tak lehkejm lidem nejhlavnější věci k opatrování dal) trpěti bych musel a co jsem do sedmdesáti let vzácnosti a poctivosti nabyl, tím rázem (vinou) těch bídnejch lidí ztrati(ti) musel.

Za druhé jaká by jízda má do Constantinopole byla, bez všech ornymentů, šatů, klínotů a peněz, mého kšaftu a všech nejpotřebnějších věcí. Veliká a nemalá ztráta. Kde bych se poděl, (ke) komu v Constantinopoli utekl, a k penězům a co potřebí přišel? Byť pak s mou největší škodou by bejti muselo, předce bych nevěděl, (ke) komu se utéci.

K Francouzů kupcům a holandérům? Zachovej bůh, nenáleželo by! K anglickejm a benátskejm? Žádné známosti, veliká hanba a stud při tom, a s těžkostí tak velký credit i s škodou svou dosáhnouti! Co pak, kde by zůstalo i řízení dotýkající se všeho křesťanstva a služby JMti císařské v tý největší potřebě, tak že by se muselo kurýra schválního (a nač?) pro jiný creditiv poslati.

To by se několik měsíců protáhlo, v křesťanstvu od štráfů tureckejch škody velký staly, a žádná audiencí by následovati dotud nemohla. Suď každej rozumnej, jestliby možná bylo, abych skrze takových nešťastných lidí nesprávu a nevěru při životě zůstal a do Constantinopole živej dojel, a sto smrtí rači, nežli v takovém posměchu a hanbě živ byl, smrt žádal. Tu sou mně hrubě k nezdraví pomohli, a tak byl bych jednou nešťastnou (příhodou) skrze též lidi nahoře jmenované vo čest, vzácnost, dobrou památku, statek i hrdlo přišel. Do smrti své za to se styděti nebudu, abych sám na své hlavní věci pozor dáti neměl, a komu jinému co takového (krom manželce mé nejmilejší) svěřil. Miracul dokonalej! A tu noc, když tak hofmistr celou noc troubiti dal, a všecky zbouřil a

mně spáti nedal, an mi hrubě těžko počalo bejti, chtěli všickni o půl noci jeti, kdybych byl dovolil a mocí až do dne nezdržel a nejposlézeji se panem agou za vozmi, jako prve sme činili, abychom kdyby se jaká škoda na kderémkoliv voze stala, pomocti mohli, a napřed k tomu nejeli: tehdy byli by k té vodě nejméněji dvě neb tři hodiny přede dnem přijeli a všichni se stopili.

Před tou nocí se mně zdálo, že jsem mezi velkejmi vrchy do ouzkosti přišel a s velikou prací a těžkostí zase se vymohl. Vyráčilo se.

A ten den sem conac svůj měl v poli u jakési vísky, slove Paratin.[1]) Nejprve mne tu veliká horkost napadla v stanu, bylo to 25 Augusti.

26. Augusti. Dojel sem do jednoho conacu k palance, slove Lexina,[2]) a horkost velká trvala. Předce sem se přemohl a sice jak na nemocného náleží, zle opatřen byl (což toho tuto pomíjím vypravovati) maje prvé starosti na sobě o šaty, an bych o ně nic nedbal, kdyby takové cejky u Porty vynalezeny býti mohly, nebo takových věcí tam se nenajde.

27. Augusti. Přijel sem do Niši.[3]) Velmi pěkné město; náleží pod správu každého budínského paši (celá krajina) až potud. Veliká horkost mne napadla.

28. Augusti. Vezli mne u veliké nemoci až do Coryčezmy[4]) carava(n)zarie.

29. Augusti. Předce mne jako za umrlého vezli až do Šartui[5]) caravanzarie s hurtem skokem, a nic nedbali, jak moji lidé pravili, nebo již potud sem já již o sobě nic nevěděl a všickni moji malou naději, abych víceji vzhůru mohl, o mne měli.

30. Augusti. Vezli mne až do Dragomanu slove caravanzarie na vrchu. Nic sem nevěděl o sobě, ale pachole mé poznamenávalo, a já první jízdu toho povědom byl.

---

[1]) Paracin.
[2]) Alexinac (Alexina Palanka).
[3]) Niš.
[4]) Koručešme (Suha Klisura = vyschlá studna).
[5]) Šarköi = Šeherkoi = Pirot (Stadtdorf).

31. Augusti. Až do Žofie města mně dovezli, tak jak mně praveno a vyznamenáno bylo, nemohši dáleji se mnou a vši se domnívali, že tu život svůj dokonám. Ostali tu o den víceji.

1. September. Ostali se mnou ten den tu a snad mne (ale bojím se pohříchu, krom Pán bůh sám), opatrovali; a slyším, že moji hodovali a muziku drželi.

2. September. Jeli předce se mnou až do Itmanu[1]) caravanserie. Tu já nic, jak se co dálo, nevím, nebo se vždycky se mnou pospíchalo a přede dnem po půl noci vyjíždělo.

3. September. Vezli mne přes veliké hory, slove »Železná hora« až do jednoho města, sluje Saržik,[2]) tu se prej ostalo a o mně dokonce pochybovalo.

4. September. Jeli se mnou počnouce o půl noci jedním rázem až do Filipopoli a tu se ostalo. Byl velký konak a horko nezřízené.

5. September. Přivezli mne až k jakés vísce, slove Dogagly, tu v poli ležíce sem comuniciroval.

6. September. Přivezli mne až do conacu Hermanli,[3]) ves; položili mne do stanu u jakéhosi stromu.

7. September. Přivezli mne až k jednomu městečku, sluje Mustafa Paša. V poli stan rozbili. Jest tu velikej most a pěkná příležitost. Já sem všechen nevymluvitedlně nemocný byl a žádného těla víc na sobě (krom ducha) neměl.

8. September. Přivezli mne až do Andrinopole[4]) do caravanzarie. Tu již všichni do jednoho jak doktor, barvíř, apatykář, lazebník a všichni mojí páni i čeládka ode mne upustili a prej že jsem se se všemi a oni se mnou rozžehnali a poslední pomazání sem přijal a Bohu se poručil.

9. September. Tu se mnou v Andrinopoli zůstali a každé hodiny na skonání (mé) očekávali. Soltán před krátkými dny zase do Konstantinopole vodjel a jednoho

---

[1]) Ichtiman.
[2]) Větren = Hissardžik; u Wennera: Geldiderbent.
[3]) Harmanli.
[4]) Andrinopol = Adrianopol = Odrin = Drinopol.

capiči baš ordiníroval se štyrmi zimoglavy, aby mne spatřili a zase zprávu dali a se mnou pospíšili.

10. September. Vezli mne předce tak ztrýzněného až do Hapse [1]) caravanzarie. Tu se mnou zůstali, tak jak praví, že sem ležel v mdlobách.

11. September. Vezli mne předce až do cunaku k jednomu městečku, Bůba [2]) slove, a tu ostali.

12. September. Vezli mne až k jednomu městečku, slove Brygas, [3]) a tu, jak se pravilo, byl sem hrubě dokonce mdlej.

13. September. Přivezli mne až do Silivree města. Tu pan resident Greifenglaw JMti císařský přijel proti mně a nenadál se, aby mne v takovejch terminích najíti měl, a tu se mnou přes noc vostal, a tak mne, jak praví, křísili jak mohli.

14. September. Přivezli mne až do Pontepiculo a pro potřeby a nějaké lékařství, jak pravili, poslali, a tu ten den se ostalo, a někdeří lidé známí od mnoha let mne navštěvovali.

15. September. Hned časně se mnou vyjeli a pospíchali. Sedláky prej, kdeří mně vezli, bili a prali, aby tuze jeli. Čahoušové pravili, že jim na tom jejich hrdla stojí, že mají jeti co mohou, aby dojeli do Constantinopole časně, tak aby tam v kyndy býti mohli, že sultán jim pod stracením hrdla poručil; a sám sultán že čekati bude u jakési vsi, slove Tahaut-paša a viděti; tak že sou mne v kusy mohli roztlouci.

V tom přiběhl jinej čahouš skokem k mému Ahmet agovi, něco jemu pověděl. Tu on Ahmet aga k vozu ke mně přijel a pro Boha žádal, aby se ještě touženji jelo, sice, že hlavu svou ztratí, čekaje sultán již u Tahaut-paša, té vísky.

Tu hned se mnou moji zastaviti dali a lože z vozu sundati, mne jako již téměř umrlého do zlatohlavové sukně obléci dali a tak jako mrtvé tělo do vozu posadili.

---

[1]) Hafsa.
[2]) Eski-Baba.
[3]) Burgas.

Naproti mně, že jest JMti císařské pan resident Alexander seděl a mne jak moha zdržoval a opatroval a tak mnoho čahoušů na koních, čahouš paša a bostanči každej po jedné straně u vozu jeli

Mnoho lidu napřed jelo a sultán se příjezdu díval. Nežli se sultána dojelo, tehdy hned čahouši troubiti zapověděli i praporce oba dva se svinouti a schovati musily. Vezli mne daleko vokolo skrze všechno město po dláždění, nad míru těžce mi přijíti muselo; nebo jak sou mne do hanu, caravansarie přivezli, z vozu složili a do pokoje vnésti dali, to já do té hodiny nic nevím a žádného upamatování nemám. A tak sem ten den, jak praví, již do konce i bez řeči byl a lidí neznal.

Ten den, jak sem za umrlého položen u všech byl, přiletěl do toho domu vorel divokej a z toho domu zase vodlítnouti nechtěl; v domě v té caravanzerii sem i tam lítal vokolo pokoje mého, an všichni viděli, se točíval, co mu jístí vrhli, to jedl a se neplašil i na rozdílnejch místech přes noc se posadil, nebo jest velkej han. Až teprva sídmej den, když sem počal lidi zase znáti a mluviti ráno létaje, a mne ven na pavlač, nebo vůkol a vůkol sou, na povětří, an sem žádal, vynesli, švank svůj přede mnou vzal a blízko u mne sedíc, se vyzdvihl, (a očima svejma sem ho i jinejch mnoho jich viděl) a pod voblaky zas vidomě vodlítl, dokud se viděti mohlo, a víceji vidín nebyl.

Jistě jest div Pána Boha všemohoucího byl a od toho času den ode dne mně lépe bylo, tak že duch nevyšel, nežli mdloba veliká a holý kosti a kůže byla, a nikdež sem se sám necítil, nežli kde mne položili ostal. A dáleji pro doktora a apatykáře kalatského posláno bylo, a co ordinirovali, se užívalo.

16. September. Nemocný (sem) ležel, za umrlého, zase se pohoršilo, držán byl. Nedali mi prej víceji na vítr vysazovati.

17. September. Tak v otrapách ležel a potom od doktora přijímal. Zlou noc měl.

18. September. Předce těžce ležel a co nařídili, rád přijímal a užíval.



19. September. Taky těžký den i noc byla. Ale naděje vedla od doktorů k polepšení

20. September. Předce tak trvalo a těžkost velká a mdloba trvala a doktoři pilni byli, ale v jistotě ujištění zdraví nabytí nebyli, sami pravili jinejm a mezi sebou rozpráběli.

21. September Na tom se doktoři snesli: toliko chladiti; prej jiného lékařství že by tělo již nesneslo pro přílišnou mdlobu, a do žaludku aby mohli něco od jídla teplého vpraviti.

22. September. Ten den, když ten vorel posledně vokolo mne byl a vobletoval a zase pryč do oblaků se dal, počalo se se mnou lepšiti, vždy drobet lépeji, jak mi všichni moji pravili

23. September. Chvála Bohu se drobet lepšilo, že sem počal do žaludku polívku přijímati. To bylo pánům doktorům k dobré naději zdraví milo.

24. September. Jedl sem polívku a dali mi píti růžového šerbetu a též zadělávané višně jísti pro chlazení; bylo mi užitečné.

25. September. Pravili mi, že sultán nařídil, aby žádnej týž den s vozem žádnejm nejel. Jel někam na procházku do svejch zahrad a na mnoha vozích fraucimoru jeho; vše i on napřed, po dvou koníčkách prostejch.

26. September. Sultán dal jich 4 ten den na hák; sám sídmej jezdil s katem po městě.

27. September. Přijel vizír baša z velkého Kajeru. Hned jej sultán před sebe z kaléry povolati a bez dalšího slova promluvení (dal) hned štrangulirovati.

28. September. Sultán sám pátej jel a kmotři za ním šli v patách a dal jich po městě 7 na hák vhoditi

29. September. Jezdil sultán po městě v malém počtu, však kmotři s ním. Dal jich ten den pět na hák vrcti a štrangulirovati.

30. September. Nic jiného nežli kde koho čahouši a kmotrové s subbašim, an vožralej (byl) nebo tabák pil, dopadli, ihned tu stíti neb na hák pověsiti dali. Jednoho potkali, an tabák nesl na prodaj a teprv

jen přijel, ihned jej na hák uvrhli, a tak svůj tabák prodal!

1. Octobr. V sarliu svém dal (sultán) dva do pytlů, a přilože každému velký kámen, do moře vhoditi.

2. Octobr. Dali velkou vartu v Kalatě. Přes půl druhého sta jich s tím subbašim bylo. Ti ve dne i v noci sem i tam chodili vokolo domů, kde by koho potkali buď vínem neb tabákem (opilého), hned jej sťali, tělo i hlavu vzlášť ležeti nechali; i do voken lezli, učíjíli kde tabák.

3. Octobr. Nebylo tak nic jiného slyšeti, toliko že jsou do padesáti vězňů Russů přivedli a větší díl jich postínati dali.

4. Octobr. Přemáhal sem se pomalu vstáti, a voditi se dal po pokojíčku a velice mdlý byl. Mdloba předce velice trvala, sám jíti sem ani kroku nemohl. A předce sem audiencí při velkém vizíru Ahmetovi žádal, a to proto, že sem chtěl na sobě dáti znáti, aby služba JMti císařské prodloužením audiencí škody nenesla; za druhý, aby Turci mně napřed vo audiencí, abych přijel, neskázali, a se, že bych to svévolně, mohouce přijeti, prodlužoval, nedomnívali a tudy abych premine[n]cí a přednost vzácnosti JMti císařský obhájil a zachoval. Vskázal mně pan vizír zase, že nad zdravím mejm se těší a audiencí k pozejtřku, to jest 6. Octobr., ráno opovídá.

5. Octobr. Ačkoliv nad míru velká mdloba byla a trvala a kde sem se kolivěk těla svého dotekl, nikdež sem se (jen jako by dřevo bylo) necítil, předce sem se voditi dvoum osobám dal, a jen se na koni jeti těšil, a Pána Boha, aby začátek požehnati ráčil, žádal, a lidem svejm, aby všichni, jak náleží, v řádu stáli a jak se co díti má, nařídil.

6. Octobr. Ve jméno Pána Boha okolo devátě hodiny ráno na půl orloji poslal pan vizír koně a též pro cavaléry, aby se jelo. Viděvši já, že lepší koně, nežli ten pro mne přivedený (jest), mám, vsedl sem s Bohem na svůj kůň náležitě připravenej, a vyjel sem z mé caravanzarie až do jeho salarju. Tu mi s koně zsednouti pomohli a do pokojů pana vizíra uvedli. Hned

taky tu byl, velmi pěkně mne přivítal, a tak sme se posadili (lidu velmi mnoho bylo jakoby napral), jeho celý dvůr i po ulici stáli v znamenitém řádu a praveno bylo, že jest nikdyž on ani první vizírové žádnému té poctivosti neučinil, aby ce ej dvůr svůj odevšad povolal a sloužiti tak nařídil.

Tu sedíce spolu, po přednešení mém od JMti císařské pozdravení a listu dodání a všech náležitejch ceremoniích i všelijaké conversací užívání, pan vizír jest pěknej spůsob od sebe ukázal a odpovídal. Na to šerbet, kávu a kouření přinésti dal a s námi užíval. A v tom caftany přinesli, kderejchž šest a třicet bylo, rozdal, a vo audiencí opovědění při soltánu přednésti chce, toliko abych sobě lépeji vyhověl a k dokonalému zdraví přišel, souce dobré povětří v Konstantinopoli, že mě toho velice žádá a vinšuje.

Po tom všem sme vyvstali a mnoho předních Turků mne až na kůň provázeli.

7. Octobr. Nic tak nového slyšeti, nežli toliko, že sou žádnej člověk, Turci i křesťané tomu nevěřili, aby to možné bylo a já zase abych tak obživl. Mnoho tisíc lidu odevšad se mé intradě dívali a divili, majíce přes sto a padesáte jich pěšky v řádu jdoucí mimo kavaléry, dragomana a pana residenta Alexandra Greifenglawa; pravíce, že žádný tak jako já prve a nyní do Constantinopole nepřijel.

8. Octobr. Podal sem sultánovi skrze pana vizíra strany audiencí (listy), v latinské i turecké řeči transferirované, aby se tudy neprodloužilo, a tak, chceli audiencí na ten spůsob dáti, presenty přijíti a vedle accordu na hranicích strany pokoje a capitulatí ratificirovati, že jsem hotov kdykoliv se dáti najíti.

9. Octobr. Dostal sem takovou odpověď skrze pana vizíra, že mi sultán chce dáti při audiencí satisfactí, a pan vizír poslal mi v dar drobet šerbetu.

10. Octobr. Přijel z Babylonie pan vizír Husinei povolán byl a ten den sultán mne vo zdraví mém věděti chtíce, navštíviti dal.

11. Octobr. Sultán po městě sám pátej jezdil a několik jich štrangulirovati a na hák vhoditi dal.

12. Octobr. Sultán dal mi audiencí k osmnáctýmu dni Octobris opověditi. A nového jiného nic nebylo, nežli že jeden vizír z Algajeru citován a přijeti má.

13. Octobr. Skrze jisté prostředky skázal sem mateři sultána Validě, že taky pro ni present od JMti císařské před rukama jest, a když toho čas bude, Její Mti vodeslati nepominu; jak sem porozuměl, že jest ráda tomu byla.

14. Octobr. Několik šífů s vobilím a jinejmi věcmi skrz velikou fortnu na moři se utopily a vo kozácích na Černým Moři (bylo slyšeti), že sultánovi veliký škody činili. Chystali se hrubě Turci zas na ně.

15. Octobr. Sultán jich opět něco v saralju poštrangulirovati a do moře vházeti dal, a po jídle se incognito na vozejčku dvouma prostejma koňmi do jakés zahrady projížděl a dvakrát mimo mou caravazarii jel.

16. Octobr. Dal sám jezdě po městě, strany tabáku píti a jeho prodávati a jaké schůzky držeti a se scházeti, pod hrdlem ztracení, vyvolati.

17. Octobr. Byl tak pěknej čas, že nemohl vinšovanější bejti. Poručil sem, aby se všeckno k zejtřejší sultánově audiencí strojili a přihotovili, a to všichni co nejšvarněji se ukázali, (neb již sobě mnoho věcí, jako i nové červené čepice a nové čižmy nakoupili). Ten den jednoho pro špatnou věc blízko nás na hák vhodili.

18. Octobr. Maje audiencí u sultána býti, strhla se taková prška, nečas, že nemohla větší bejti.

Posílal sem k velkému vizíru, možná-li jest, aby vo den odloženo bejti mohlo.[1]) Odpověd: že nemůže nikoliv odloženo bejti a on vizír žeby sultánovi o to slova říci nesměl. Poslal ke mně čahouše baši s několika Turky, že již sultán Ebrehim v divanu i velkej

[1]) Toto vykládají turečtí dějepisci za neslýchanou odvážlivost a srdnatost hraběte Černína, podotýkajíce, že posud nikdo se neosmělil, zeptati se, zdali by určený od sultána k audienci den odložen býti mohl. Viz Hammer-Purgstall: Geschichte des Osmanischen Reiches (druhé vydání) 3. díl, str. 251.

vizír a jiní všickni vizírové očekávaje sou, abych nemeškal, že jim na tom jejich hlava stojí. Tu sem já chtěl sám na voze až k bráně divanu dojeti, nemohl sem (ho) obdržeti, nýbrž tak předce na kůň vsednouti a se kačeti.

Tu ještě co největší příval, jakoby jej naschvál vysypal, na nás přišel, že potůčky všudy po ulicích šly, a kdo čím měl, drobet se přikryl; však všickni nadvejšeně skoupáni byli a jíti pospíchali.

Tak sem pod loubím u divanu se drobet votřel a mdlej souce, sotvička na nohách stál, a hned brzo po lehku do divanu vstoupení učinil.

Všichni, vizír nejvyšší a jiní proti mně vyvstali a mezi sebe proti velkému vizírovi (mne) posadili.

Salutací z obojí strany se dály a velmi pěkný conversací se užívaly, a sultán Ebrehim právě naproti mně nad vizírem Ahmetem byl za želoziji dívaje se na mne, na mé řeči a conplimenty, ale já sem jej v tvář viděti nemohl, toliko blikání sem znamenal.

Asi po dobré půl hodině tu jejich kapiči, jak obyčej přede mne stůl nevelký vokrouhlej, stříbrnej představili, jídlo, jednu krmi a chlíb na stole vůkol a vůkol postavili. Tu sem já, velkej vizír, silichtar vizír capitáni Bílého Moře a JMti císařský resident sme spolu před vočima sultána jedli a po vykonání toho, drobet poseděli a pana Mikoláše Bechyně, pana Soka, pana secretáře JMti císařské Satlera a pana Jana Bechyně nechal sem s jedním vizírem opodál za mnou za stolem jísti.

V tom sem o caftany, kolik vosob k audiencí míti mají, rozmlouval a na několika štyřicíti narovnáno bylo. Vyvstali a šli sme z divanu pod jakousi ložiu; vedlé obyčeje tu se kaftany rozdávaly, koho štěstí lepší neb horší k dostání trefilo, dostal.

Páni velkej vizír a vizírové šli napřed k sultánovi a, jak obyčej, jse před ním postavili a hned brzo mne před sultána Ebrihama zavolali.

Však sultán jich víceji, ačkoliv caftany měli, krom štyr před sebe pustiti nechtěl, ale já sem skázaní sultánovo repliciroval, že toho obyčej prve nebejvalo. Štyry víceji sem, aby vejíti mohli, obdržel; osm jich bylo.

V tom souce již před sultanovém pokoji, vyšli dva capiči baše, a vzal mne každej z nich za jednu ruku a uvedli mne až do polovici prostředku toho pokoje před sultána, a tu se se mnou zastavivše, hned mne mocí k zemi tlačili, abych nízkou reverencí sultánovi udělal, až sem na koleno přišel k zemi (an to prve nikdy nebejvalo, nýbrž u votce jeho, když sem několikkráte audiencí měl, až k samému přiveden byl a sukně se jeho s náležitou reverencí dotekl), zase spátkem až k stěně, obyčejnému místu mne dovedli. A tak pořád mejch vosm osob i s panem residentem počítajíce, až se vystřídali a dokonce na zem doložiti museli.

Tu sem já krok jeden vystoupil a oratí svou sultánovi Ebrihamovi vykonal[1]) a též creditiv do rukou

[1]) Řeči této není v originálu, ale ve spisech archivních nalézá se v německém jazyku psaná, kteráž zní v překladu takto: »Nejjasnější, nejmocnější turecký v Asii a Řecku císaři! Jeho Veličenstvo císař římský, král uherský a český, můj pán nejmilostivější, poslal mne k Vaší Výsosti nejslavnější Portě a vzkazuje Vaší Výsosti jakožto svému velectěnému sousedu a příteli náležité pozdravení, přeje zdraví a dlouhé živobytí. A že k projevení svého Vaší Výsosti bez toho známého, pokoje milovného smýšlení vyslati ráčil mne s dobrovolnými dary, aby světu okázal, že ze slušného ustrnutí nad poddanými s obou stran si na pokoji a smlouvách se své strany upřímně záležeti dává, tak aby se Jeho Veličenstvu samu ani Jeho zemím a poddaným proti tomu nijakého pochybení přičítati nemohlo, doufajíce naproti, že i se strany Vaší Výsosti též tak smýšleno, a že to, co smlouva v sobě uzavírá pro zachování dobrého sousedství ve všech článcích každého času pevně zachovíváno bude. A poněvadž své poselství pro potvrzeni dobrého přátelství k Vaší Výsosti vypraviti ráčil, tedy očekává, že se neméně od Vaší Výsosti stane, aby se před celým světem prohlásila svornost a přátelství dvou nejmocnějších císařů, jelikož Vaše Výsost bez toho se své strany v té příčině ráčíte neustále ujištění činiti, což starému obyčeji a úmluvám je přiměřeno. Vaší Výsost žádám též o rozkaz, aby klíče k svatým místům od řeckých našim duchovním, jimž dle spravedlnosti ode čtyr set let náleží, navráceny byly. Konečně prosím Vaší Výsosť, byste mne v ostatních mých vyjednáváních skrze svého velkého vizíra bez obtížností slyšeti, a na to uzavření takové uděliti dáti ráčili, jakž dle úmluv slušno a jakž se od Vaší Výsosti nejvýš chvalitebného a pokoje milovného smýšlení beze vší pochybnosti očekává, s tím se Vaší Výsosti v nejhlubší uctivosti poroučeje . . .«

velkého vizíra odvésti dal, kderýžto ihned sultánovi od velkého vizíra dodán byl.

Tu soltán sám začal proti mně mluviti, a tuze křičel, a velice hrubě se spouzeti a praviti, proč sme tak dlouho, souce on již šest let císařem, to jest padišaha, (neposlali), a poslati měli, co pak sme o něm nevěděli, že padišahem jest, tak dobře jako bratr jeho Murat a rovně ty království, země, vostrovy a moře possediruje a jeho vlastní sou? Nechal sem jej broukati a na to sem žádné odpovědi nedal, neb jest hned v tom dál ke mně mluvil a ptal se, mám-li plenupotencii vo všecky puncta tractirovati a zavírati. Tu teprv sem dal z třmenu krátkou odpověď, že mám od JMti císařské plnou moc ke všemu tomu, co při komissí poslední vedlí capitulatí tractirováno a na čem zůstáno bylo. (Presenty byly to ráno před audiencí asi hodinu do seralju sultánu odeslány.)

To mu se vysoce velmi líbilo, jak sem byl spraven potom od přední osoby, že sem se dál s ním nehádal a krátkou odpověď dal, schvaloval to sám před vizírem. Po vykonání toho zase mne páni kapiči ujali a skoro jako kati zacházeli, mdlej souce, se mnou trhali až mně prsten můj velkej s rukou strhli, a to v pokoji sultánovým mi stržen byl, bez něho sem domů přijel.

Však po několiko hodinách byl mi zase do mé karavanzarie odeslán. Děkoval sem Pánu Bohu, že jsem tak ještě zemdlenej souc, v tom ve všem vytrval. A hned ten den k velkému vizíru Ahmetovi schválně poslal, stěžujíce sobě, toli je procedr neb spůsob u nich, na takovej spůsob hosta, starého známého od několika set lidu, obzvláště pak velkého posla římského císaře a uherského, českého krále s takovejm tuhejm potlačováním, reverencí činěním od těch capiči baš, ješto já žádnejm sedlákem nejsem, a vím, jak se v té příčině, nic sultánovi neujímaje, chovati mám.

Protož aby to dáleji remediroval a k přátelství a pokoji činění, že to spůsob žádnej není, a dáleji, že bych podruhé nevěděl, jak k audiencí jeti a jíti, a vo všem JMti císařské parte dáti. Nad to vejše, že já,

souce prve zde u votce tohoto sultána dobře vidín a ničehož se takového mně nestalo, a nyní mnoho dobrejch obyčejů zanecháno a změněno, nebo i někderý zapomenuty jsou, sem i toho se opovážil, a znajíce jejich první spůsob, bez kleytu a ostazi jel, na víru do rukou jejich se dal (a to observiroval, když musulman ruku na bradu svou položí a slovo své od sebe dá, že pevno a jisto jest) a tak vo to by osobu sobě měli tím víceji vážiti a tento příjezd můj od JMti císařský s radostí jim k dobrému viděti; a že JMt císařská víceji než měl učiniti a mne vyslati ráčil, a to vše pro conmiseration obou stran nebohých poddanejch skázy. Tu pan vizír Azam po vyslyšení toho po druhý, nebo jest ke mně poslal dříveji nežli můj vyslanej tam došel, se vomlouval i svého pána sultána a všecko to uvozovali na ignorantii těch dvouch novotných kapiči baš, nedávno z Kaieru přijatejch, a sultán že se mnou dobře spokojen, a že vodpověď mou na jeho promluvení sobě vysoce oblíboval a osobu mou schvaloval; on pan vizír, že mně se též vším dobrým zakazuje, a víceji že se toho státi nemá.

19. Octobr. Poslal sem k císařově mateři Validě, kde by ten present od JMti císařské Její Mti dodán býti (aby jistě k rukoum přišel) mohl, též i ku panu vizíru Azamovi sem o témž presentu, aby věděl (a nic bez vědomí jeho aby se nestalo) skázal. Bylo resolvírováno ku panu vizíru přinešení, nebo já sem téhož presentu netroufal sobě do seralju s sultanovými dáti donésti a dodati, obávaje se, aby soltán pro sebe všecko neschoval.

A tak byl od pana vizíra na druhej den paní Validě odveden, což, jak sem spraven byl, velice tomu slavnému presentu ráda byla.[1])

Týž den měl sem audiencí u velkého vizíra Azama a odvedl sem jemu náležející present[2]) a při tom co

---

[1]) Byla to stříbrná, pozlacená truhlice, a v ní všecko stolní a jiné v pokoji potřebné nářadí, vyložená červeným aksamitem a zlatými portami.

[2]) Present, totiž stříbrné umývadlo s konvicí, dvě stříbrné šestihranné láhvice, též takový košík a truhličku pro ženské s drobnými klenotky, vše pozlaceno a pěkné hodiny.

náleželo všelijaké complimenty a promlouvání se stalo, a zase do quartíru svého sem se navrátil.

V tom sultán ke mně poslal a žádal vode mne víceji presentů, to že jest málo, abych poslal jemu. Skázal sem zase, že od JMti císařské jich víc odesláno není; kdyby bylo, že bych za sebou nikoli nic zadržovati nechtěl, a že to není žádný tributní present jako od jinech přicházejí, toliko voluntario, dobrovolnej dar, na dokázání dobrého sousedství. Na tom nepřestal a skázal, abych dal poznamenání, co sem prve otci jeho presentů přinesl. Oznámil sem, že já vod tak dávnýho času toho v paměti nesnáším.

Při tom zůstalo.

Vopět sultán mi skázal, že nepochybně pro vizíry taky presenty mám, abych jemu od nich poznamenání odeslal. Odpověděl sem, že tak jest, a presenty že týmž vizírům odvésti mám a (strany) poznamenání, aby v tom mne ušetřiti ráčil, že nemohu, nejsouce nikdyž toho obyčej, nový spůsob začínati a instructí má toho že mně nepropůjčuje.

Vopět zase mně skázal sultán, abych do jeho rukou poslal ty všechny presenty, náležející vizírům, a tím ujištěn byl, že je sám, jak na kderého co víceji neb méněji náleží, je distribuirovati a rozdávati bude.

Tu sem do velkejch myšlínek, abych jej neurazil, přišel. Consideriroval sem všeckno pro et contra, co by z toho pojíti mohlo, an na tom, kdo je mezi sultánem a mnou jim distribuiruje, málo záleží.

Resolviroval sem se a takový presenty, kde oznámeno bylo, odeslal. Tu již všeckno dobře spokojeno a na místě bez další repliky postaveno bylo. Ještě ten den mně někderé kusy od hodin, a co se sultánovi nevidělo, zase spátkem (abych se s tím v jiný příčině neb ocasi prevaliroval) odeslal.

20. Octobr. Sem začal vizíry bez presentů navštěvovati, ten den vizíra Musu, jak byl v Budíně a mnoho zlého tam, pomáhaje Rakoczymu, činil, též Ahmeta vizíra, kderý sobě vzal starší dceru sultána Murata, a třetího vizíra teftrdara.

Conplimenty se pěkné od nich dály, též káfu a šerbet i zakouření učiniti dali, ale caftany jminuly. Novej zvyk.

21. Octobr. Poslal sem druhému Mussovi vizírovi, že k němu přijedu, excusiroval se nemocí. Bojím se, že něco jiného býti muselo.[1])

22. Octobr. Visitiroval sem Cadiascira hozie (ačkoliv [ve] Vídni, že favorito sultána jest a mnoho po vizíru může a jedna ruka totižto vizír-Azam, Silichtar-vizír generalissimo de la marina a Cadiscír spolu jsou, nevěděli), a dal sem jemu present z toho, co sem od sultána snátkem dostal, i tolikéž list od JMti císařské z carty bianchy učinil. Velice jemu ten list milej byl, též i present, neb jest nedávno sultán jej vyzvedl a pěknej dům jemu daroval.

23 Octobr. Visitiroval sem Silichtara vizíra, generála Bílého Moře a odvedl sem jemu list od JMti císařské, jako i jiným vizírům. A po všech conplimentích, kávě, šerbetu a pokouření jel sem k vizírovi Mustafovi a též sem jemu list od JMti císařské dodal bez presentu a po všech salutacích a promlouváních pěkně odtud s řádem vodjel.

Ještě jeden vizír pozůstával, a to jménem Husinai Delli, ten byl toho dne učiněn za vizíra budínského, a budínskej vizír Osman masulirován. Ten posílal ke mně a žádal, abych jeho na ten čas nevisitiroval, že se ještě shledáme, maje nyní mnoho činiti pro tu jízdu do Budína. A tak sultán Ebrahim sám všecky presenty vizírské dostal a pro sebe schoval. Žádnej z nich ani zmínky (vo presenty) učiniti nesměli, a spokojeni (když jen soltán spokojen) byli.

Tak jak prve a vždycky obyčej bejval, žádnejch caftanův nedávali.

24. Octobr. Držel pankyt v zahradě své vizír Ahmet Azam soltánovi a při tom sjezdu a pankytě sultán zamluvil svou dceru, kderej teprva v některým měsíci štyry letha budou; a za kmotra dle jejich obyčeje pan vizír Azam vystaven jest. Každej takovej

---

[1]) Tento přál Rákoczymu, odtud obava hraběte Černína.

kmotr, když spozalicio[1]) bude, povinen jest svatbu činiti, zváti a na náklad svůj všeckno spraviti.

25. Octobr. Novina, že Gisler aga s mnoha lidmi obojího pohlaví a velikem terorem s galionem a několika do šesti jinejma šífy od maltejských calér zajatej jest: kderážto novina velice sultána pohnula a rozhněvala, pravíce, že to chce vendicirovati, jakož ihned poručil a sám dojížděl do Topuhanu,[2]) galiony, caléry a rozdílné šífy spravovati a též dáleji do Levante, Caieru a do všech svejch zemí a míst i do Algiru, aby všichni k jaru na hotově byli a se každý v jistá místa najíti dali, rozepsal a rozposílal.

26. Octobr. Sultán hbitě poslal, aby generala Byger-baši vzali a jej sem pod stracením hrdla přivezli, ale Begyr vizír baše, an možný pán byl a svejch vlastních caler vosm měl, moha se dobře do křesťanstva reterirovati, znaje, co v sobě to nese, nechtěje embr[3]) padišaha dočkati, kázal se synům dvoum svejm votráviti, a v insuli Sigio jej pochovali.

27. Octobr. Měl sem audiencí u pana velikého vizíra a mimo všecka oustní přednášení vedlé žádosti jeho, cokoliv zapotřebí bylo, vedlé mé instructí ve spisu jak v latinském, tak také i v tureckém dobře transferirovaném podal. Přijavši to vděčně odpověď dal, že to bedlivě přehlídnouti, sultánovi přednésti chce a co nejspíšeji odpověď dáti a tak po kávě, šerbetu a pokouření zase sem do quartíru svého se navrátil.

28. Octobr. Nic tak nového nebylo, toliko jednoho velkého pana bega štrangulirovali.

Byl mimo můj byt od jeho slouhy na zádech k pochování jako nějaké tele nešín. Ten den jich opět od císaře šest na kůl dáno a kat jeden, že se jen málo opozdil a tu spěšně před rukami nebyl, tehdy Silichtar (taky prve se tak stalo) sám na kůl strkati pomáhati jinejm katům musil a velice se pokrvavil, a sultán

[1]) Sponsalicio.
[2]) Tophan. Předměstí cařihradské, kde jest loděnice a zbrojnice.
[3]) Rozkaz.

k němu řekl, že to nic, když on poručí, neškodí. V tom kat, slove tallatt, přiběhl a ihned bez vejmluvy, proč se opozdil, také na kůl dán byl.

29. O c t o b r. Englický pan posel mne visitiroval. Velmi pěkně ve velkém počtu na koních přijel. Učinil sem, jak náleží, pankyt vše od Jenuizských a jiných cukrů. S panem poslem velkou konversací měl a salutací s sebe složil.

Jistě že cavalier moudrej, vzácnej a všelijakou službou JMti císařské se zakazoval a i mně oferiroval. A tak když toho čas přicházel, tehdy podruhé své oferty, jak JMti císařské od svého krále i od sebe a celému domu slavnému rakouskému repetiroval a s velikejm contentem i jeho všichni odjeli.

30. O c t o b r. Nového mnoho nebylo, toliko že jest sultán dvakráte ten den v maličko lidech incognito mimo můj quartír jel a tuze do hanu hleděl. Panu Martinovi curirovi sem dar učinil.

31. O c t o b r. Poslal sem pana secretáře Satlera ku panu Bailovi, poslu benátckému, a co náleželo, dobře vyřízeno bylo.

1. N o v e m b r. Nového jiného nic, nežli že opět pan velkej vizír Ahmet v zahradě své sultánovi panket po turecku pro recreatí držel a pro zachování sebe mnohú bursu peněz v zahradě daroval a sultána ještě i jinejma dary, šavlí a pásem, nákladně drahejm kamením vykládaným, obdaroval a veselého u sebe učinil. A zase sobolovej kožich dle veliké milosti obdržel a darován byl.

2. N o v e m b r. Držel sem, jak obyčej, panket panu Bailovi benátckému. Velmi pěkně se ukázal ve všelikejch příčinách dobrou corespondentí se mnou míti.

Měl mnoho lidí z Kalaty sebou a veselou myslí ode mne vodjeli.

3. N o v e m b r. Sultán (dal) opěty jednu vosobu Bekyr baša generála po moři vzíti a hrozně jej, řemeny z něho nařezali, zaškrtili a na ulici ven vyvrhli.

4. N o v e m b r. Zase pro jiné, kdeří jemu sloužili a při něm byli, vyslali: má se jim tolik státi, ale stěžka je všecky dostanou.

5. Novembr. Husinei vizír baša Delli poslal ke mně, maje brzy již svýma lidma vytáhnouti z Constantinopole a k Budínu cestu svou (souce tam sardarem) před sebe vzíti, abych k němu do jeho saralju přijel, že z poručení sultána se mnou pilně promluviti má.

Což sem bez meškání tak učinil a tam, jakž náleželo, se vypravil a přijel. Tu, jak obyčej, salutací, promlouvání rozličnejch případností discursů bejvají a byly. V tom začal ménem sultána na mne tuze zapouštěti a k tomu na dvě hodiny pěknejmi slovy, zase pohrůžkami, vojnou hroziti, abych já k tomu jakožto velkej posel consentiroval a povolil, aby Khaše (Košice) s těmi šponšoftmi[1]) a hrabstvími jim[2]) dědičně k sedmihradský zemi (souce on[3]) též zeměpán, a prve též Bočkajovi a Betlaehem Gaborovi zanecháno a nyní na něj pořádně připadlo) povoleno souce, zůstávalo, že oni od krále 4kráte stotisíc tolarů, kderé sme jim zadrželi, upustí, a tak a tudy že o všecko k dobrému pokoji zavřeno a upevněno a ratificirováno bude.

Odpověděl sem jemu takto: »Co se prvního punctu dotejče, abych já jaké povolení dáti, k tomu consentirovati měl a dopustiti dal, toho že já nikoliv učiniti nemohu a žádného plnomocenství nemám; a taky že bych vedlé dobrého svědomí a věrnosti pánu svému nikoliv k tomu raditi nemohl, aby co od uherské země upustiti míti ráčil, a že prvé Bočkej též i Betlehem Gabor od JMti císařské jakožto poddaní JMti císařské statky své v Uhřích mající, té milosti užívání ad vitam toliko dostali; zase po jejich každého smrti pokojně JMti císařské (toho času) odvedeno bylo, a tak že z oumysla Rakoczy se nutká, nemaje žádné spravedlnosti k ničemuž tomu. Toliko tím pretextem by rád voba velký potentáty císaře k nepokoji a záhubě zemi přivedl.

I tolikéž sem dopověděl, aby nahlidl do capitulací tý, kderou sem já za votce tohoto sultána

[1]) Totiž ohledně na smlouvu Žitvatorožskou.
[2]) Totiž: Turkům.
[3]) Totiž: sultán.

Ahmet Hana sem přinesl, a vše v své podstatě zůstávalo a zůstávati má: totižto aby žádnej sobě, jedna ani druhá strana, nic víceji osobovati nemohl. A kdyby se co takového zběhlo a stalo, buď žeby pevnost kderá, zámek neb palanka, pod jakejmkoliv způsobem, inventí neb pretextem vzata byla, aby ihned o to comissí nařízena a zase, kderé straně by odňato bylo, navrácení se stalo, jako i aby žádná strana, žádné pevnosti, palanky, šance na svém vlastním v tom pokojným čase druhé straně k suspectu stavěti nemohla. A tak spravedlivě náleží, aby sultán vasalu svému poručil, to co jest proti pokoji a všem capitulacím učinil, aby zase navrátil, anebo sám sultán, poněvadž praví, že to sultán již v rukou svých má, odstoupil.

Na to on zuřivě odpověděl, tehdy že já nejsem velkejm poslem, když takové moci, abych o to říditi a zavírati měl, nemám. Tu sem se v své mysli pohnul a rozhněval a vydal sem na něj otázku, a řekl sem, jestli on věrný pánu svému?

Odpověděl, že jest. Co by tehdy, kdyby na mém místě byl, učinil? Nevěděl na to (confundiroval sem jej), co odpovědíti, a doložil sem to, že v těch věcech nemusí povědom bejti; nebo žádná tractací ani pokoje zavírání nikde se (ve) Vídni ani v Constantinopoli nedálo, nežli na hranicích capitulirováno a zavíráno bývá, jakož se nyní v poslední comissí a tractací v Ceně (Szön) stalo. I tolikéž že má instructí od JMti císařský, co činiti mám a povinen sem, mne vede.

Nyní že jse žádná vina JMti císařské přičítati moci nebude, jestli co dalšího z toho následovati bude, že mají pokoj i vojnu před sebou, že sobě zvoliti mohou, co se jim líbí.

Tu von začal teprva ještě i toho doložiti, že naposledy mne s listem a bez vyřízení s hanbou odpraví. Odpověděl sem, že v jejich moci stojím, ale že jsem jim tu poctivost učinil, kderou jim žádnej, co ottomanská Porta stojí, neučinil (totižto znaje prve jejich naturu, když položí na bradu ruku svou, co připoví, že zdrží), že jsem přijel beze všeho glejtu, o s t a z i a asicuratí a do rukou se jejich dal, že mohou se mnou činiti, co se jim líbí; ale že za to mám, že tím víceji

by mne měli sobě vážiti a dobře činiti; že nyní mohou oni též beze všeho ostejchání budoucně posla velkého jejich bezpečně poslati, ale skrze mne že JMt císařská pán můj nejmilostivější žádné škody nésti nemá.

Na to potom zase ty nejlepší slova dával a pravil, abych já se nedomníval, aby tento discurs a promlouvání k nepokoji mluven byl, toliko k přátelskému porovnání.

Dáleji dotekl sem druhého punctu, strany čtyrkrát sto tisíc sultánovi dlužnu býti, tomu že odpírám, toho že nikdy ničímž ukázati mocti nebudou, poněvadž v capitulacích stojí catecorite, semel pro semper, těch dvakráte sto tisíc danejch zlatejch, a tak že jejich vejklad toho slova semel pro semper není, jak býti má, a jak oni, toliko že by se na tři letha vztahovati mělo, vykládaji. A tak nevědouc on Sardar, jak dál se mnou vyjíti, vstáhli sme to oba na komissí a pěkná slova sobě dávali a se rozjeli.

Tu on ještě k sultánovI a vizírovi dojel, nepochybně referiroval a potom z Constantinopole do jedné zahrady s lidmi svejmi, jak obyčej, první den vyjeti, vyjel, a dáleji k Budínu táhl.

Požádati mne dal o mého nejlepšího psa líhaře, hned sem jej jemu poslal a jeho Mustafovi agovi pěkné hodiny.

6. Novembr. Přišlo mnoho klevet, kderak Rakoczy 60 tisíc ducátů sultánovi posílá a o svém vítězství oznamovati dává, a že baša z Erle vostal, ale naše že pobil.

7. Novembr. Nového málo bylo, toliko mnozí utrpěti a štrangulirováni býti Russi museli. Lépeji se brániti, nežli zajíti dáti.

8. Novembr. Jel dáleji vizír Husinei Delli do Budína za Sardara se všemi svejmi a kázal mne svému agentu v Stambuldě zůstávajícímu velice pozdraviti.

9. Novembr. Chtíce já Martina curira k JMti císařské zas, an mně s listy odeslán byl, poslati a vo všem, co tak v tom čase se sběhlo, relatí učiniti, i tolikéž o neřádích oznámiti, totižto že již jedny listy všecky mně odeslaný, byly intercipirovaný a nikdy víceji se nedostaly; i též když tyto dny Martin curir

sem do Constantinopole přijel, do třetího dne zdržován, listy přehledávali, na pravý císařský nepřišli a přede mne jeho nepustili, což mně jejich přátelství podivné přišlo a k jakému cíli se měří, suspicií dalo. A vizír velký Ahmet buiurdu[1]) na koně postilionský dáti nechtěl, poštu zapověděl, oznamujíce, že pošta již sňata a pro žádného víc dávána býti nemá, toliko pro vlastní sultána potřebu zůstávati bude.

I tolikéž na mé požádání, abych mohl visitu svou obyčejnou poslům krále Englického a pánů Benátčanů vykonati, žádostí svou zastavoval.

10. Novembr. Vidouce já, co to bejti chce, hned se Pánem Bohem sem se resolviroval a fintu vizíru velkému udělal, davši napsati toliko někderej creditiv, předně JMti císařské a pánům tejnejm raddám, tiše, že ani žádnej z mejch ani jinejch lidí nic nevěděli, pana secretáře Satlera do Galaty na řízení někderých věcí odpustil, peníze 600 fr. na cestu dal a samo třetího na koupených koních, dokad běžeti mohou, k JMti císařské vypravil a takovej anšlag učinil, že žádným spůsobem jemu té cesty vykonání překaženo býti nemohlo, a tak s Bohem vodjel.

11. Novembr. Sem tuze na pana vizíra nalíhal a se dotazoval, co to za příčinu, poštu zastavovati aneb dokonce vyzdvihovati, an to v světě neslejcháno a co jse pan vizír domnívá, že listy jináčeji se posílati nemohou? a v tom světě rozum nestačí, aby toho zabrániti a zastaviti mohl, též že malý přátelství, sjednocení a sousedství tudy se ukazuje.

12. Novembr. Poslal ke mně velkej vizír, abych ještě někderej den s curirem vyslání, až by se mnou prve promluvil, sečkal; že chce mezi tím časem (se) sultánem, aby zase pošta puštěna byla, mluviti.

Odskázal sem, že dobře.

13. Novembr. Poslal opět na mne jednoho agu, Mehemet řečeného, kderej byl za internuntiusa k JMti císařské od sultána do Řezna poslán, jest člověk velmi chytrej, aby mne tentiroval strany Khaše a téch hrabství, šponšaftů. Mluvil, že jináč býti nemůže, že sultán

---

[1]) Průvodní list.

od nich nikoliv neupustí, do tractací se dal, a jak daleko mne k tomu disponirovaného přivede, zase oznámil.

Na dvě hodiny sme pro et contra mluvili, jako zeď s dobrejmi fundamenty sem stál, že na mně ani podobného slova k tomu cíli vytáhnouti nemohl. Mluvil-li je on pěkně, já také, pakli s pohrůžkou vojny, já zase ještě víceji; pravě mu, aby oni na to nemyslili, abychom my s nima takovou válku, jako prve vedeny byly, vedli, nýbrž v zimě i lítě v zemi zůstávati budeme, a toho oni nikdy dovésti nemohou, maje in favor Dunaj, a oni na zádech pro sebe i pro jejich koně z daleka nositi budou a za třiceti i štyřicet let nás víceji odtad nevybudou a neukrátí; jakož sám to svědomí dáti může, že jsouce u císaře JMti v Řezně viděl, jaké množství lidu a země nespuštěné (proti vašim zemím) sou.

Pěkně sme se zdvořile rozešli. Druhej den opěty s jinejmi inventima přišel, ale tolik jako první den vyřídil a pretendiroval (pokudž vše dobře spraveno a narovnáno býti může a bude), aby za posla velkého od sultána učiněn byl.

14. Novembr. Velkej vizír Ahmet poslal ke mně, abych k němu přijel, což tak sem učinil a po všech obyčejných ceremoniích dal se do velmi pěkného mluvení strany té věci Košic; ale vždycky stálo se na tom, co náleželo a samo v sobě za slušné bylo. Tu na mne podal a řekl, abych sám nějaký prostředek v tom, jak by se to porovnati mohlo, vynašel, to že jest snadno.

Takový prostředek, pravil sem, že jest nejlepší, aby při všech prošlejch capitulacích zůstávalo a co komu spravedlivě náleží, jako od nich nám co se stalo, zase navráceno bylo. Tu již on souce velmi moudrý pán, pěk(ně se) smíchem řeč učinil (vidouce, že na mně nic vybozti nemůže) totižto tento náš discurs, aby zde pod růží zůstával a že on dáleji bude sultánovi to referirovati a mne odpovědí (chce) spraviti.

15. Novembr. Přivezli tribut roční 75.000 tolarů a poslal jej po švagru svém Petráskovi.[1]) Sultán,

[1]) Rákoczy.

jak zvěděl, že tribut v poli před městem jest, vyjel sám ven proti nim a ptal se, takyli jeho present nesou? (že mají) aby ještě ten večer dodán byl, nařídil.

16. Novembr. Pan vizír skázal mně, že jest sultánem mluvil a k tomu přivedl, že zase pošta jest pro všecky puštěna a curira že vypraviti mohu. Však předce několik dní skrze jiné oficiry, agy, rozličnejmi příčinami curir Martin zdržován byl. Ale pan Satler již dobrej vejskok měl; nedbal sem na jejich ouskoky nic.

17. Novembr. Pan vizír Azam poslal ke mně a dal mně skázati mimo pozdravení, abych, dobře se maje, veselé mysli byl, že v krátkosti času všechno dobře na obě strany postaveno bude A ihned nařídil bujurd psáti, aby Martin curir mohl, kdykoliv ode mne vypraven bude, odjeti. Ty slova velmi dobré byly, však předce sem se bál politickejch kousků, a toliko tudy, proloncati by mohla učiněna býti.

Vopatroval sem se přes to všecko skázání, jak sem nejlépeji věděl a uměl, abych tudy pána svého nejmilostivějšího nezavedl.

18. Novembr. Sultán se opět projížděl v zakrytém vozejku s dvouma prostýma koňma a šlo podle něho šest vykleštěných po třech na stranách.[1])

19. Novembr. Jiného slyšeti nebylo, toliko že císař tak rozhněván na Maltu a hrubě po moři se na ně strojí a velmi často, kde sedí nebo jde, Maltu jmenuje; nebo by se rád pomstil. Ale není co věřiti, kdo ví kde po moři o Candii nebo Siciliji zavadí anebo do Calabrie, Apulie štráf učiní.

20. Novembr. Opět chytrej politicus na mne poslal Mehmet agu z Sofie, aby na všecky mustry a spůsoby mne tentirovati hleděl a k tomu přivedl, abych já se do rovnání sultánem strany Košic dal a sám nějakej prostředek vynašel a podání učinil. Dal

---

[1]) Tato věta je v rukopise německy psána a zní: »Ist der Khaser wider gefahren spaziren im vertekten Wagele mit schlechten zweien Resseln und neben sechs aussgeschnitten zur dreien auf der Seiten gangen.

sem odpověď, že lepšího porovnání a jistšího není, jako cizího nechati a svého hleděti a opatrovati.

21. Novembr. Opět jich několik utrpělo. Jedouce koho potkal sultán vožralého neb s tabákem zacházejícího bez rozmýšlení stíti dal a ležeti na rynku neb ulici, kde jej potkal, zanechal. A kdykoli jede všichni se třesou bojíce se, kde zavadí. Nebo jestli jaká kolivěk by žaloba před něj nebo velkého vizíra, že by někdo victualní věci draho nebo sfalšované prodával, přišla; tehdy jeden neb druhej ihned takového zvrhou, a jak příčina a zasloužilost, šest, pět, nejméněji tři sta bastonád mu tu stoje, až se dobře vykoná, dají a ještě to, co tak prodával, maje těžké prkno, co hlava prolézti mohla, na ramenou, a tu věc na tom prkně, s katem a pomocníky jeho na procházku po všech ulicích k zahanbení choditi musí.

22. Novembr. Bylo ticho, toliko v Tophanu a arsinálu sám sultán byl a spravovati nařizoval.

Ten den vizír z Rodisu vodsud z Constantinopole se štyřmi svejmi calerami domů odjel a v hotovosti státi má.

23. Novembr. Nebylo nic hodného znamenati, toliko vždycky že svédské poselství přijeti a tu stále residirovati bude a jinejch klevet, že Rakoczy mnoho peněz mimo tribut, kderéhož ročně deset tisíc dukátův dává, odsílá a brzo sem s nima přijeti má. Lasso audax.

24. Novembr. Opět sobě hofmistr tak lehkovážně počínal, nejsouce ním víceji, toliko při tituli pro jeho hanbu zachován, a fendrycha Michala zle tractirovával, celej den a celou noc žral, hůř nežli hovado sobě počínal. Nového ten den nic slyšeti nebylo.

25. Novembr. Nebylo jiného slyšeti toliko o pánich Benátčanech a Francouzích, že sou před vizíra obsíláni byli, i tolikéž Englendeři a Holandeři a dotazováni strany tý ztráty toho galionu, kdoby v té věci vinen v kolfu svém Maltejcký přechovával, měříce k tomu škodu svou nahraženou by míti chtěl.

26. Novembr. Nebylo nic valného slyšeti, nežli že páni Benátčané v strachu byli, aby sultán (se) na Candii nedal. Velice, jak sem zprávu dostal, penězi přemáhali

a k tomu vedli, aby z moře vojna sňata a in terra ferma převedena byla; to sou praktyky per ragion di stato.

I to bylo slyšeti, žeby chtěli JMti císařské velkou sumu peněz na pozemský základ (aby proti Turku válku vedl) zapůjčiti. Z tejnejch míst sem to zvěděl — nevím, je-li tak.

27. Novembr. Jiného nic nežli dva velké šífy z Engelandu přišly do portu a každej přes 40 kusů měly. Ale obávaly se potom, aby zdržovány od sultána nebyly, vochotně brzy zase ládovati hleděly. Páni Englandrové sou v tom chvály hodni, že oni, týměř památky není, žádnejm tureckejm šífům ani kuršarům zajíti nedají, a takovou resoluti mezi sebou všichni ustanovili, se co nejlépeji brániti, a kdyby viděli, že obstáti nemohou, tehdy ihned svou muniti, dočkaje samejch šífů nepřátelských, zapáliti a sami sebe i jiné spáliti. Nikdy žádný na ně nesmí udeřiti.

28. Novembr. Poslal sem do Brussy pro persiánské hedbábí barev rozličnejch pro Její Mt císařovou, i též všelijak vyhledati, jestliby persiánský koberce pro Její Mt císařovou, jakž mně míra dána, tam se dostati mohly.

29. Novembr. Nebylo tak nic hodného a nového, toliko několik štrangulirováno od sultána, jako i jednoho předního pána, ale tvář byla zakryta, aby se kdo jest nevědělo, a pryč odnesen byl. Prostí ležeti zanecháni byli.

30. Novembr. Byl sem zván na křtiny jednoho křesťana. Poslal sem na svém místě a při tom 12 loket karmazinu a dva roznobly.[1])

1. Decembr. Sultán dvakrát jel vokolo mé caravasarie, jednou velmi spěšně a spátkem zase lehky, dáti hasiti voheň. To vždycky při sultáních obyčej, nebo tudy každej brániti a hasiti musejí.

2. Decembr. Sultán maje baieram, jel velmi oupravně do mosschei votce svého, kde se všemi bratry jeho pochovaný leží a čapátkové péří nad každejm hrobem stojí, a tam modlení své činil, solenniter jel.

---

[1]) Anglická zlatá mince s podobou lodi a růže.

3. Decembr. Jel do Calaty-Tophanu tu, kde kusy se lijí, a v domě Mufti vostal na pankytě, kderej velkej vizír držel a při tom presenty rozdílné sultánovi opěty daroval. Jest obyčej ten den do Mufti domu přijížděti a jej navštíviti Po moři se tam dal plaviti, slove to místo Eiup,[1]) potom zase, provázen souce od svejch předních, až do saralju.

Pán, kderej na všecko pozor dá, běda tomu, kdo co obmešká!

4. Decembr. Vypravil sem Martina curira s listy do Vídně, nebo již dlouho tu zdržován byl a odjeti a vypraviti jej všelijakými ouskoky bránili a nedali.

5. Decembr. Sultán opět ten den jednoho předního agu dal zaškrtiti a do moře vhoditi; dává se znamení z jednoho kusu, když v saralju kdokoliv tak utrpí a svůj pohřeb mezi rybami má.

6. Decembr. Přiběhl curir Tatar z Budína od Osmana vizíra a potkal pana sekretáře Satlera, dal mi správu všelijakou.

7. Decembr. Přijel Pecia z Brussy s mejm uherským krejčím strany hedbábí koupení. Nevyřídil dokonce nic, velice sem tomu nerad byl. Poslal sem hned zase jiného, Kryštofa Charváta s jedním jančárem. Přijel brzy zase v několika dnech, vyřídil tolik; hněval sem se.

8. Decembr. Měl sem audiencí u velkého vizíra velmi příjemnou, dokládajíce toho, že slušná věc jest, aby ti dva tohoto světa nejhlavnější potentáti v dobrém přátelství a sousedství ostávali a že jse všelijak přičiní, abych, což nejspíš býti může, vypraven býti mohl.

Však předce sem jeho u velikém suspectu, souce on velikej politicus, měl a myslil, že tudy a dobrejmi slovy chce času zejskati a snad, poněvadž ode všech jeho zemí velká preparati se státi k jaru má, žebych až naposled zdržán, a teprv kdyžby s lidem vytáhl, mne vypraviti dal; jakož se tak od bratra jeho sultána Morata proti Persiánům, když k Babylonu táhl, stalo; a tudy by má nejmilostivější vrchnost obmeškána býti mohla. Ale dávajíce dobrý pozor na to, nemohl sem

---

[1]) Ejub, předměstí cařihradské.

ze všech circumstanciích toho (vyznati), aby co takového hlavního zlého (krom burašek) následovati mělo.

9. Decembr. Dosti pozdě teprva Martin curir vyjel; vo všem JMti císařské sem relatí učinil, i též Jejich Mtem tejnejm raddám a do Čech dobrejm pánům a přátelům psal.

10. Decembr. Poslal sem zase Crystofa Charváta s jedním jančárem (a vyprosili se při tom tři moji: pan Melikhofen, pan Pleyman, pan Ticz taky) tam do Brussy in Asie, aby mi nakoupil pro Její Mt císařovou hedbábí.

11. Decembr. Přivedli přes 40 vězňů Russů od Kozáků; všecky je, že tak štráfovali a škody dělali, stínati sultán dal bez průtahu.

12 Decembr. Přivezli Rakotští tribut. Pan benátcký Bailo poslal ke mně svého secretáře, omlouvaje se, kdyžby Rakoczkého posla navštívil, aby se na zlou stranu nevykládalo, že republica pánů i on v devocí s JMtí Císařskou zůstávají, bych se na to ubezpečil.

13. Decembr. Nového nic tak hodného slyšeti nebylo, toliko poslal sem pro pana secretáře pana posla benátckého, chtěje tak vyrozuměti od něho, coby tak za příčinu bylo, že velmi malou correspondenti pan posel se panem residentem JMti císařskejm mají. Vyrozuměl sem z obojí strany všemu, zanechávám toho jinším k rozsouzení. Pan resident nechtěl k žádnému narovnání, vědouce, že vo krátkej čas činiti, a pan Bailo domů se navrátiti musí.

14. Decembr. Pan posel benátcký nařídil všem v Kalatě i po městě se zdržujícím banditům z Kandie i jinejch jejich míst pro jakýkoliv delictum kdoby byl bandisirován, že jse každému vše odpustí i oni jich vědouce, že oznámiti a tudy se vysvoboditi mohou, toliko aby všichni do Candie se najíti dali, tam potřebováni a dobře placeni že budou. Obávají se, aby sultán se jim do Candie nevpeřil, nebo tu nikdež portu (k oblehnutí Malty) pro svou armádu nemá, Cicilie.

15. Decembr. Vyslanej s tributem byl na dvě hodiny u velkého vizíra (a Bailo benátckej vně čekati musel), však bez caftanu vyšel a odpověď svou od vizíra dostal, totižto když nejprve present sultánovi složí

a audiencí míti bude, teprva jak jemu velkému vizírovi tak jiným vizírům že present odvésti může.

16. Decembr. Opěty jich několik na kůl dáno pro vožralství tabákem a do Galaty subbaša, maje do dvou set u sebe horších sebe, v Kalatě i jinde sobě poručeno maje vartovati a sem i tam choditi a rozposílati musel (jako i sám bostanzi baša dojížděl a shlídal) kohoby koliv dopadl, an vožralej neb tabák by pil, aby usmrtiti dal; též i kdeby tabák čistili neb domnění ožrání (že vožralí sou) zvěděli, aby do domu vlezli neb vpadli a nahoře oznámený způsob trestali. A tak jich drahně na onen svět odeslali. Kdoby chtěl z křesťanstva brzo své zboží od tabáku prodati, tu sou kupci před rukama.

17. Decembr. Poslal sem malej lístek skrze Benátky JMti panu hraběti z Trautnstorfu, oznamujíce, kderak jest velkej vizír po mnohé tractati a proti sobě disputirování ulevil a skázal mně, abych vesel byl vedle pěkného pozdravení, a jinejch myšlínek abych sobě nedělal, že jse o všecko porovnáme, na dobré míře postaveno že bude a s JMtí Císařskou pokoj že držeti chce, velké své poselství se mnou vypraviti a co nejspíš možné odbýti a celou satisfacti dáti.

18. Decembr. Mnoho novejch háků leckdes po městě i před městem přibylo a několik osob pro dosti malé provinění na hák vhodili, to jest skoro všední chléb!

19. Decembr. Přijel curir z Budína od nového pana vizíra Husinej Delli ku panu velkýmu vizíru. Přinesl to, že již jest Husinei v posessu a Osman vizír, že jest již na cestě sem vedle citaci přijeti.

20. Decembr. Sultán nechtěl od Rakoczkých vyslaných tributu přijíti, až by ještě pěti tisíc dukátů dodali, nebo za Betlehem Gabora bylo jednou z milosti pět tisíc dukátů pro jeho prokázané sultánovi prvnímu služby (odpuštěno), ale neznělo, aby to po něm každýmu posessoru platilo. A Turci se jináč nedomnívali, nežli že takových pět tisíc dukátů přicházi JMti císařské od Betlehma Gabora strany Košic a těch šponšaftů; ale souce v tom ode mne dobře velkej vizír informirován, že jsou tu léta, co tu Ra-

koczy jest, to přehlídli a JMt císařská že jest nikdež takových pět tisíc dukátů nedostával ani nežádal, takže soltán pro zadržení mnoho terminů od Rakoczy nastoupiti může. Oblíbil velkej vizír sobě mou informati.

21. Decembr. Opět jich Russů moc vedli, aby z nich mučedlníků nadělali, anebo štrangulirovali anebo do moře vházeli.

22. Decembr. Sultán dal jednu caleru egyptskou k saralji ihned, jak byly připlouly, ani žádný ještě dolů na zem z ní se nevydal a ancory vyhozeny nebyly, k seralji svému přitrhnouti, a všecky truhly, kde peníze jemu i presenty přinešeny byly i jakékoliv peníze, číkoliv byly, pobrati, napřed truhly v přítomnosti své roztřískati a comandanta té calery, že jest spěšně k saralju nepřitrhl, spropitný tři sta bastonád dáti.

23. Decembr. Pan reiskytap [1]) stonal a tudy nemohouce přehlídati a informati svou vizírovi Azamovi dáti strany někderejch punctů a gravaminů (ač velmi k JMti císařské straně náchylný a mnoho let raiskymtap souce, všeho dobře povědom byl.)

Poslal sem jemu od JMti císařský pěkný present. V tom po někderým čase ten správnej muž tíže se roznemohl a umřel. Byl sem velmi tomu nerad a jistě prve by konec toho všeho by se bylo stalo. A právě jemu poručeno bylo, aby to všeckno přednášel a potom psal.

24. Decembr. Staral sem se o to, kdy pak jinej reiskytap dosazen bude; na to sem tuze naléhal, což se brzo v několika dnech stalo a jiného dosadili. Teprva sem se pozdaleku s ním toliko pohleděním u vizíra velkého známiti musel.

25. Decembr. Držel sem slavnost a dal sem mého agu a čorbače i janičáře, jak nejlépe býti mohlo, též poctíti.

26. Decembr. Sultán se resolviroval z jara na Maltu táhnouti, listy všudy pro galery i jiné šífy rozposílati, velké preparati dělati, nebo jest mu stále ten gallion s Gisle(re)m agou ztracenej v hlavě ležel,

---

[1]) Reis-ul-Kutab = státní sekretář vnitřních záležitostí.

1644. 10 J[illegible] von den Vizir tserdar osman di buda







PRŮVODČÍ LIST (SALVUS CONDUCTUS) OD OSMANA, VEZÍRA BUDÍNSKÉHO, PRO HEŘMANA HR. ČERNÍNA NA CESTU JEHO DO CAŘIHRADU VY ANÝ.

a pán jest velmi přístnej a žádnej jemu nesmí se v ničem oponirovati a s takovou spěšností se všecka jeho poručení vykonají, že ku podivu lidskému jest, a když před něj dou, se strachy velkejmi, spátkem zase jakoby se znovu narodili. Dnes umřel patriarcha řeckej Jerozolimitanskej.

27. Decembr. Rakoczy vyslaní strany tributu se acomodirovali; sultánovi od sokolů a jestřábů, krahulců a jiné věci darovali, tributu a bon conto díl odvedli a pro ostatek spátkem jeti měli. Od těch pěti tisíc dukátů sultán upustiti nechtěl, a caftany dostali a zase tudy frolokovali.

Týž den pan vizír Azam mimo můj han jel a v bráně sedíce můj dragoman Jozep, jej sobě zavolal a mnoho pozdravení mně skázal, a že za mé zdraví se modlívá a věděti žádá, jestli jakej nedostatek mně od jeho lidí pochází, nebo málo tajinu jest, abych toliko oznámiti dal, že ihned napraviti nařídí. V krátkosti dnech, že mne povolá, všelijakou satisfacti (i s vysláním posla sultána) a brzké vypravení, se vším contentem dáti chce.

28. Decembr. Přiběhly dva velké šífy englické a mnoho střelby kusů měly. Nařídil sultán, aby se zastavily, že by je chtěl proti Maltě potřebovati. Ony skládaly všelijaká zboží a zase ládovati počaly ; žádosti sultána rozuměti nechtěly.

29. Decembr. Vopět již po třetí poslal sem do Brussy Cristofa Charváta pro hedbábí Její Mti císařové. Po dvakráte se nic pro množství polskejch kupců a židů příjezd tam, kdeří vše přeplatili a dokonce (neb jich hned, jak sem spraven byl, celá karavana byla) pobrali, (koupiti nedalo). Co vyřídí toho čas podá [1]) a vodpustil sem tam dva své cavaliery, pana Metikau, pan Pleimona, pana Ticze curira.

30. Decembr. Nic nového, toliko že jeden štava (otrok) se musil pošetiti (a pán jeho umřel.) Vyšel na ulici a potkal jednu osobu, an na prodaj některé

[1]) Vyřídil, ač v denníku nic nestojí. Ale v seznamu věcí z Cařihradu přivezených stojí výslovně: dva koberce a dva košíky hedbáví pro císařovou.

věci i jakousi zbraň, šavlici nesl. Ptal se jej, zač ta šavlice a vzal jí do ruky a ptal se, takyli jest pevná a jistá? Odpověděl prodávač, že jest. On že chce koštovati, uhodil a ťal jej, že hned padl a běžel dál, koho potkal sekal, tak že jich do štyř zabil a do desíti posekal. Chytili jej, smál se, potom jej štrangulirovali a na plac vyhodili.

31. Decembr. Tuze noviny šly, že resident neb posel švédský jede a tu stále bude zůstávati a sultána tím asicurirovati, že stále Ragotimu pomáhati chce.

Roku 1645.

1. Januari. Nebylo jiného, nežli veselost, že jest Pán Bůh nám téhož nového roku ve zdraví dočekati dáti ráčil.

2. Januari. Jel mimo můj dům velkej vizír a zavolal k sobě Husinei agu, kderý jest s čorbačım stále a jančáry při mně byl. Skázal mne velice pozdraviti a doptával se, jestli v čem jaká ujma nebo čeho potřeba, abych jen oznámil, že všecko napraveno býti má; a abych tím jist byl, že co nejdříveji k tomu povede, abych vypraven býti mohl. Týž den pan Jan Bechyně, život svůj dokonal, syn pana Mikoláše Bechyně, a to v Constantinopoli mezi pátou a šestou hodinou na půl orloji před večerem. Pán Bůh rač se nad jeho duší smilovati a věčnou radost dáti.

3. Januari. Souce již dávno pan Osman vizír Budínský mazulirován a citován a již se, jak noviny šly, k Andrinopoli přibližoval; vyjel dnes Ahmet aga proti němu, aby jej těšil. Byl mým comisařem týž Ahmet aga derviš, dobrej člověk.

4. Januari. Sultán dal svou dceru z serailje slavně vyzdvihnouti s velice mnoha eunuky, kdež při každém voze jich šest šlo; bylo jich přes štyry sta.

Mátě sultána je provázela (všech po štyrech a dvou koních u vozu, na jich mustr špatný), a do domu pana Salichdara (kderej sultán jemu před někderým měsícem daroval) jakožto ženichu přivezla a tam

s ní zůstala. Pan Silichtar maje jinej saraljo toho jí k bytu zatím, až doroste, postoupil.

Jest okolo štyr let stáří, on jest vokolo šesti a dvacíti let stáří, Charvátek zajatý byl, sultán s láskou na něj spadl a učinil jej k tomu capitánem, to jest generálem všeho Bílého Moře a dceru svou mu zasnoubil.

Týž den pan Jan Bechyně pohřeb svůj slavnej měl. (Turci mnozí jináč nevěděli a ptali se, že jest můj pohřeb.) Leží u svatého Petra v Kalatě, klášteře Dominikánů. Od pana benátckého a anglického posla též při tom pochování jich mnoho bylo. Smiluj se Pán bůh nad ním a námi všemi.

5. Januari. Sultán mnoho velikejch kusů střelby z Tophanu vytáhnouti dal, kola a co potřeba spravovati rozkázal (kderéžto kusy mnoho let na zemi ležely), a na kaléry vložiti a v jisté místo odvésti dal.

Jak hlas jde, strojí se na Maltu, ale v jistotě žádný, kde úmysl jeho tak dobře po zemi jako po moři jest, věděti nemůže; nebo tak jak na moři i po zemi v hotovosti k jaru býti poroučí.

6. Januari. V Constantinopoli hořelo. Sultán sám tuze na koni mimo můj han i zase spátkem lehky jel a hasiti nařizoval. Jest něco ku podivu, jak sultánové poručení týměř na ohlídnutí ihned všecko se děje, jak nařízeno jest, a vochotně ku každému poručení se mají.

Byl sem tázán, takyli u nás tak spěšně se vše děje? Odpověděl sem, že mnohem spěšněji a hned když takového co se vyřídí, velký presenty dávány sou, toho oni že nemají.

7. Januari. Vhodili jich 4 na háky a jednoho ten den do moře uvrhli, nebo tu jest krátký proces, málo prokurátorů potřebují; jak proviní, jestli criminální, tehdy jest zaplacen.

8. Januari. Bylo ticho a valného nic, než sultán nařiditi dal, aby ihned celé město vymetli a najdeli kterou ulici neposlušnou, aby se hleděli; ihned ve dne a celou noc metli.

9. Januari. Byla velká fortuna na moři a některé šífy s obilím, kdeří přeplavují, škodu nesly a

díl se jich ztopilo. V takových měsících jest jeti nebezpečno.

10. Januari. Sultán opěty, jak obyčej, s málo osobami na štráf jezdil a okolo mého bytu se točil. Příčinu sem zvěděti nemohl.

11. Januari. Měl sem dobrou audiencí u velkého vizíra, a mezi řečí pravil mi o Osmanu vizírovi, že na samým vlasu vězí, jak Osman přijede, souce již na cestě, aby štrangulirován nebyl.

12. Januari. Okolo nešporů přijel Osman vizír blízko k městu strachem velikým na půl míle. Tu se pozdržel; nepochybně pilně se modlil, nebo jináč nežli o konci svého života nevěděl. V tom skrze dobré přátely k tomu přivedl, že jest velkej vizír k němu ven k jakési vsi Tahaut Baša přijel a dobrej trošt dal. Jel do Constantinopole tiše do svého příbytku, ten den u večír k panu vizírovi velkému, nepochybně že jest (se) kořil, milosti hledal a za dobrého přítele vizír Azama zejskal. Ten den pan vizír Azam ke mně opět poslal, pozdravení skázal a abych žádnejch myšlínek (sobě) nedělal, že s naším nejmilostivějším císařem pokoj držeti chce, mne brzo vypraviti, velkého posla sebou dáti. Toliko že jse na jednu zprávu od Budínského Sardara nového Husinej baša očekává.

13. Januari. Byl k sultánovi ráno Osman vizír Budínský povolán a jak jest před něj přišel div, že duše nepustil. Příkře jem u domlouval, jej vzíti a do vězení v železích u divanu do jakéhos místa, kde žádného světla není, (hoditi kázal.)

14. Januari. Nového nic nebylo, toliko o Kozácích Rusích praveno bylo, že jsou mnoho svejch čejk ztratili a Turci mnoho zajatejch dostali.

15. Januari. Skrze velikou pomoc dobrého přátelství velikého vizíra Azama zase Osman z želez a toho vězení vypuštěn, však mnoho od něho požádáno bylo. Předce sultánovi sto a dvaceti bursů peněz dáti musil, kderéž na počet náš šedesáte tisíc reichstalerů vynese; jináčeji byl by pošel. Jest muž dobrej.

16. Januari. Souce sultán v jednom místě u moře, slove Čiozky z druhé strany u Tophanu a v těch místech dva Turky (co příčina to se

nepravilo); přesadil tam na permě maje sebou, jak obyčej, kmotra. A ihned dal jednomu hlavu tu stíti a druhého od zhůry až k důlu rozřezati, střeva a vše z něho vyvrci a psům sežrati. Poctivé pochování.

17. Januari. Soltán dal vyvolati a zapověditi, aby žádný z druhé ani z této strany do Tophanu nechodil pod velkejm trestáním; žádnej víceji tam se nepřiblížil.

18. Januari. Sultán opět dal jednomu řemeny dělati a usmrtiti od kumpanie Begyr bašete, jenerála mořského. Ten den vopět pan velkej vizír skázal mne pěkně pozdraviti, abych prodloužení neměl, že brzo mne expedirovati bude. Ten den z milosti císařský curir Vitali z Vídně přijel a od JMti císařské pěkné psaní v cifrách (sem) dostal.[1] Velice sem nad tím potěšen byl, že jsem vůli JMti císařskou vyzvěděti mohl a po tý se regulírovati.

19. Januari. Dnes napadl velikej sníh zde, že jsou takového dávno neměli, ale všichni mu rádi byli, proto že jej, jak se nejméněji usadí, sbírají a k létu dobře opatříce chovají a zase rozdělují, komu náleží. Ten den narodil se syn sultánovi, dali jemu méno Osman, daroval sem za přinesenou novinu agovi mému deset dukátů.

20. Januari. Měl sem po jídle u pana Azam vizíra slavnou audiencí. Velmi přívětivě se ukázal a po mnoha platnejch rozmlouváních těmito slovy zavřel a řekl: že chce všecko učiniti, capitulaci ratificirovati, svatej pokoj stále držeti, posla velkého vypraviti a se mnou odeslati, Rakoczymu jeho další tentací zastaviti a poručiti, aby dál se do ničehož nedával, gravamina (přicházíce jemu to velmi divno, co tak (se) od Husinei Delli bašy budínského stalo) přijíti, do Budína psáti a další ultrací zapověditi.

21. Januari. Bylo zapovědíno od sultána, aby žádný franco[2]) do Gallaty nechodil; nebo jest s velikejm počtem janičářů na druhou stranu od svého saralje jel a sníh dle jejich obyčejů do hlubin k tomu

---

[1]) Takových psaní je několik v archivu.
[2]) franco, v původ. denníku: z mých lidí.

spravenejch házeti dal, tak že janičáři přes vodu na druhou stranu žádného nepouštěli. Též ten den ještě jednou zapovědíno bylo, aby žádný k Tophanu, Casan-baši a arsinalu se nepřibližoval pod trestáním. Ten den sem já z poručení JMti císařské v posledních psaní majíce, abych hleděl všecko vedle nejvyšší možnosti říditi a kde náleží a za dobré uznám JMt v tom z mého zastati, i vidouce a znajíce toho velikou potřebu, majíce JMt císařská dosti postranních nepřátel, kdeříby rádi byli vojnu po zemi na JMt císařskou uvedli, poslal sem k vizíru velkému svého dragomana Jana Baptistu s tím promluvením, že znajíce od pana vizíra všelikou náchylnost k pokoji, znajíce svého sultána velice dobře v tom a nechtíce se všelijakejm calumnantům vyvrátiti dáti; na dokázání všech curtezii prokázanejch, že panu vizírovi tento malej dar na dokázání dobrého a stálého přátelství dva tisíce uherskejch dukátů (v pěkným, zlatem vyšívaným facalitu) odsílám. Pan velkej vizír skázal mne zase velice pozdraviti a za odpověď dal, aby Pán bůh jej v tom uchoval, aby on jaký dar ode mne vzíti měl; nežli jemu že by to náleželo, aby mne poctil a jakožto forestera daroval a tak že je zase mně vodsílá a tím regaliruje; však že v tom stojí, jaké přátelství jest se mnou učinil a připověď svou zdržeti. Velice sem se nad tím podivil, a divně, co by za hlavní příčinu toho bylo, sobě rozvažoval. Při tom zůstaveno bylo.

22. Januari. Chtíce na lepší grunt toho přijíti, resolviroval sem se a poslal sem svého dragomana Jan Baptistu ku panu vizírovi Azamovi s velikejm pozdravením a skázal sem jemu, že divně to mně přichází, že jest ten (ačkoliv malej) dar refundiroval, an že takovej spůsob se zachovává, když (sou) veliký festi, nové letha i narození velkejch potentátů synů neb dcer (jakož sultán velikejm potentátem souce,) sobě dobří přátelé dary posílají. Protož že pana vizíra žádám, aby tento posílající malý dar přijal a tudy stálé přátelství dokázal (byl pěknej klinot diamantovej můj, kderý mne 6500 reichstalerů stál).

Což když můj dragoman ten klinot v pěkné škatuli donesl, řeč svou co nejpěkněji postavil a dodati

chtěl, opěty pan vizír dlouho na tom stál, že není slušno, aby on ode mne present přijal, nýbrž jemu to učiniti, že by náleželo. Když jej dobře vohledal a hofmistr jeho, velmi dobrej člověk, od první jízdy můj známej v tom, aby týž klinot přijal, nápomocen byl: tehdy condicionaliter jej přijal, totižto že k sultánovi půjde a ten klenot ukáže a mladému princu Osmanovi darovati bude.

Viděl sem to rád, že jest přijat byl a to z hodných příčin, na kderejch JMti císařské velmi mnoho záleželo a tudy reputací JMti císařskou vysoce zdržel, aby znáti bylo, že JMt císařská se o pokoj neprosí a nic žádnému darovati neráčí.

Já toliko pro spěšnější vejpravu a obyčej, jak nahoře oznámeno, a stále při Portě jak prvé tak nyní v dobrém conceptu a creditu držán býti, to sem učinil: Ten den radost byla a velice z kusů velkejch stříleno bylo a kratochvíle drželi a lampy i na mejch vratech vyvěsili a v jednom místě, že jeden člověk dřív času zase lampy sundal, hned jemu brada obřezaná a na kaleru promovirován byl.

23. Januari. Poslal sem panu Ali agovi hofmistru velkého vizíra šest sukní karmazinu a šest sukní sajových, vše rozdílných barev.

Taky jich ten den přijíti bez vědomí pána svého, až teprva druhej den, nechtěl, a potom přijal při tom s velikejm zakazování všeho dobrého zase prokazování.

Jest člověk velmi moudrej a všeho povědomej a bez jeho raddy velkej vizír nic neučiní a jeho košile jest. Vobadva pán i hofmistr v Constantinopoli rozeni sou.

24. Januari. Stala se resolutí od sultána, kdeří bašata na vojnu jeti mají a do Azie s lidem. Býti má jenerál Sinan baše proti Maltě, Hasan baša nad lidem do Europy (Rumelli po turecku), Cio et Crecie, proti Maltě po moři Silichtar vizír a (bude míti) comando nade všemi, jestli že zas se někdeří penězi, aby doma ostali, nevykoupí a se nezmění. Mussa baša, jak byl v Budíně, se tyto dny velkými penězi sultánovi, aby na vojnu nejel, vykoupil. Proti našim con-

finům sou 6 sanjaků nařízených; ty comandirovány býti mají od Sardara[1]) Husinei Delli budínského, jak obyčej opatrování, kdyby se co na hranicích zapotřebí uznalo.

25. Januari. Pan Ahmet vizír velkej šel upřímo k sultánovi, a oznamoval pánu svému strany toho presentu a klinotu odeslaného ode mne, a že jest jej s tou vejminkou přijal: JMti císařský ukázati a mladýmu panu Osmanovi darovati, vychvalujíce mne velice a oznamujíce, že sem již zde dávno známej a starej přítel, jak nacházejí a správu má, že od veliké slavné paměti pana otce JMti císařské Ahmet Hana velmi ctěn sem byl, a mezi dvěma císaři po dvakrát obstál, majíce sobě tak mnoho svěřeno (že jest ten present přijal); protož že mně taky sluší sobě vážiti. Vzal týž klenot sultán do ruky a dlouho, jak sem o všem spraven, ohledával a obracel a hrubě jej chválil. V tom k vizírovi řekl, že takový dar na místě syna svého přijímá a souce syn ještě maloučkej a jej do zrostu pěknýma klinoty opatří (rád to slyšíce, že sem troubiti a veselost držeti dal) že týž present panu vizírovi daruje, a tak vše se dobře stalo.

26. Januari. Sultán vzal divnejm způsobem ku potřebě své jeden velkej šíf anglickej dobře armírovanej kupeckej. Nejprv byl hlas, souce dva takové šífy a teprva před krátkejmi nedělmi do portu přiběhly, že vobouch (sultán) potřebovati bude. Zvěděvši o tom pan englickej posel i zastavil se o to u pana velkého vizíra a velice jej žádal, aby se takového nic nestalo, an žádnej obyčej nebejval, souce to budoucně veliké prejuditium. Pan vizír Azam odpověděl, že s sultánem chce o to promluviti. To tak den, dva trvalo; skrze dragomana pan englický posel zase o vodpověď dobrou solicitiroval. Když dragoman s panem velkým vizírem mluvil, kázal jemu, aby drobet sčekání měl, že jse hned sultána optá.

Přišedši zas oznámil dragomanu, že sultán sám chce s dragomanem mluviti. Tu dělej co dělej, dragoman s velkým strachem šel a vizír Azam tak jej

[1]) vizír.

vyučil, aby se nic proti sultánu nepostavil, nežli »ano« říkal.

Tu soltán řekl, že ten šíf potřebuje, aby od posla zanechán byl a od něho nařídí měsíčně platiti a pan vizír velkej byl sám tulmačem od něho. Odpověděl: »že to panu poslu oznámí, že jest on toliko služebník«, a kejvl hlavou. A pan vizír tulmačil: »že dobře, aby jej vzal.« I byl vypraven k svému poslu zas, aby to oznámil. Pan posel nevěda kudy kam, potvrdil. Vizír, aby tím jistší byl, povolal pana posla, oznámil jemu to; řekl též amen, vosmnácte set reichstalerů na měsíc šifmastru dávati nařídil. Páni Benátčané za zlý panu englickému poslu měli, proč jest, když dragoman ten začátek učinil, neprotestiroval proti tomu, že bude tudy budoucně zlá consequenti, ale již pozdě raditi bylo. A tak s tím šífem druhej den odtud na jiné místo potrhli a pravilo se, že k Tripuli a Tunisu i k Algeru posláno bude.

Ten den za jisto sem slyšel, že pan velkej vizír, (pro jakou přičinu, toho sem se doptati nemohl) od sultána byl ulán a jednu nebo dvě kyjem přes hlavu dostal a velice se bál, aby bostanči na něj nevyskočil, nebo se to v saralji stalo. (Tajin do dneška úplně zaplacen; od 27. ledna se na novo začíná.)

27. Januari. Pan benátcký Bailo mne visitirovati skrze svého pana secretáře dal. Což sem vyrozuměti mohl, že při strachu velkejm strany Candie pozůstává; nebo pokudž by předce Turci se bastante vynašli a po moři na Maltu chtěli, že by páni Benátčané od Turka buď o propůjčení portu Candejského nebo jaké pomoci od nich žádali, při čemž obém velké nebezpečenství jest; velice practicirují, aby ještě mohli jej po zemi válčiti uvésti.

28. Januari. Sultán poslal jednoho svého kapiči baš ku panu Osmanovi vizíru, prv Sardaru budínskému, že jemu ouřad teftrdarský a tresorejrský dává; po baieranu dosedne. Pan Osman vděčně tu milost přijal a kapiči baš caftan vedle obyčejného poctění daroval. A tomu panu vizírovi, kderej tresorerem a teftrdarem byl dal cuverno a sardarství Missirský a Kajerský.

A tak jest pan Osman zase skrze dobré přátely a peníze k milosti přišel.

29. Januari. Pan vizír Osman ke mně poslal a skázati dal, že po baieranu se spolu shledati moci budeme, a on souce při portě vizírem tefterdarem a tresorerem vždycky se mnou v dobrém přátelství a correspondenci zůstávati chce. Téhož dne praveno bylo, že by Lupulo, kníže moldavský, měl mezi Poláky a Moskovany strany diferencí hranic porovnání učiniti, a Polák i Moskva své velké posly (že měli) k sultánovi vyslati a protestací strany Tartarů učiniti, sice že by museli na něco jiného pomysliti. Téhož dne Silichtar vizír přimlouval se za Benátčany k sultánovi, ulál jej sultán a řekl: »ty víš, jak předkové moji i votec a bratří moji dovedli a zemí dostali, já ještě nic, a ty mne v mém předsevzetí hindrovati chceš a od toho odvozovati? A víš, co sou Benátčané, když bratr můj soltán k Bagdatu táhl, (učinili?) Valoniji vzali, v nic obrátili a 17 mejch calér zajali, lid pobrali a caléry spálili. Mou vlastní caléru skazili a lidi mé štavy rozprodali a rozpustili, jako i nyní tomu vzatému kalionu Maltejckejm v svejch portích na ruku a pomoci byli a Gissleragu, votce mého i bratra mého věrného služebníka, v Candii zastaviti mohli, ale je proti mně přechovávali. Protož za přímluvu bostanzi vezmi jej do železˑ a uveď v seralju do vězení.«

Stalo se; ale třetí den, boje se za hrdlo, sultána, kderá nyní 19. Januari Osmana porodila, jej vyprosila. Pravilo se, že páni Benátčané se zakázali vizírovi Silichtaru velkou sumou, kdyžby se to, co požádali, stalo.

30. Januari. Slyšeti bylo, že Sinan baša, z nejstarších vizírů, vésti má lid z Azije sebranej po zemi až k portům Navrin, Coron a Modon a tu imbarchirovati. I též Ahmet baša vizír, kderej má dceru sultána Murata, bratra nynějšího (jméno její jest Kaga sultán), při té armádě jeti má. Téhož dne musel sem Görg Reitera tafeldekera ze služby propustiti pro jeho nezřízené každodenní ožralství a hadrunky a žádného pozoru na stříbro nedal, mnoho skřivil a polámal i též něco od stříbra stratil, kderémužto, sedm měsíců

souce u mne sem ani peníze nezdržel a po vosmnácti fr. měsíčně platil a zlého slova neřekl a prstem se jeho nedotekl. Směl lživě a nepravdivě o mně, když sem nejvíceji stonal, všecko zlé [1]) do Vídně psáti za prokázání ode mne jemu dobrodiní.

Hoden není na zemi choditi a hodno jméno jeho na šibenici přibíti; nebo jest na poctivosti mé mně utrhal. Mám z dohazování takového lehkovážného člověka panu tafeldekeru JMti knížete z Lobkovicz co poděkovati a o dobré trestání k JMti panu hraběti z Trautenstorfu žádati.

31. Januari. Z poručení velkého vizíra má pan raiskytap, aby dnes se panem residentem Greifenglau všelijaké spisy k dokonání celé expediti přehlídli, aby pan raiskytap dobře informírován (jakožto teprv nový) býti mohl a relaci panu velkému vizírovi učiniti mohl. Vyslal sem pana residenta s dragomany do jeho domu; ale souce na spěch od sultána povolán, ihned ke dvoru odjeti musel. Do jiného času strpení jmíti připovídal, že tím neobmešká, nýbrž rád bude fedrovati. Poslal sem jemu, jakž náleží, present.

1. Februari. Poslal sem svého dragomana Jian Baptistu ku panu raiskytapovi o resoluci, kdy na jisto mám zase pana residenta k němu vypraviti. Dal za odpověď vymlouvaje sebe, že jse první den nestalo; jistě v pátek 3 Februari, abych odeslal, že se státi má.

2 Februari. Sultán dal z arsinalu na moře dnes velkej galion vyhoditi. Sám s vizíry tam jel a odtud na pankyt do zahrady k zeti svému Silichtarovi vizírovi. Též nařídil ihned dvanácte nových kalér přidělati. Jak správu mám, že pan Bailo na místě vší republiky se oferiroval, všecky škody strany ztraceného galionu i náklady vzešlé (jen aby válka z moře na zemi transferirována byla) duplovaně zaplatiti.

3. Februari. Sultán dal 800 čejk spečetiti a číkolivěk byly arestirovati. Týž den jsem správu jistou dostal, že soltán povolal k sobě vizíra Mussa baša, (kderý) před Osmanem v Budíně byl (a mnoho zlého plodil, na straně a pomoci Rakoczké perseveriroval a

[1]) V původním denníku: tři listy o mně nepravdivé.

ještě při Portě na té straně stojí, ale bohdá jeho votum spravedlností zhyne.)

Řekl sultán, že jej za hodného uznává, a jej capitánem jenerálem na moři učiní, tak aby zeť sultána Silichtar, jakožto jenerál moře, doma ostal.

Na to Mussa vizír baša odpověděl, že jest povinen poručení sultána vykonati, ale že poníženě žádá, aby ráčil v tom jeho dobré zdání slyšeti.

A začal oznamovati, kderak by dobře užitečné bylo, aby sultán tento čas války zanechal po moři, a rači ji vedl po zemi, pravíce toho hodné příčiny, kderak císař Německej nad míru ztenčený a mdlý proti sultánovi válku vésti souce.

Frankreich, Švédi, Holendeři a všecka knížata říšská proti němu; připovídaje sultánovi svejm hrdlem, aby jej tam obrátil, že takový progress sultánovi učiniti, a tolik země dobýti chce, že Sinan baša, ani žádný vizír nikdy k tomu, co on dovésti chce, nepřivedl. Vojna po moři že jest každého času sultánovi jistá a žádný jí odolati a na odpor se postaviti nemůže, a nyní vinšovaná po zemi ocasi, dřív nežli by gaurové se porovnali!

Sultán odpověděl, aby s takovejmi řečmi a rozpakováním jeho resoluti nepřicházel a že jest jednou resoluti s německejm císařem pokoj učiniti vzal, a to, co činí, že to z vnuknutí božského sobě dané má. Protož aby hned pryč odešel a jeho před sebe vzetí nekormoutil Praveno bylo, že se velmi za krkošku bál, že jest sultán tak tuze slovy na něj uhodil.

Měl sobě štyřiceti tisíc dukátů od pánů Benátčanů, když k tomu přivede, zakázanejch, a o to vopovážení s tou řečí k sultánu, přijal napřed deset tisíc cykýnů.

Týž den poslal sem zase pana residenta k raiskytapovi k přehlídání všech potřebných spisů pro lepší informati a relati učinění panu velkému vizíru, jakožto novému a teprv dva měsíce před příjezdem mejm do Constantinopole na ten ouřad vizír Azama dosednutejmu. Stalo se všecko co náleželo při tom s velkejm zakazováním od téhož pana raiskytapiho, coby koliv na něm v jeho expediti záleželo, že fedrovati chce.

Týž den dal sem odpověď na psaní panu hraběti Rabatovi, JMti císařské panu poslu v Benátkách, a to na první seznámení dobrého přátelství a corresspondencí.

4. Februari. Pan Bailo benátskej, že jest měl poslati dragomana svého nejpřednějšího, slove Grilla, ku panu velkému vizíru s odpovědí psanou od své republiky, že na žádost pana vizíra z poručení sultána žádnejch galionů neb vasselů půjčovati nemohou, držíce se jejich capitulati, sultánem učiněné. Však mistry, kteří by šífy dělati uměli, že by na žádost poslati chtěli. I též pan dragoman Grillo podal panu velkému vizíru druhého spisu, v kderémž páni Benátčané by měli skrze jejich pana posla Bailo při panu velkém vizíru declarati, co by s tou vojnou po moři míněno bylo, vyhledávati. Tu pan vizír, že jest se velmi rozhněval, z stolice své vyvstal a řekl: Pse kaurskej; což mě chceš vo mé hrdlo připraviti, abych já tobě, co můj pán v oumyslu má zjeviti a radu pronésti měl? a na to se k němu přiblížil a pěstí mu dal, skřiknouce na své oglany: Vyperte jej z pokoje.

Téhož dne dopadl sem svého Václava Einkaufera v Galatě s velkou prací skrze čahouše, janičáry a pomocí cadi. Mnoho zlého jest mi nadělal a k tomu za několik set lidem dlužen ostal. Utekl s penězi a jakés osoby se přidržel, ji vzíti chtěl a kdyby na nejtěžší mu přišlo, Turkem by se byl učinil. To sem předešel a jej, vobskočiti dům dajíce, chytiti dal, k .... vyšpulírovati, její všecky věci cadimu preis dáti, do vězení vsaditi a (Václava) dvouma sty tolary (majíce na vosle po třikrát skrze ulice v Galatě veden býti), se vyplatiti.

Jaké příhody vězení od pochopů a janičárů měla, to byl přídavek, na svém místě zanechávám. Stalo se jí spravedlivě.

5. Februari. Skázal mně velké pozdravení pan Ahmet aga i též pan Osman, jako i jeden velkej při panu vizíru; a že v konečnosti proti všem mejm nepřátelům vůii obstojím, a má imbassada dobře vyřízena bude; nyní že jse postrpěti musí, nebo všichni se k bajeranu strojí a před tím dnem dva i po baje-

ranu, kderýžto tři dni trvá, též dva dni nic se nepracuje a divanu se nedrží. Však potom od pana vizíra že povolán budu.

6. Februari. Poslal sem panu velkému vezíru opět třetí dar, vinšujíce zdraví a veselý jejich bajeran; což, vděčně jej přijal, též mne pozdraviti dal a skázal, že po bajeranu mne žádati bude, abych k němu přijel.

Ten den po půl noci nařídil sem, aby můj německej pater Václava spovídal, což dlouho toho učiniti se zpěčoval; naposledy vidouce, že jináče býti nemůže, jest se zpovídal i comunikoval (a před tím málo na panenku svou M..... v Kalatě, an děvče již s nebe dolů měla, spomínal.) Pro jeho utíkání a velké hanby činění dal sem jej (vedle osazeného práva, že jest hrdla ztracení zasloužil) arkabusirovati a velkou škodu nésti.

7. Februari. Začal se bajeran a sultán velmi pěknej aufzug do kostela měl. Tu jedouce on, do padesáti křesťanů k němu (ku) koni se přiblížili, hlasem křičíce, že víru mohametskou přijímají.

Před mejm hanem dovolil sem troubení a houpání držeti do třetího dne.

8. Februari. Pravilo se, že by páni Poláci měli Tatary dobře pomlátiti. Ten den s sultánem všichni jeho přední páni na projížďku do Tophanu jeli a tam recreaci svou měli. Jiného nic hodného k zapsání slyšeti nebylo. [1])

9. Februari. Bylo mi oznámeno, že přiběhl curir z Budína, že by Rakoczy se měl s JMtí císařskou porovnati, a sultán že se tomu divil.

10. Februari. Sultán dal bastonadu kadiscírovi[2]) Hože a od smrti jej stará sultána — Valida od sultána vyprosila. Jsou zde spěšné resolucí.

11. Februari. Sultán dal francouzského konsula z Solniku přivésti v železích a hned u sv. Sofie ko-

---

[1]) Až posud sahá zpracování denníku původního, psaného od hraběte Heřmana Černína z Chudenic samého. Co následuje, čerpáno jest z původního denníku, v němž bylo každodenně hned na místě pokračováno, jakž dle písma patrno.

[2]) Kadiesker — sudí vojenský.

stela dal jemu hlavu sraziti. Že jest prý měl do Malty o tom galionu avizí dávati, který stracen byl.

12. Februari. Byvši již po bairanu poslal sem dva dragomany ku panu vizírovi velkému, aby mi dal audiencí. Nemohli jej dojíti, neb byl od sultána povolán. Ale od jeho hofmistra povědíno bylo, aby zas k večeru se pro odpověď zastavili.

13. Februari. Jel sem ku panu velkému vizírovi k audiencí, kderážto velmi dlouhá byla a kázali sme všechněm z pokoje ven, krom já a vizír, pan resident a dragoman a dva němí zůstali. Dlouho každý na své straně tuze stál; nebo vizír od těch dvakrát stotisíc zlatých upustiti nechtěl a jiných věcí též; až na posledy, když na mne tak daleko dotírání přišlo, žádal sem, můželi k zalíbení sultánu býti a oběma císařům bez uškození praejudicie pretensi každého: nebo aby in suspenso vše takové pretensi do desíti let tacito zůstávaly; nebo aby mne (poněvadž já v jiných všech příčinách mimo mou instrukcí kráčeti nemohu) ke dvoru mého císaře propustili. A tím že zavírám, jim, že se kladu za martera a za anděla z nebe, chtějíli to znáti, a jako poctivý to praví, že nejsouce nic dlužni, a při prvnějším mém oustním promluvení i v spisu v jazyku latinském i tureckém podání že pozůstavuji. Pan vizír velký zase pravil, že on dobře to ví, že já sem víceji nežli on zdejších obyčejů povědom, jsa on teprv jeden rok tu: ale že sultán Murad takové peníze, které za 20 let dáti přicházelo, nežádal, to že jest škoda jeho byla; ale on že je žádá a tak bylo dál i o náhradu Jarometských [1]) i těch vesnic mluveno, in summa naposledy tak sme spolu na tom zůstali, aby sultánovi to tak referiroval do těch 10 let pomlčení, anebo, poněvadž soucí ještě na 8 let bez prolongací pokoj, v těch 8 letech aby se kde náleží mezi dvěma slavnými císaři tractírovalo a se spokojilo; já že bych rád při obou císařích se zasloužil a chudým lidem s obojí strany pokoj přivedl, a tak že Pán Bůh sám v tom obojí straně prostředkem býti

[1]) Ďarmat.

ráčí; žádajíce dáleji pana vizíra po vyřízení té věci o audiencí náležitou od sultána.

14. Februari. Skázal mně pan velký vizír, abych kadieskera řeckého, kterému všechna milicie nyní k řízení od sultána svěřena jest, skrze dobré přátelství na svou stranu přivedl; nebo že na něm velmi mnoho záleží a nyní v největší milosti u sultána stojí, tak aby pan vizír v přednešení našeho včerejšího při audiencí promlouvání a tractírování při sobě víceji votum míti moh'. Též ten den mluvil ještě u večer, když ze zahrady v 8 hodin přijel, pan vizír s mým dragomanem o tu věc strany kadieskera di Rumeli. Dnes učiněn v Jarbeku vizírem Osman za Alepem.

15. Februari. Poslal sem ku panu kadieskeru de Rumeli žádaje jeho přátelství a oznamujíc, že, věda teprv o tom, že všecky militářské věci na sobě má. žádám, aby pokoje k dobrému obou císařů pro chudé lidi fedroval. Odskázal mi, neslaně: že jest prvé poznán nebyl, a že chce toho přítelem býti, který císaře jeho přítel bude — při tom pozdravení. Ten den dostal sem zprávu, že minulé pondělí, když sem u pana velkého vizíra při audiencí byl, přiběhl curir k Portě od Erleského bašete s oznámením, že u Fileku Rakoczy poprán od našich jest.

16. Februari. Učinil sultán Ibrahim Husinana bašu za vizíra a dal mu správu Rumelie.

Ten den poslal sem ku panu kadieskerovi s presentem a císařským listem; vděčně to přijal a kdybych mu zámek daroval, že by tak vděčný jako nad listem nebyl. A sultán mu poslal 4000 dukátů. Všecko rozdal mezi chudé; zakazoval se velmi k pokoji.

17. Februari. Nic tak nebylo nového, toliko nařízené modlení, za štyry dni pořád, aby Pán Bůh soldatesce jejich štěstí a victorii dáti ráčil.

18. Februari. Byl u mne pan Lorenc, přední kupec, který všeho velmi povědomý jest. mnoho discursů sem s ním měl a velmi platných. Týž den poslal sem k velkému vizírovi o resoluci jejich dokonalou nebo mé propuštění. Žádán sem byl o málo některý den strpení. K vojně se velmi chystají a hlas jde, že

po moři býti má; ale vše jest ještě (neb pán jest divný) v nejistotě.

19. Februari. Nového jiného nic toliko, že jest jeden veliký šíf z Englandu přišel, maje 42 kusy střelby, kupecký a pravilo se, že by z Horních Uher měli od sedmi contadů [1]) od Rakoczy v poselství přijeti.

20. Februari. Opět se všudy o lid vojenský na moře vyhledati poroučelo a brali povědomé Řeky, Armény a koho dostali též. Trestání veliké prohlášeno, kdoby jeti nechtěl, aneb nejel: máli otce, by on byl sto let starý, tehdy musí hned za syna nebo přítele na galeru a táhnouti až do smrti.

21. Februari. Valida jela mimo můj dům a do své zahrady na míli, se sprostýma koňma a vozejčku se šperlochem (jak za starodávna v Čechách jezdívali) šarlatovým. Za ní jelo vozů více, vše sprostě bez ceremonií. Opět posílal sem k panu vizírovi o resoluci, žádal velice o málo některý den strpení a tak vždycky

22. Februari. Poslal pan kadiesker de Rumeli pro mého dragomana pana Jian Baptistu, aby k němu přišel. Stalo se. Učinil jemu všechnu poctivost a dal mu šerbetu a skázal, že mi dobrou novinu zvěstuje, totiž to, že včerejšího dne k sultánovi byl povolán jako i velký vizír, a tu že jest sultán dlouho s ním raddu a discurs držel strany nynější jarní války a všech rekvisit k tomu náležejících. Po vykonání toho, že jest své obyčejné odpuštění od něho vzíti chtěl a sultán k němu řekl, aby ještě déleji tu pozůstal. on ale že jest se pro dlouhé stání a noh jeho bolení excusiroval.

Sultán jemu v jisté místo sednouti rozkázal, ale on velmi moudrý muž, toho že jemu nenáleží, učiniti nechtěl. Vida to sultán, kázal přinésti některé měkké prostření a na zem se posaditi jemu rozkázal. Což sultán teprv začal strany mé ambassady s ním conferirovati, radu bráti v přítomnosti pana velkého vizíra Ahmeta a tak že jest zavřeno, abych vypraven byl a pokoj s JMtí císařskou zachován; a ve čtrnácti dnech

---

[1]) Komitátů.

že odsud vyjedu. Bylo mně velmi potěšitelno. A zakazoval se ve všem dobrém dáleji. Zasloužil druhého presentu. Ten den jich několik bylo strangulirováno a jeden opilý potkán byl; hned jeda sultán na projížďku, krk mu podřezati a ležeti nechati dal.

23. Februari. Sultán okolo Kindy jel incognito mimo mou karavanserai a hleděl tuze do ní; a moji kavalirové a jiní tu dole u vrat stáli. Tuze do domu hleděl a mým lidem s položením ruky na prsa a kynutím hlavou poctivost učinil a velmi milostivě se ukázal. Ten den u večer psal sem JMti panu hraběti z Trautenstorfu skrze Benátky. Téhož dne přijel pan Satler od JMti císařské a přinesl mi z tejné rady od JMti psaní jako i obzvláštní dvoje handbriefle a třetí též při tom s jistou conditi k odevření.

24. Februari. Nebylo nového jiného slyšeti, nežli že na vojnu po moři předce se strojí a přes 400 čejk zdrženo, a několik na hák vhozeno bylo.

25. Februari. Přijeli Sedmihradští s penězi 15.000 dukátů a dávají tomu titul, jakoby od těch šponšaftů sultánovi posláno a darováno bylo, ale jsou vše obmysly.

Tyž den sultán jel na procházku a mustroval, když co scestného uhlídal, tu se nevyprosí! Bili jednoho a na mé slovo dal odpustiti.

26. Februari. Sultán velice při příchodu vizíra Azama k němu se pěkně ukázal a zachoval, pravě, že se naň spolehá a on že jeho nejmilejší služebník jest a že jemu moc dává, aby pilně na řízení jeho království pozor měl, jsa jemu vší milostí hotov, a tu na potvrzení že mu dává ten caftan. Byl kožich sobolový za tři tisíce tolarů. A když jej na něj kapičibašové dávali, sultán povstal z stolice své a stál až jej oblekli.

27. Februari. Byl sultán v arsinálu a chodě tam a shlédaje všecky aparamenty k vojně, stáli tu tři kapitánové jeho vojenští! I řekl svému zeti Silichdarovi jakožto jenerálovi a kapitánu na Bílém Moři: Ty pse jsi tím vinen, že sem dal vizíra Misirského štrangulírovati, nyní po moři nemám jemu rovného, hleď ty se!

Ten den dal dva na galéru do smrti přibíti a jednoho žellat [1]) oběsil. Po několika hodinách sultán vsedl do vozejčku malého, jak ženy jezdí, sám, zakrytého a za ním dva mouřeníni šli, jakoby při ženách, aby žádný nepoznal. Dojel shlídat, zachoval-li se žellat dle poručení, sice by byl hned sám uvázl. Stalo se blízko mého domu. Ten den dal sem visitirovati u pana posla englického skrze pana Satlera.

28. Februari. Poslal sem pana sekretáře Satlera ku panu benátskému Bailovi a dal sem jej visitirovati a strany dobré correspondencí nabízeti. Velice se nad míru pěkně ukazoval a rád v tom i ve všem služby mně oferiroval i též o svých travalích mnoho mi skazoval a tím zavřel, že téměř nemožná bylo cosi za tohoto sultána jeden druhému v čem pomáhati. A tak z toho znáti, že prvnější správy toliko calumnie byly. Tak na světě. [2])

1. Martii. Sultán rozposílal dvanácte čahoušů po vší Anatolii. Mají soldatesce oznámiti, aby ihned všichni táhli a se najíti dali, u funtány svou randevii měli, a odtud k portům Modon, Coron a Navarin, a per Morea imbarcirovali. Poslal a změnil sultán dva kapičibaši s listy, jednoho do Azie, druhého do Europy, aby tam, jak nahoře stojí, se strhli a imbarcirovali. Dnes sultán mimo dům můj, a sníh pršel, jel od své matky, která v zahradě své míli od Constantinopole byla, toliko sám na jednom kleperlíku a cvergl jeden a dvě osoby za ním. Hrubě podaleku za ním potom jich ještě něco jelo.

2. Martii. Sněhu dosti napršelo a též dal mi zprávu chihaga valaský skrze tejnou osobu znáti, že těch 30.000 tolarů, které Rakoczy sultánovi posílá, že se dodávati od jeho lidí budou, jakoby takové peníze šponšafty posílaly a již k němu se přivinuly a poddaly. Ale ještě audiencí neměli, skázal mi můj tejný Aliaga a že se čeká na ty, kteří s psaníma přijedou. Mufti dostal psaní od Husinei, dává relací o nešlechetnostech Rakoczkých, aby se sultánovi dodalo. Sultán

---

[1]) Kat.
[2]) Der Weltbrauch.

poslal poručení do Budína, aby se nehýbalo nic proti císaři, než kdyby císař proti Rakoczy se hnul, aby Husinei vizír budínský pomoc učinil.

3. Martii. Sultán přijel do arsinálu přešacený a žádný jeho neznal. Rozprávěl, kterak pilně pracují s dělníky, ale oni jej neznali a pravili, že pilni sou; toliko že ten jejich principál jest zlý člověk a neplatí jim a zlé peníze dává. Mlčel, odešel, k sobě povolati a hned štrangulirovati dal. Ten den jest zvolen aga Bosňák Juzuf za posla se mnou. Byl poslem prvy v Persii a nedávno dosazoval nového tatarchána, když starý mazulirován byl. Má býti člověk dobrý a hodný. Sultán potrhl se opět s nožem na zetě svého Silichdara, protože podlé vůle jeho tak všecko v arsinálu spraveno není, jakoby to se střásti mohlo, a vylál jej hrubě. Toho dne již po druhé pan resident Greifenglau hrubě vysoko vézti chtěl a nešvarně sobě počínal pravíc, že to jest vše podvod, a hrozné, nezřízené věci mluvil proti rozumu. Jest zbytečně furioso, pyšný a má un ramno. K takové práci jsou to věci škodlivé. Co sem proti tomu mluvil, snáším dobře v paměti.

4. Martii. Velký vizír po dvakráte poslal ke mně, abych dragomana mého k němu odeslal. Učinil sem tak. Vypravil zase ke mně s tímto: předně že mně intimiruje, že sultán jest zvolil posla, který se mnou pojede, totižto Juzufa agu Bosňáka, který prve poslem v Persii byl a též nového tatarchána nedávno před osmi měsíci zas dosazoval; za druhé, že audiencí u něho 6. Martii, to jest v pondělí míti budu a v outerý ihned, to jest 7. Martii u sultána.

Ten den valašský kijaja skázal mi, že Rakočtí peněz, co připověděli, shledati nemohou, Francouzi je založiti připověděli a nic ještě neodvozují. Který s listy přijeti za nima měl, že nejde. Nevědí, co činiti.

5. Martii. Velké chvály sem dosáhl od pánů Benátčanů galatských, obzvláště od pana Bailo pravíce, že šťastnějšího nade mne býti ani nemůže: že sem sem v takové nepříznivé conjunctuře přijel a tak mnoho strany pokoje vyřídil; že by kdybych nepřijel a k tomu ten galion na pomoc nepřišel, tři i štyři-

krát stotisíc cekinů se odvážili byli a k tomu, aby po zemi vojna šla, přivedli.

Ten den před tím Armenio, velmi dobrý pán, který Zeccu pod svou spravú má, velice vizírovi velkému v těchto slovích mluvil pravě, aby císaře německého a posla jeho sobě velice šetřili, dávaje příklad, že všecky jiné potentáty a knížata přirovnává malým vodám currentem a JMti císařskou přirovnává vodě Nilu, kterážto voda zdravá k zachování a užívání, a mnoho lidu obživuje a ty druhé vodičky málo v sobě obsahují. Aby s tím se dobře v sousedství zdržoval, že obstojí a při svém dobytém že zůstane; a tak že jest náleželo takového posla, jak tu viditelné jest mezi oběma císaři přátelství, obnoviti. Protož aby on také na to pan vizír pozor dal, aby osoba hodná, vzácná proti podobě tohoto posla císaři odeslána byla. Jest člověk moudrý, bere mockrát vizír od něho své zdání.

Vizír velký poslal ke mně ptaje se na zdraví mé a že mi své přátelství oznamuje, že jest již sultán osobu přední hodnou za osobu velkého posla nařídil a na zejtří abych k němu k audiencí přijel, oferirujíce se ke mně se vším příjemným přátelstvím.

6. Martii. Jel sem k velkému vizíru k audienci švarně a důkladně při nejmenším v půl druhého sta osobách šatných, do jeho serailu. Velmi pěkně mne přivítal, a dáleji jak náležito sme se posadili, spolu při přítomnosti toliko pana residenta, pana Satlera a dvou dragomanů p. Josefa Araba a Jian Battista Halepino, a promlouvali, a o tom co náležitého bylo movírovali a zase po přijetí šerbetu s pěknou vlídností a manírou sme s Bohem se rozešli a odjeli do naší karavanseraie.

7. Martii. Měl sem audiencí u sultána. Velmi nevypravitelně slavně dal sem své věci v řád uvésti a postaviti, jak nejvýš býti mohlo. Všeliká milicie z celého Constantinopole povolána byla (však bez zbraně) a týž den svou záplatu kvartální z divanu brali; kterýchžto peněz v divaně ležících přes 6 neb 8krát stotisíc tolarů v hromádkách leželo a po pytlicích čteny

a soldatům rozdílných zbraní vydávány byly. Potom stříbrný stůl přede mne a velikého vizíra představili a jísti pokrmy přinesli. Po vykonání toho a prošlé conversaci vyšel sem z divanu a šel sem k tomu místu, lože pěkná, kde jest obyčej kaftany rozdávati. Brzy v tom povoláno bylo k audiencí císařské neb sultánovi. Šel sem skrze a mimo mnoho lidu, až naposledy skrze hadumy. Tu vyšli od pokoje sultána dva kapičibaši, kteří mne za ruce vzali, tam vedli a blízko sultána k pokloně sklonili, spátkem odvedli až ke zdi. V tom ještě moji dva učinili, resident a Sak též reverenci tak nízkou hubou až na zem.

Potom sem já sám vystoupil krok před sebe, učinil sem náležitou orací, totižto že od mého nejmilostivějšího císaře sem jeho Vysokosti před někderým měsícem přátelské pozdravení přednesl a co zapotřebí se ukazovalo, v spisích odvedl.

Na to veliké zdvořilosti mně se staly, z kderýchž jeho Vysokosti velice děkuji. A kdyby možné bylo, abych tam dojeti a o Vaší Vysokosti dobrém zdraví a přátelské k pokoji srovnalé intencí ku potěšení a dobrému obojí strany chudých poddaných pánu mému nejmilostivějšímu sám referirovati mohl, bylo by mi povděčno.

Ale poněvadž Vaší Vysokosti veliké zaneprázdnění toho bránily, slušně sem zde čas vyčkati měl. Nyní Vaší Vysokosti žádám pilně o vypravení pana posla velikého se mnou a obyčejné ordinací pro bezpečnost mého navrácení až na hranice uděliti s tím ubezpečením, že týž pan veliký posel Vaší Vysoké Milosti při dvoru pána mého nejmilostivějšího císaře římského poctivě přijat a traktirován bude.

S tímž berouce od Vaší Vysokosti své odpuštění, žádám Vaší Vysoké Milosti dobré vedení. Resident JMti císařské zde ostane pro štípení stále dobrého srozumění mezi dvouma nejpřednějšíma císaři, pro potěšení a pomoc obojí strany chudých lidí. S tím se Vaší Velikosti poroučejíc.

8. Martii. Navštěvovalo mne moc dobrých lidí duchovních i světských a štěstí mi vinšovali, oznamujíce o velkém podivení ve vší Galatě, že sem tu věc

za nemožnou mající u sultána vyvedl, a ten den Bailo benátský se velikým hněvem v hlavu oběma rukama uhodil, kterak to možná věc byla dokonati, a že on nevěří, aby to stále zůstalo. Pán Bůh se mnou divy činiti zjevné ráčil, jméno jeho na věky pochváleno buď! Nového ten den nebylo, toliko, že sultán do Tophanu, svého arsinálu jezdil a co potřebí spravovati dal. Ten den poslal sem opět dar panu kadieskerovi v Rumili. Přijal vděčně a vším dobrým se na další časy zakázal. Jest hodný muž a platí mnoho u sultána.

9. Martii. Poslal sem ku panu poslu englickému o audiencí. Sultán ten den dal vyvolati velice přísně po všem Constantinopoli, aby každý, který službu bere, na vojnu se vydal, a to ve třech dnech v jistém místě pospolu, kde komu ordinirováno, žádného spisu ani výmluvy žádné oustní že se nemá passirovati, nýbrž každý bez rozdílu hlavu stratiti.

10. Martii. Poslal sem ku panu englickému poslu strany revisity učinění pana Josefa JMti císařské dragomana. Odpověď dal do příštího pondělka, to jest 13 Martii. Téhož dne byli u mne oba dva bratří Ahmet aga, který mne na hranicích přijímal a bratr jeho kaimekam Řeckého Bělehradu. Ctil sem je, jak možno bylo.

Ten den opět byl sultán v arsinálu a dal potom po všem městě opět vyvolati, aby každý, který začnouc od jednoho aspru až do tisíce denní služby bere, na vojnu táhl pod stracením hrdla a všeho, co má

11. Martii. Sultán vyzvěděl, že tento rok vyběhly tři šífy na Bílé Moře englické a všudy, kde mohly, rabovaly, a to pod znamením praporců napolitanských. Budou dobře, kde škody Turkům nadělaly, duplem museti platiti. Ten den přišel ke mně jeden duchovní oznamuje, že jest jeden dobrý kupec napolitanský před 64 dny zajat a od toho, u kterého byl, že jest se salviroval a do rukou jinému Turku přišel; kterýžto Turek, že by měl svého bratra v Neapoli zajatého míti, že jest jej vedle námluvy pustil, aby on zase, přijdouc domů, jeho bratra vysvobodil a propustil; a že by téhož vězně chtěl do Silivrie den před odjezdem mým dodati, abych jej dáleji do svého ně

kderého vozu dal schovati, tak aby projíti mohl. Což vida já žádost jeho neslušnou, toho sem připověditi nemohl, nýbrž dal se omluviti; nebo znám to, co v sobě přináší. Mohla by to námluva turecká neb chytrost býti, tak že by v Budíně nebo ještě v Řeckém Bělehradu mohli dáti do vozu vpadnouti a přehledati a stokrát větší škodu (vezmouce svého štava) učiniti.

12. Martii. Sultán dal jednoho baši za ruce i za nohy do železⁿ u divanu u vězení. Vykouká zarmouceně, brzo-li želat přijde; a na moři sultán se velmi strojí na vojnu. Z Barbarie okolo padesáti, šedesáti šífů, karmusalů a všech calér do sta víceji nebude krom čejk a šífků pro profianty. Dnes sem k panu Bailovi odeslal strany revisity k outerku.

13. Martii. Učinil sem revisitu englickému poselství. Chvála Pánu Bohu velmi se dařilo, jakož i čas nemohl vinšovanější býti. Pan posel vzácně se choval a k devocí JMti císařské se oferiroval. Dnes Valida a jedna chaseky na pěkném voze s mnoha vozy a mouřeníny, při tom sám Kisler aga mouřenín s velikou bagáží též i čojglani císařští s sokoly mimo můj han jeli do Tahoutpaša, na míli od Constantinopole, do zahrady, kudy já svou cestu spátkem vzíti musím. Bylo se čemu podívati, a skoro celou noc s bagáží jely.

14. Martii. Jela na celém stříbrném voze druhá chaseky sultána s několika vozy, efnuchy a moc bagáži též do bachcie blízko Tahoutpašy. Sultán též ten den ráno přesadil na kajiku přes moře na druhou stranu a též k Tahoutpaša mezi své se najíti dal. Já jel sem k opověděné revisití do Galaty přes moře ku panu Bailovi benátskému. Všecko šťastně s obojí strany se nám vedlo (proti prvnějším calymniam) velice pěkné discursy sme měli a slavnému domu JMti císařské se oferiroval.

15. Martii. Pan velký vizír Azam poslal ke mně Husinei agu a oznámiti dal, že chce audiencí mně k vypravení a listu odvedení příští sobotu, to jest 18. Martii dáti; nového ten den nic slyšeti nebylo.

16. Martii. Sultán ráno okolo devíti hodin přijel od Tahoutbašy ze bachcie do Constantinopole, do svého serailu a k večerou okolo štvrté hodiny zase tam jel

toliko na prostých kleprlících bez pompy po obé mimo mou karavanserai.

17. Martii. Jel pan vizír Azam mimo můj dům do Tahoutpašy k sultánovi. Nového jiného málo co slyšeti, toliko velké strojení na vojnu po moři. Též jeden curir z Babylonie přijel, praví se, že měšťané tam se soldáty srovnati se nemohou. Rakocký posel tiše zde nyní sedí, praví se, že se stará, kderak tak dlouho pán jeho peníze neposílá; mají zadržalého tributu za 13 let, po pěti tisících dukátích ročně, 65.000 dukátů složiti. Zde dle přípovědi franského posla 19.000 dukátů měl dostati (není jich před rukama) za prodaj mnoho kveksilbru do Frankreichu a dokad peněz neodvede, nemá posel odsad odjížděti.

18. Martii. Poslal sem svůj vůz za 1000 tolarů panu velkému vizíru, souce žádostiv jej míti. Velice tomu rád byl, že jak živ takového neviděl, že jej sultánovi darovati bude (včera sultánovi do Tahoutpašy pěkného koně se vším strojem s sebou vésti dal a daroval.) Vizír velký mému dragomanu Janovi Baptistovi daroval pět loket sáje na šaty a lokajům, kteří při voze k dodávání šli, dvacet tolarů. Ten den nejpřednější kupec benátský, mnoho let tu jsoucí, Lorenco Lorenceti, před vezírem obeslán jsa stál a hned odtad k subbaši do vězení dán.

19. Martii. Pan vizír Azam dal mne velice pozdraviti a oznámiti, že již vozy, presenty a co náleží na hotově větším dílem jest, že neumeškā mne brzy expedírovati, abych já se se všemi svými na hotově měl. Pan Laurenc Lorenceti, benátský kupec, který včera u subbaši vězněm byl, dnes zase vyproštěn. Deset tisíc tolarů dáti akordem se vymohl. Zde se nežertuje! Tataři ten den koupili sobě jeden kůň chromý, k jízdě nestatečný. Hned jej zabili, odřeli, pekli, vařili i syrového jedli. Dobrá krmě!

20. Martii. Pan velký vizír jel do Tahoutpašy k sultánovi, a veze s sebou od mne vůz darovaný sultánu; velmi rád mu byl.

21. Martii. Sultán byl v arsinálu. Tlačil na řemeslníky, aby spěšně dělali. Jednomu řekl, aby to a to brzy udělal a on chudina odpověděl, že to tak

nemožná spěšně udělati. Hned dva z nich kázal vzíti a na háky vhoditi; nebo tu nejmenší slovo, nebo nevolný krok, hned o hrdlo běží, a jak v jistotě spraven sem za jeho správy, kteráž nyní od začátku šest let trvá, ročně přes 8000 jich odpraviti dal.

22. Martii. Byl sem zván od pana residenta na panket do Galaty s málo některými kavalíry. Nachýlil sem se k tomu a chtěl sem tak, jak na něho náleží, k němu přijíti; ale on pod tím nastřel a praetendiroval navštívení s pompou. Toho učiniti se mně nevidělo, nebo skrze to by mnoho divných discursů a mně k veliké škodě přišlo i do všech zemí v gazetích psáno bylo. Nešel sem do toho.

23. Martii. Sultán dá platiti všeckny oficiry, kteří na moři v armádě se vynajíti mají. Pan vizír deftrdar dal mne dnes velice pozdraviti. Pan resident sobě zle počínal. Psaní učinil, dala se mu odpověď.

24. Martii. Pan velký vizír s mnoha pozdravením opověditi mi dal skrze Husinei agu k zejtřku audienci. Pan resident klejtu po svém prohřešení hledal, nebo jeho invenci jíti mu nechtěly.

25. Martii. Byl sem u velkého vizíra a vykonal sem audiencí. Nad míru vzácně šlo a přes 40 kaftanů mým darovati rozkázal; velká zřetelnost mých lidí byla. Po jídle, jedl sem u pana residenta, na noc v Galatě a ostal sem tam přes noc v jeho domě.

26. Martii. Bylo slyšeti, jak se hlučně na moře armáda strojí a některé nové galéry na moře vyhodí. Sultán byl v arsinálu a shlídl, že jistá suma peněz od Emina[1]) tam přivezena byla, z kterých se dělníkům platí. Nemeškaje kázal je s vozem obrátiti a do serailu svého vézti. Emin a správce arsinálu musejí dělníkům jinou stranou záplatu vyhodlati a spraviti; těch dání spátkem žádati nesmějí.

27. Martii. Sultán okolo 12 hodin v poledne z Tahoutpašy bachcie do Konstantinopole přijel. Po dobré chvíli Valida a chaseky i jiný fraucimor na mnoha vozích vedlé mého hanu za sultánem též přijely.

---

[1]) Pokladník sultánův.

28. Martii. Odevšad přijížděli obeslaní soldáti a se strhovali. Pan englický posel i benátský posílali ke mně a se žehnali, já tolikéž k nim sem posílal pana Hofmana.

29. Martii. Vyjel sem s Pánem Bohem z Konstantinopole ráno a dojel sem i s panem velkým poslem až do Pontepicolo.

30. Martii. Vyjel sem ve tři ráno a ve dvě přijel do Silivrie. Velmi dlouhý konak.

31. Martii. Vyjel sem s Pánem Bohem z Silivrie a přijel sem do Čurli;[1]) městečko veliké, domečků tureckých, armenských a řeckých do půltřetího tis

1. Aprilis. Vostal sem v Čurli a očekával sem na pana Husineje agu, kterýžto mým comisařem jest, a zjednal sem jemu ouřad janičar agy. Chtěl sem jednoho špahy zbíti. Přijel Husinei aga z Konstantinopole můj comisař.

2. Aprilis. Vyjel sem z Čurli a přijel až do Borgas.[2]) Byl tam jarmark na rozdílné věci. Ten den u večer dal sem list panu Jacinetovi, páterov. sv. Dominika řádu, který dodával poslu pěšímu benátskému ode mne, svědčící do Stambuly panu Lorencovi Lorenceti, kupci přednímu benátskému. Sou dvě pošty Čahoušlik a Motiferaga.

3. Aprilis. Přijel sem do hanu a konaku Eschibaba,[3]) ostal sem tu přes noc i pan posel Juzuf.

4. Aprilis. Vyjel sem z Eschibaba v 8 hodin večer a krmil sem v Hafse a dojeli sme do Andrinopole.

5. Aprilis. Ostal sem v Andrinopoli, nekoupil sem žádných bůvolů, jen jednoho koně sem koupil, neb vše hrozně přesadili.

6. Aprilis. Vyjel sem z Andrinopole a dojel sem do konaku do Mustafapašy.

7. Aprilis. Dojel sem až do konaku, pěkný han, Hermanli. Potkal sem ten den baši . . . táhne do Konstantinopole. Chtěl mi darovati jestřába v cestě, nechtěl sem jej vzíti.

---

[1]) Čorli = Čorlü = Chorleu (Tzurullon).
[2]) Burgas.
[3]) U 11. září nazývá se jen: Baba.

8. Aprilis. Velice daleko sem dojel až do vsi Kojeli,[1]) tu v poli zůstal, hnědého koně koupil mladého a velkého.[2])

9. Aprilis. Přijel sem až do vsi Papas.[3]) Tu sem ostal přes noc a jeden špahy, který mne prve znal, pozdravil mne a ukázal mně pěkný kůň plesnivý, oznamuje mně, že on vždycky před neštěstím jej vystřihne; nechtěl jej prodati.

10. Aprilis. Přijel sem až do Filipopoli. Potkal sem baši z Erle mazul, jel do Konstantinopole a 170 velbloudů sultánových táhnou ku Konstantinopoli na vojnu. Týž den potkal sem curira z Budína, dal mi správu, že již sedmý den jest, jak pana Tice mého curira v Budíně jest potkal a JMt císařská že ve Vídni sou.

Ten den s panem comisařem acomodirováno.

10 Aprilis. Ostal sem ve Filipopoli pro odpočinutí koní.

12. Aprilis. Vyjel sem z Filipopoli až za Tatr pasařik[4]) do jedné vsi Noville.

13. Aprilis. Z té vsi přes hory k Železné Bráně až na konak Ichtiman.[5])

14. Aprilis. Jel sem s Bohem 13 hodin pořád až do Sofie. Sou dva konaky. Velký pátek.

15. Aprilis. Odpočíval sem v Sofii. Dnes zaplatil tajin Husinei aga zouplna, zejtra, to jest 16. dubna, na novo jde. Koupil sem koně hřebce z černa plesnivého za 22½ tolarů.

16. Aprilis. Velkonoc. Ostal sem v Sofii a byl sem u Božího stolu v kaple Ragusianů. Užíval sem své muziky i trubačů a vlašských bubnů. Dáno za dnešek peníze tajinu na rozdílné minci.

17. Aprilis. Ostal sem v Sofii pro polehčení nemocných a pohodlí koní.

---

[1]) U dne 5. září sluje: Gaili (Chassköi).

[2]) Tato sada v orig. je německá. 5 April. Gar zu weit bis auf ein Dorf Kojeli, alda im Feldt verblieben. Habe ein praunes Ross erkaufft, jung und gross.

[3]) Papazli.

[4]) Tartar — Pazardžik.

[5]) u 2. září: Itman.

18. Aprilis. Vyjel sem z Sofie jedním cukem až do hanu v Dragomanu. Umřela ovce z Karamanie, a jeden sedlák od vozu.

19. Aprilis. Vyjel sem až do Skarakol[1]) karavanserarie. Dobrý konak a zahrada. Ztratil pan Zinzendorf své hodinky. Koupil sem dva koně, hnědého za 65 tolarů a bílého malého za 62½ a ostal sem tu.

20. Aprilis. Přijel sem až do Koryčezma. Dobrý nový han od Musa baši budínského vystaven. Kořjaši (vozkové) měli kratochvíl o seno.

21. Aprilis. Přijel sem do Nisy. Stál sem v malém domečku a moji lidé ve třech karavanserajích s koňmi. Moji lidé začali šarvátku. Trubače Kašpara sem dal do arestu, pachole jedno zmrskati a Janu z Žihobic hrozně kyjmi po turecku harumfalz dáti. Dotad zaplacen tajín.

22. Aprilis. Ostal sem v Nise pro koně.

23. Aprilis. Vyjel sem z Nisy až do karavanseraie konaku slove Alexincie[2]) a pan posel turecký do Rašna,[3])

24. Aprilis. Vyjel sem v půlnoci a přejel sem Rašnovský konak až do Peratinu[4]) karavanseraie; velký den jízdy.

25. Aprilis Přijel sem do Jagodny. Zle mi tractiroval residentů páže svěřeného mu nedvídka. Přejel sem šťastně, ne jako prve, Moravu.

26. Aprilis. Vyjel sem z Jagodny a přijel na konak dobrý a do karavanseraie, slove Batečna.[5])

27. Aprilis. Přijel sem do Hasanpaša palanky, maje nového defterdara z Konstantinopole.

Tu noc v Batečné se mnou se strhl do Budína a prvnější masulem. Zdá se dobrým člověkem. Byl u mne u oběda. Koupil sem zde osla Perlamunta.

28. Aprilis. Přijel sem až do palanky Hasarček[6]) velký, dlouhý konak.

---

[1]) Šarköi.
[2]) u 26. srpna: Lexina = Alexinac.
[3]) Rašna = Rašen = Ražani (Arsena).
[4]) u 25. srpna: Paratin = Paracin.
[5]) u 28. srpna: Batečina = Batočina.
[6]) u 4. srpna: Sarček = Hissardžik = Hissarlik.

29. Aprilis. Přijel sem do Bělehradu Řeckého. Vyjel kaimekam Veli aga Brusneser proti mně velmi pěkně s pěchotou a sám při rejtharstvu. Jest sestry syn Husinei baši budínského, člověk velmi vysokého, honorabile smyslu a conversaci.

30. Aprilis. Byl u mne na pankytě Veli aga kaimekam řecko-bělehradský se mnoha Turky; nad míru veselí sme byli a conversací dobrou měli; hodna byla slyšeti.

1. Maji. Jedl sem u kaimekama v zahradě a byli sme veselí, však po turecku; a nahý Turek se ukázal a na něm cvergl.

2. Maji. Ostával sem v Bělehradě, neb koni ustálí byli.

3. Maji. Dal sem bastonády jednomu Turku a dvoum Řekům a jednomu Rakuzianu.

4. Maji. Vyjel sem z Bělehradu a bratra Eminova sem hrozně šavlí posekati chtěl, sotva mi utekl. A přijel sem až na konak Sehmon.[1]) Ten den sem hřebce plesnivého koupil.

5. Maji. Vyjel sem až do konaku Bochol. Hrozné hromobití se strhlo, všichni v budách sme zmokli.

6. Maji. Vyjel sem až do Mětrovic. Vyjel stattlich proti mně beg, velice oupravně. Dobrý muž, jméno jeho Humer beg. Daroval mi chrtici.

7. Maji. Z Mětrovic až do Dobranik.[2]) Přivítali mne, proti poslali a ze dvou kousků udeřili ze zámku. Pěkný most.

8. Maji. Do Vukovaru; stříleli ze zámečku.

9. Maji. Do Oseku; palanku dělají a jest tu troup Hasan baša, však zsazený z ouřadu.

10. Maji. Přijel sem až na konak Baraně.[3]) Velmi pěkný situs přes most osecký. V Oseku koupil sem valacha velikého, plesnivého, švarného za sto a štyřicet pět reichstalerů. Tam jest Hasan baša známý; a odsad na koni za dva dny lehce, i za den dobře jedouc do Kanizie se přijeti může. Pan hrabě z Serinu

---

[1]) Zemuň.
[2]) Továrník.
[3]) Barania = Baranyavar.

má nedaleko jednu pevnost jménem Sitlus[1]) blízko hory Arsan.

11. Maji. Přijel sem až do Moháče, kde král Ludvík český poslední se utopil.

12. Maji. Velký konak až do Šakšaru.[2]) Jeden beg tu jest, velmi mne pěkně přivítal a proti vyjel. Přišly dva listy mně od mé manželky, když sem za stolem seděl, že sme bitvu stratili.[3])

13. Maji. Vyjel sem až do Feldvaru,[4]) jest dlouhý konak, a odtud poslal sem curira Michala do Budína ku panu vizírovi Delli baša s listem, oznamuje jemu o mém příjezdu. Otelila se mi bůvolka v poli s jalovičkou.

14. Maji. Přijel sem až do konaku Šankatoran.[5]) Začínaly se velké horka. Po té vší cestě proti mně moc lidu jízdného i pěchoty vše domácí vyjíždělo a mne provázelo. I kde kousky na palankách měli, stříleli, salvu dávali. Vypravil sem janičára zas do Budína.

15. Maji. Přijel sem až do Haramsabeš,[6]) dosti dlouhý konak. Přijel janičár z Budína můj starý, mne na shlídnutí.

16. Maji. Přijel sem do Budína. Pan vizír Delli Husinei poslal proti mně svého čihaga s pěknou kavalerií, a tak sem intradu svou náležitě oupravně se dvěma praporci a panem poslem císařským vykonal. Poslal pan vizír mi do konaku 15 slepic a dvé jehňat za present.

17. Maji sem odpočíval v Budíně. Pan baša jel na myslivost; když zas z myslivosti přijel, poslal mně jelení tele a velmi pozdraviti dal. Po nešpořích poslal sem k němu o audiencí, kdy by jeho příležitost byla. A proto sem nepospíchal, až by z Vídně kdo od JMti císařské vyslán byl. Ten den večer přijel pan Tic z Vídně a audiencí byla namluvena k zejtřku.

---

[1]) Sziklós.
[2]) Szekszárd.
[3]) Bitva u Jankova 6. března 1645. Tischer l. c. Příloha číslo 44.
[4]) Földvár.
[5]) San Katornya.
[6]) Karansebeš.

18. Maji. Byla, jak náleží, audiencí, slavná projížďka, velmi pěkně mne přivítal a conversiroval, ve všem dobrém zakazoval, dobré sousedství zdržeti a se mnou stále correspondenci zachovávati.

19. Maji. Vypravil sem zase JMti císařské pana Tice s listy a tři osoby s ním byly.

20. Maji. Ostal sem v Budíně a co zapotřebí bylo nařizoval a rozepsal. A měl sem audienci u pana vizíra budínského, vzal sem rozžehnání. Nad míru sme se spřátelili a sobě zakázali. Čas ukáže!

21. Maji. Ve jméno Pána Boha vyjel sem z Budína až do Bičky vsi holdovný. Dobrý kvartýr. Rozesílal sem na vše strany o profianty a co potřebného, maje posla s sebou sultánova.

22. Maji. Vyjel sem z Bičky a přijel do Taty. (Dotis). Vyjel pan kapitán Seczy proti mně stattlich s pěkným rejtharstvem a zval mne k sobě se vším mým komonstvem k obědu do své zahrady. Pan posel dobře tractirován byl. Sultánu od pana hraběte z Mansfeldu vždycky psaní za psaním šly, však měnitelné. I též pana Špaczy, nejvyššího leitenanta komárského, veliká obtížnost a zbytečná práce, když se v čas co neopatří, byla. Ten den přiběhli Tataři, které sem poslal do Budína spátkem a přivedli koně mně za 400 tolarů koupeného. Též ten den dostal sem kleprlíka od jednoho agy plesnivého za jiného též plesnivého a přidal sem dobře peněz 35 tolarů.

23. Maji. Ostával sem Tatě se všemi svými z příčiny, že ještě comisaře z Vídně pro posla tureckého na hranice neodeslali.

24. Maji. Z Taty až do Mači jel sem skrze Ač. Jeden stavu rytířského tam se u mě zakazoval o šest z černa plesnivých koní koupiti. Má též sám pěkné stádo. Uctivý muž, dal mi do vozu snídati. Přijeli z Komárna, z Rábu a odjinad ke mně s navštěvováním.

25. Maji. Jel sem až do Rábu a od pana hraběte Filipa z Mansfeldu velmi pěkně přivítán.

26. Maji. Ostal sem v Rábu, posel turecký toho žádal.

27. Maji. Jel sem až do Altenburku Uherského. Přijel pan hofquartirmeister od pana hofmaršálka s listem o učinění řádu, když vjezd bude do Vídně.

28. Maji. Až do Bruku na Leitě pana Jaroslava z Kolovrat rejtharstvo mne acumpanirovalo.

29. Maji. Až do Švechtu. Ani jísti ani píti, ani vody ani sena, slámy a obroku dáno a za žádné peníze dostati se nemohlo, a to až do třetího dne trvalo.

30. Maji. Sem tam odpočíval, na resoluci, kdy býti má vjezd čekal a hladem mřel.

31. Maji. Sem slavně do Vídně s poslem tureckým příjezd měl; velice pěkně přivítán. [1])

1. Juni. Sem audienci publice u JMti císařské a JMti arciknížete měl. Svou relací JMti císařské s allegaty, též lístek tejný mně do Konstantinopole odeslaný zase do rukou vlastních JMti císařské spátkem odvedl a JMti tím velkou službu prokázal. [2])

2. Juni. Přišly mi návštěvy: JMt pan z Trautmansdorfu, veneciánský pan poslanec, pan kancléř z Martinic, pan president Lacek z Valdštejna.

8. Juni. Posel turecký měl u JMti císařské audienci.

9. Juni. Byl u mne papežský nuntius.

10. Juni mnoho návštěv sem přijal.

11. Juni. Mé věci z Vídně do Prahy odjely.

12. a 13. Juni. Zůstal sem ve Vídni.

14. Juni. Vykonal sem přísahu soudu dvornímu u přítomnosti JMti císařské a pánův tejných radů.

---

[1]) Balbín o tom příjezdu (jejž ale na den 24. máje klade) následovně píše: Cum secundo Hermannus Czernin Viennam rediret, turcici caesaris plenipotentiarium adducens, tanta solennitate et pompa hi duo legati excepti sunt, quanta ab hominum memoria exceptus est nemo.

[2]) Viz datum 23. února. Lístek ten pod jistou výminkou měl býti otevřen, a výminka ta: Jestližeby všecko snažení pana hraběte o udržení pokoje nic neprospívalo, a kdyby pozorovati měl, žeby roztržení s Portou se státi mohlo, aneb že by Porta v Uhřích válku začíti anebo Rakoczymu pomáhati se strojila, pak teprva měl ceduli tu otevříti, a to u přítomnosti Greifenglauově a Sattlerově; načež kdyby se to bylo stalo, potvrzení císaři poslati a pak se dle obsahu cedule zachovati; jinak ale jí nerozpečetěnou zpět přinésti a odevzdati měl; jakž se také stalo.

15. Juni odevzdal sem skrze pana kancléře z Martinic memorialy, abych mohl do kanceláře jíti, kdy by se mě líbilo, strany místodržitelství. Šli sme s průvodem.

16. Juni. Zůstal sem ve Vídni.

17. Juni. Přišel pan Natali z Cařihradu, že sultán zapověděl skrze jednoho čauše, že se Rakoczy v žádném pádu proti mému císaři obořiti nesmí. Domeniko a bratr jeho také zde byli.

18. Juni. Ve Vídni.

19. Juni. Měl sem dlouhé jednání s JMti císařskou přes půldruhé hodiny. Podal sem dnes JMti císařské sklenici a odevzdal sem memorial o svých na rozkaz JMti císařské učiněných výlohách v Cařihradě.

20—23. Juni. Zůstal sem ve Vídni.

24. Juni. Dal sem psaní na poštu na pana Gualtera Van de Vort v Benátkách.

25. Juni až do 1. Juli. Ve Vídni.

2. Juli. Měl sem audienci u Její Mti císařské Eleonory.

3—4. Juli. Ve Vídni.

5. Juli. Ve Vídni. Psal sem panu hraběti Mansfeldovi o půjčených 200 tolarů. Taktéž sem psal do Bonu panu kurfirstovi, do Cařihradu na pana L. Laurencetti a na oba pány anglické kupce.

6. Juli. Měl sem audienci u pana nuncia.

7—10. Juli. Byl sem ve Vídni.

11. Juli. Měl sem audienci u císařové, jíž sem hedbáví odvedl.

12—13. Juli. Ve Vídni.

14. Juli. Jel císař na hon. Podivné rozhodnutí z dvorní komory.

15. Juli. Dali mě rozhodnutí z komory dvorní, že to k smíchu a hanba jest. Já se tím však neuspokojím.

16. Juli. Málo nového ve Vídni, než že Montecuccoli s jízdectvem sem přišel.

17. Juli. Rozličné zprávy z Brna, že dnes neb zítra opětně útok učiněn býti má.

18. Juli. Podal sem JMti císařské žádost, aby se mnou dle zaslouženi jednal a odbýti poručiti ráčil.

19. Juli. Kandia prý od sultána útokem dobývaná býti má. Pan Bailo mi pravil, že Justiniani a Šoranzi tam v nebezpečenství sou. Bůh račiž je chrániti.

20. Juli. Ve Vídni.

21. Juli. Jel sem s panem hrabětem z Trautmansdorfu do Švechat.

22—26. Juli. Zůstal sem ve Vídni.

27. Juli. Přišel pan hrabě Kolovrat, president, z Cele.

28. Juli — 1. Augusti. Ve Vídni.

2. Augusti. Na moji žádost odbývala se porada u pana Ladislava z Valdšteina o mé požadavky.

7. Augusti. Přišel arcivévoda z ležení.

10. Augusti. Měl sem velmi příznivou audienci u JMti císařské a porovnali sme se o mé požadavky. Mimo to mě přislíbiti ráčil, že panu arcivévodovi psáti bude, a mě ve všech případnostech milostivě nakloněn zůstati ráčí.

11. Augusti. Dal sem tureckému komisaři Prüllmannovi za 1000 tolarů říšských asprů k vyměnění.

JMt císařská odjel do Sv. Hypolita.

II.

Kšaft Heřmana hr. Černína z Chudenic ze dne 15. června 1650, spolu zakládací listina svěřenství rodu hrabat Černínů z Chudenic.

Ve jméno Blahoslavené, Nerozdílné Trojice Svaté Otce, Syna i Ducha Svatého, jednoho Pána Boha našeho na věky požehnaného.

Já Heřman Černín (Tschernin) hrabě z Chudenic na Kysibli, Najdeku, Sedčicích, Milčovsi, Velké Černoci, Kosti, Šmidebergu, Velechovkách, Petrspurgu a Mělníku, JMti císařské tejná rada, skutečný komorník, nařízený nejvyšší nad tisíci koňmi, rytíř řádu svatého Jerozolimitánského, soudce zemský, nejvyšší komorník království Českého, královský místodržící v království Českém:

Rozvažujíc způsob, běh a nestálost života lidského, též že vše, co se narodilo, umříti musí, a kterak hodina, v kterou by Pán Bůh člověka z tohoto světa pojíti a s ním počet učinit chtíti ráčil, nejista jest, pročež, aby snad po smrti mé mezi přátely mými buď o pohřeb těla mého, nebo o statky a jmění mé nějaké různice a soudy nepovstaly, ačkoliv dle milostivého propůjčení božího ještě nyní zdraví a síly požívám, nicméně však vždy smrt před očima majíce a k ní se hotovíce, pamětí dobrou a rozumem zdravým tento

kšaft a dispositi o jmění, jako i o pohřbu těla mého činím.

A předně, kdyby mne Pán Bůh z tohoto světa pojíti a duši mou s tělem rozděliti ráčil, ji v ruce Pána Boha všemohoucího, Stvořitele a nejmilostivějšího ochránce mého poroučím a jeho za to v nejhlubší pokoře a vroucnosti srdce svého žádám, že jí pro zásluhy Syna svého Krista Ježíše a přímluvy blahoslavené Rodičky, též svatých vyvolených svých a patronů mých, sobě milostivě poručenou míti a do stánků věčných přijíti ráčí.

Kdež také dědice mého víži, aby on ihned a co nejdříveji možné na všecky fary panství mých, a obvzláště na hrad Pražský pánům prelátům smrt mou v známost uvedl a jich za to přátelsky (urovnávajíce s nima o tom, jak by dál všecko dobře disponirováno býti mohlo) požádal, aby se ve velkém kostele sv. Víta na hradě Pražském za duši mou hříšnou bez odkladu »Requiem« dle obyčeje církve svaté katolické držely, a mše svaté čísti a konati daly; potom pak, poněvadž tělo mé hříšné nic jiného nepotřebuje nežli v zem, z kteréž vzato bylo, zase navráceno býti a tu příchodu soudce nejposlednějšího očekávati, protož tomu chci, aby dědic můj tělo mé mrtvé nejdéleji ve třech nedělích pořád zběhlých, (leda by v tom moc boží a platná nenyhnutelnost překážku činila) na zámek můj Petersburg dodal a potom beze všeho odkladu, povolajíce k tomu z osob duchovních pana opata Plaského, též i jiných duchovních z Žatce s řeholními jich a s žákovstvem (tak mnoho, jak by dle uznání dědice mého zapotřebí bylo) a pozvouce Jich Milosti nejvyšší pány, pány ouřadníky a soudce zemské, též JMti císařské pány rady soudu komorního a od desk zemských a dle libosti mé dobré okolní sousedy, do kostela Štebenského (tu, kdež obě dvě manželky mé Marijana z Svárova a Anna Hradištská z Hořovic pochované jsou) conducírovati a v témž chrámě Páně způsobem katolickým a s obětováním za duši mou co nejvíceji možné mší svatých bez zbytečného prachtu a pompy pohřbíti a na hrob můj, též dotčených manželek mých, jedné každé obzvláště kameny hrobové

s nápisem náležitým (an by jich udělaných a zhotovených po mé smrti nenašel) udělati dal.

Což vše aby se tím spěšněji a volněji při témž pohřbu těla mého konati mohlo, ordiniruji na ty všecky potřeby, který se v velkém kostele u sv. Víta konati a při těch requijích užívati mají, patnácte set rýnských zlatých. Oděv, do kterého bych já po smrti mé oblečen býti měl, na hotově se vynajde, pak-li by se nenašel nebo k zmaření přišel, tedy tomu chci, aby toliko z prostého šedivého sukna na způsob poutníka Františkána učinili, též kříž můj zlatý Jerozolimitánský mně sebou dán byl. Jako i náležitého uctění lidí duchovních a k tomu pozvaných JMti pánů ouředníků a soudců zemských a jiných, jak nejvzácněji a nejšetrněji dědic můj uzná zapotřebí bude a k pohřbu náleží, s vochotností od sebe učiniti a ctíti, tak aby pochvala byla, dobrá památka zůstala, žádný nedostatek se nevynacházel.

Chudým pak, kdokoliv a odkudkoliv obojího pohlaví při témž pohřebu mém by se vynacházel, chci, aby každému čtyry krmičky na hliněných miskách: polívku, masa jednu libru, dvoje dobré vaření, dvě libry chleba, půl pinty piva a šest krejcarů na penězích s ochotnou myslí týž den dáno bylo, tak aby se za mne, manželky mé a rod náš Pánu Bohu všemohoucímu, blahoslavené Panně Mariji a všem milým svatým pomodlili a se skroušeným srdcem přimluvili.

A maje od JMti císařské a krále pána nás všech nejmilostivější povolení dané, abych o statcích a jmění svém, jakž mi se koliv líbiti bude, říditi, jej na jakýkoliv způsob a komukoliv po smrti mé zanechati, ano i v fideicomissum uvésti mohl, z té příčiny tímto kšaftem a poslední disposití mou všecky statky mé, totižto panství Petersburské se vším, co k tomu přikoupeno a připojeno, panství Kysiblské se vším k tomu příslušenstvím, jak jsem s JMtí císařskou za panství Žlabské vyfrejmarčil, panství Najdecké, jak jsem je od knížete z Fridlandu na porážku dluhu mně za panství Peckovské dosáhl na ratificatí JMti císařské se vším příslušenstvím, panství Milčovské s připojením Sedčic, Velké Černoce, Čeradic, Lube

(Hluban) a co víc připojeno, panství Kostecké, tak jakž jsem je od JMti knížecí Václava z Lobkovic pořádně koupil se vším příslušenstvím, stateček Velechovský, kterej jsem po manželce své Anně Salomeně Hradištské z Hořovic zdědil, panství Šmidberské v Slezště od JMti císařské Ferdinanda Třetího koupené, dvůr v Ounhošti pod správu Křivoklátskou náležející, neméně jako i těch devadesáte a pět tisíc zlatých rejnskejch, kderé na panství JMti císařském Mělnickém sobě smlouvou opatřeno a ujištěno mám; a dáleji kdybych od JMti císařské též panství do dědičnosti uvedl anebo dědic můj skrze milost JMti císařskou, aby k tomu přivedl (an bez toho v jistotě za tu sumu nestojí, toliko pro pokoj, nebo těžká práce při komoře placení dobejvati) o to se staral a spravil. Dům můj v Menším Městě Pražském, dskami zemskými se řídící, dům v Starém Městě Šosovní »u jednorožce« řečený, dům na Novém Městě Pražském, slove Lyskovců, i pokudž bych z milosti boží a požehnání božího jakejchkoli statků, domů a mohobytí nabyl s tou vejminkou, kdybych za živobytí mého co od čeho nahoře jmenovaných statků neb domů komukoliv buď zadal, daroval neb prodal, aby vše své místo mělo, se vším týchž panstvích, statkův, domův svršky a nábytky, dobytky, domovními hospodářstvími a příslušenstvím, nic odtud nevyměňujíce a jak mne na to vše dsky zemské svědčiti mají, kdež toto věděti sluší, že jsem ode všech statků svejch od vkladu Ludvíkovi Synmerovi, depositeru při dskách zemských, v létu šestnáctistým třicátým sídmým všecky na hotově krom jednu postu na žádost JMti nejvyššího pana purkrabí z Martinic vedle prvního pošlého nejvyššího ouřadu komornického zašlého, jak se vynašlo taxy též druhou postu na žádost JMti panu panu Hendrychovi z Kolovrat, jakožto toho času nejvyššímu komorníku, aby vše na dukátech bylo, oboum k zalíbení jsem proti quitancím odvedl a po zapravení toho všeho quitancí hlavní vedle rejstříku vyznamenaných statkův vlastní rukou psanou od Synmera, dotčeného depositora, jsem přijal, a věčí díl do desk vepsání nepřišlo, protož kdyby Pán Bůh vše-

mohoucí mne dřív nežli bych to k slušnému vyřízení a vložení nepřivedl, aby pravdivou vědomost nápadník můj o tom měl a v tom se opatřiti hleděl.

Též smaragd orientálskej v zlatě ve dvou hadech fasovanej a safír velký v zlatě fasovanej a řetěz od JMti kurfiřsta Kolínského mně darovanej (kteréžto tři kusy jsouce s JMtí císařskou v Linci toliko před vpádem Švejdským a jiného nic zachováno.)

To vše v fideicommissum perpetuum (svěřenství) uvozuji a za dědice universálního, jak téhož fideicommissum, tak také všeho a všelijakého jiného jmění a statku mého, na čem by to koliv záleželo anebo jakýmkoliv jmění jmenováno býti mohlo, strejce mého obzvláště milého Humprechta Jana Černína z Chudenic na Hausníku (Choustníku), Radeníně, Mitrovicích a Kostomlatech nařizuji tak, aby on toho všeho dle povahy fideicommissi familiae perpetui a dle vyměření níže podepsaných do smrti své užívati mohl a moc měl. Kdyby pak jeho Pán Bůh všemohoucí z tohoto světa povolati ráčil, a on že by po sobě dědicův mužského pohlaví z manželstva řádného zplozených nezanechal, tehdy tomu chci, aby tož fideicommissum familiae perpetuum tím vším způsobem a právem připadlo na syna jeho nejstaršího, z téhož zase na syna nejstaršího a vnuka dotčeného prvního dědice mého Humprechta Jana, a potom tím způsobem vždy dáleji po nejstarších in linea descendenti, dokudž táž linie od prvorozeného téhož Humprechta Jana Černína dolů rovně stupující trvati bude. Pakli by syn prvorozený jeho Humprechta Jana Černína bez dědiců mužského pohlaví z světa sešel, na třetího syna téhož Humprechta Jana a dále na jinší syny jeho tím vším způsobem, jakž se o prvním synu a synech jeho dokládá, rozuměti má.

Pokudž by pak svrchu psanej dědic můj fideicommissární Humprecht Černín bez dědicův mužského pohlaví s tohoto světa sešel aneb smrti mé nedočkal, tedy tomu chci, aby často opáčený fideicommissum na bratra téhož Humprechta Jana na Heřmana Václava, bratra jeho, na jeho linii dolů infinitum stupující, a kdyby i též mladší bratr jeho neb synové jeho

bez dědicův mužského pohlaví s světa sešli, tedy na nejstaršího strejce z linie Nedrahovské, a kdyby již žádnej v živobytu nezůstával, tehdy na strejce mého nejstaršího z linie Chuděnické a potom na syny jich a linii dolů stupující.

A naposledy po těchž liniích na jiného nejstaršího z nejbližších strejců mejch a syny jeho až do skonání rodu našeho, vše tím způsobem a řádem též observírováním prvorozenejch a dolů stupujících již nejináč než jak se o Humprechtovi Janovi Černínovi, prvním dědicem mejm a synech jeho, též i jiněích dolů stupujících jejich nahoře píše (vypouštějíce od též successí z jistejch příčin toliko Diviše Černína, strejce mého) přicházelo a připadalo.

Kdyby pak všickni z rodu našeho sešli, tehdy tomu chci, aby nápad často psaného fidei commissum na strejnu mou nejbližší a z ní na syny, vnuky a jiné dolůstupující její mužského pohlaví, a kdyby těch nebylo, na druhou nejbližší strejnu mou a syny neb jiné dolů stupující její mužského pohlaví, a tak dále rozumějíce se to vše o jinejch strejnách mejch, dokud by se která z nich nacházela. A kdyby dotčená první strejna aneb jiné strejny mé bez dědiců mužského pohlaví s světa sešly, tehdy na dcery jich, jejich syny (počna od nejbližší) a těchž synův syny přecházel, a oni jeho tím vším napodobně řádem a subservováním linií dolůstupujících, též prvorozenosti synův a vnukův užívati mohli a moc měli, s tou pak při tom znamenitou vejminkou, na kterého by tak z nich designirovanejch ujcův mejch a dědicův fideicommissárních mužského pohlaví takový nápad přišel, aby s milostivým krále JMti obdarováním a dovolením erbu a jména rodu našeho užíval, čehož pokudž by se spěčovati chtěl, tehdy nařizuji to, aby se téhož fideicommissum osoba ta, která by vedle svrchu ode mne rozepsané successí po něm následovala, ihned komorníkem od desk zemských ujíti mohla a moc měla, což vše na ty tolikéž se rozuměti má, kteří by náboženství katolického a řádně na svět splozeny byly a rodu svého skrze manženství neb jináč nesnížily, nebo pokudž by svrchu psané fideicommissum na některého

z strejcův neb strejnic, jenž by nekatoličtí neb krom manželství splozeny byly, item že by rod svůj, jakž dotčeno, zlehčily, přecházelo, tehdy moc a právo má míti ten anebo ta, komu neb kteréž by ihned po něm nebo po ní nápad téhož fideicommissum vedle psané posloupnosti přináležel, téhož nápadu se s komorníkem od desk zemských ujíti, jeho do smrti své právem fideicommissarním užívati; a potom dáleji, excludírujíce takové osoby nezpůsobné, na další osoby, k témuž fideicommissum ode mne napsaným způsobem vocírované, přenésti.

A též zachováváno býti má, kdyby byvše některý z těchž nápadníkův při ujití takového fidei commissum katolický, potom by se od víry katolické odvrátil neb nadepsaným způsobem rod můj zlehčil nebo zlehčila, jako i kdyby se přitrefilo, že by kterýkoliv z těch dědicův mejch na zdraví a na rozumu svém dokonce nedostatečný byl anebo nad vzácností svou se zapomenul, notorie lehkovážný (jak se to mezi vzácnými rody někdy přitrefuje) a nepodařilý život vedl, tehdy tomu chci a nařizuji, aby páni strejcové moji se sjeli, to dobře uradivše, jiného svrchu psané posloupnosti, po něm následujícího, s komorníkem od desk zemských do téhož fideicommissum uvedli tak, aby takové hanby, ano i následující od toho škody nenesli. Takovému pak strejci šaty potřebné a vychování od držitele statku (berouce jeho tvrdě neb libě do trestu, jak by případnost ukazovala) do smrti jeho dáváno a vychováváno bylo.

Ti pak dědicové moji, kterýmž takové fideicommissum familiae perpetuum zanechávám, totiž buď ten na prvním místě jmenovaný aneb, pokudž by on téhož dědictví nedočkal neb dřívěji vyplnění vůli mé s tohoto světa vykročil, jinší následující dědicové fideicommissární povinni budou:

Předně dluhy mé (pokudž by se jakékoliv vynašly) neprodlévajíce hleděli ouroky platiti, žádnému nezadržovati, s lidmi o všecko se umlouvati a nikdy k žádný žalobě a soudu přijíti, kde možno, nedati, dáleji nížepsané legata a odkazy po smrti mé vyplňovati.

Jmenovitě tak, jakž jsem na panství Petrspur-

ském před některejm litem kostelu mému Stebenskému vedle jistého pojištění Žateckého tři sta kop míš. pod věčnej plat nadal a vykázal na ten způsob, aby pan děkan Jesenickej nynější i budoucí povinen byl v témž kostele Stebenskejm každého měsíce jednou, a to v pátek, za mne a dvě manželky mé tu ležící svatou mši sloužiti.

Item kostelu Jesenickému, an jsem jej na děkanství vyzdvihl, jeden tisíc zlatejch rejnskejch jsem na věčnej plat při páních Rakovnickejch na opravování kostela, též přilepšení z toho, co býti může, šulmistru, obyčejně varhaníku, ještě přivětšuje jeden tisíc fl., kostelu Stebenskému dvě stě kop míš., vše na věčnej plat, a dáleji všem kostelům mejm, v kterejch se služby boží drží a mše svaté slouží, každému obvzláštně na všech statcích mejch žádného nepomíjejíce, pod věčnej a z téhož statku, jak leží, každoročně pořádně placení ouroků vycházení od nápadníka mého pojištění vycházeti má, vodkazuji jedno sto kop míš. tak, aby se v těchž kostelích a místech za mne, manželky mé a rod můj Pánu Bohu všemohoucímu s skroušeným srdcem pomodlili.

Item hned povinni budou tíž dědicové moji kostelu sv. Víta na hradě Pražském, kde náleží, jedno sto zlatejch rejnskejch na hotově, jedno sto svatému Václavovi Augustinům na Novém Městě, jedno sto zlatejch k svatému Tomáši, jedno sto zlatejch Františkánům u Matky Boží Sněžný, pánům Páterům Jesuitům obojím po jednom stu fl., špitálu Vlaskému na Malé Straně jedno sto zlatejch, na Oujezd k sv. Maří Magdaleně jedno sto fl., též pánům Karmelitánům jedno sto zlatejch, aby se za mne hříšného Pánu Bohu všemohoucímu vroucně pomodlili. Takové peníze nejdéleji po smrti mé do třetího dne mají na hotově, kde náleží, dodány býti.

Co se pak kostela našeho na Chudenicích dotýče, kterejž statek v rodu našem bez proměny přes šest set let stále, jsouce tu vymalováno a vypsáno, jak fundátor první téhož chrámu Páně s novejm erbem v rukou držícím, kteréhož nyní užíváme, opustivše toho času pro jakoukoliv příčinu erbu lva, tak také

Protiva, strejc a předek náš, biskup Klatovskej a sestra jeho svatá Anna Amabilie, jenž vždycky za rod náš katolickej při Pánu Bohu všemohoucím orodují, vymalováni jsou, nařizuji, aby ihned po smrti mé k náležitým potřebám kostelním ve čtyrech nedělích po mé smrti dvě stě zlatejch rýns. do Chuděnského kostela dal, a mimo to jeden tisíc zlatejch na věčnej plat pojistil a pořádně ourok aby vycházel, však aby též každý měsíc jednu svatou mši s vroucnými modlitbami, a to v pátek, dáti sloužiti za mne a manželky mé obě dvě a rod náš povinno bylo a se vykonávalo, nestalo-li by se, aby týž tisíc zlatejch minul a jinde, kde by to pilně vykonáváno bylo, obrácen byl; též aby žádnej můj nápadník (na to pozor dal), aby v témž kostele Chuděnském pod žádnejm způsobem starejch malování a psanejch věcí tam jsoucích neobnovovali, tím méněji rušili, nýbrž v své podstatě a starožitné památce zanechali.

Co se kostelíčka sv. Volfganga nad Chuděnicí na vrchu ležícím dotejče, připomenouti to sluší, kterak strejci mému Humprechtovi, bratru otce mého, tři dni před smrtí na Chuděnicích anděl Páně přede dnem se ukázal a smrt jeho zvěstujíce, aby k sv. Volfgangu šel, Pánu Bohu se modlil, jeho napomínal, což ihned tu hodinu vstavše přede dnem, syny a dcery své zbudivše, přivzavše faráře Chuděnského, nahoru šli, v témž kostelíčku svatou mši slyšeli a Pánu Bohu se modlili, dolů zdráv jsou se navrátili a po některém dnu se roznemohl, a v Pánu Bohu svůj věk šťastně dokonal, odkazuji k témuž kostelíčku na věčný plat též jedno sto zlatejch, aby každoročně, an tu slavná pouť bejvá, jedna mše svatá za mne a manželky mé čtena byla, aby Pán Bůh všemohoucí nás k zhotovení se na cestu věčnosti také milosrdně tak napomenouti ráčil.

A jakž jsem kaply dvě, jednu v zámku Peterspurce a druhou na jednom vrchu nad Peterspurgem vystavěti dal, založení sv. Vavřince a druhou Všech Svatejch, a oumyslu toho jsouce tu na blízce špitál pro lid chudej postaviti, protož aby se též intentí mé (an by mezi tím ode mne samého vyplněna nebyla) za dosti stalo, mají a povinni budou dědicové moji

týž špitál v pohodlném místě ihned, jak by Pán Bůh pokoj svatý uděliti ráčil, postaviti, a v něm vždycky osm osob mužského pohlaví ze všech panství vybranejch, kteříž léta svá tu pracovali, dle způsobu jak v šatech tak v stravě špitála Strahovského chovali, je pak k tomu se vší pilnosti přidrželi, aby oni život pobožnej vedli, svatejch mší neobmeškávali, za mne, manželky mé a rod náš Pánu Bohu všemohoucímu aby se pilně modlili.

A poněvadž jsem v zámku Peterspurském kapličku založení sv. Vavřince Pánu Bohu všemohoucímu, kterýž mne z moci a nebezpečenství tehdejších rebelantů (vysvobodil), kteříž mne chytiti nařídili (takže jsem na den sv. Vavřince z téhož kostelíka na vrchu Bílé Hoře ležícího ode mše svaté vyvstati, a vyjedouce tři čtvrtě na jedenáctou hodinu na půl orloji v sídmou hodinu ten den u večer z Čech až do nejprvnější vesnice kurfiřsta Saského, slove S e i d e n, se dostal) z srdečnosti povinné vystavěti dal, i aby se v týž kaple vždycky služby boží náležitě vykonávati mohly, poroučím a nařizuji, aby dědic můj vždycky kaplana při zámku Peterspurském choval, jemu stůl sebou nebo v nebytí doma náležitě ho opatřil, a jedno sto zlatejch rýn. ročně dával, kterýžto kaplan, aby byl povinnen každého dne (krom noci boží) v té kapli svatou mši sloužiti a za mne a manželky mé každej měsíc, a to v sobotu svatou mši vykonávati; nevykonával-li by pak toho anebo nepříkladnej život by vedl, nemá trpín bejti, nýbrž dědic můj pamatujíce na odplatu boží a na dobrodiní ode mne všem učiněné, jiného pobožného dosaditi a ty svatý mše pilně vykonávati dáti.

Co se pak manželky mé nejmilejší Sylvie Kateřiny z Millesimu a věna jejího i nad věno dotejče, čehož obojího v jedné sumě sto tisíc zlatejch rejnskejch, jedenkaždý po 60 kr. počítajíce, činí, takové věno na statku Kosti sobě pojištěno majíc (pokudž by se s ní ihned dědicové moji o též věno i nadvěno náležitě nevyrovnali) ačkoli věčnej plat klášteru sv. Václava na Novém městě, to jest ourok ze třiceti a třech tisíc kop míš. ročně vychází a zapsáno jest, to manželce mé nejmilejší ani dotčenému klášteru nic na

žádnou škodu býti nemá, a dědic můj o to se pilně starati, aby manželka má nejmilejší co nejlépeji a nejdříveji býti může, spokojena býti mohla tak, aby i v tom klášter sv. Václava nic netrpěl, ve všech ourocích stále contentirován byl, tehdy bude moci v dotčenej statek Kost manželka má nejmilejší se uvázati a jej dle dotčeného zápisu a obnoveného zřízení zemského, dokudž by téhož svého věna úplně nedosáhla, držeti a užívati, jakož pak pánův strejců mejch za to důvěrně žádám, že též manželce mé nejmilejší jak příčinou této pořádné a privilirované pretensí její, tak i jináčeji žádné protimyslnosti činiti nebudou, učiniti nedopustí, nýbrž všelijakou uctivostí, volností a služebností předcházejíce pro dobrodiní, kteréž jim všem tímto kšaftem prokazuji, poručenou míti a při témž právě jejím chrániti budou, jsem tím ujištěn, když se to od vás stane, že od ní všelijakou uctivost a dobré přátelství seznáte, a mimo věno manželky mé k bytu a vychování jejímu panství Mělnické do vdaní jejího, nevdala-li by se, do smrti její zanechávám, aby všecky důchody bráti a jich užívati mohla, toliko aby k vystavení špitálu Petersburskému až do vystavení jeho s tím se vším, co k tomu náleží, pro její též dobrou toho skutku vystavení památku pět set kop míš. ročně vydávala, jak se stavěti má sama disponirovala, po dostavení dáleji nic k tomu špitálu dávati povinna nebude, nežli pro mou památku po dostavení téhož špitálu s pomocí nápadníka mého, počnouce od sv. Jiří nebo sv. Havla v roce pořád zběhlém z téhož panství Mělnického pro mou lásku, kterou jsem k ní měl, to učinila a povinna byla tři sta zlatejch mezi chudé lidi, kde se jí koliv líbí, v mejch statcích, jejích anebo kdežkoliv rozděliti tak, aby ten každej přijímající za duši mou a manželek mejch všech jednou Otčenáš a Zdrávas Maria přeříkali. A týž statek po smrti její zase tak, jak přijat byl, nápadníku a držiteli statků mejch do rukou přišel. Též v domě mém na Malé straně do smrti své neb vdaní bez překážky nápadníka mého užívati, v něm býti mohla, po smrti též zase do rodu mého, aby nápadníku přišel, tak nařizuji.

A jsouce já toho vždycky žádostiv, aby rod náš netoliko v počtu osob, ale také i ve vzácnostech cnost a rozmnožení své bral, z té příčiny zavazuji tímto kšaftem mejm dědice mého, aby on nejdéle v roce pořád zběhlém tří pacholátek z rodu našeho z chudejch i bohatejch rodičů obral a je s vědomím jejich starších neb poručníkův jich do škol pánův Páterův Societatis Jesu v Praze aneb kdekoliv jinde pod správu hodného praeceptora na učení dal, kteřížto pacholátka v dotčených školách předně humanioribus, též theologii, druhý jurisprudentiae a třetí geometrii a geografii se učiti mají; na vychování pak jich též sustentací praeceptora bude povinnen dědic můj dotuď, dokud by léta patnáctého nedosáhli, ročně osm set zlatejch rejn. a patnáctého léta až do dvamecítmého po dvanácti stech zlatejch rejn. (aby se dáleji odati mohli) v jistotě vydávati. Z toho následovati bude, že se pánu svému dědičnému i vlasti své (anto zlatá půda se jmenuje) hoditi moci budou.

Kdež jestliže by kterej z nich dříveji, nežli by takové studium své dokonal, smrtí zachvácen byl, tehdy to nařizuji, aby na místě jeho jinej k této intenci mé dosazen byl, jako pak kdyby i z těch tří pacholátek jeden z nich učení své dokonal, a těch dvamecítma let učení jeho prošlo, dědic můj nebude povinnen na něj dál co nakládati, ale povinnen dědic můj má býti jiné pacholátko z rodu našeho obrati a ve třech měsících pořád zběhlých v místo vacírované dosaditi, nápodobně nakládati; nebo jsouce v roce věku svého osiřalej a do žádné školy ani umění od poručníků svých dán nebyl, vím, co mi škodného bylo. A pakli by kdo z rodičův (kterému žádnému se nebrání) pro lepší pomoc jeho studií svému synu neb poručníci sirotku co přidati chtěli, v jejich moci pozůstává a pakli by ten kterejkoliv, od kterejch by se takové pacholátka do učení požádali, se vydání jeho spěčoval, té milosti od Pána Boha uznati nechtěl, dobrodiní a mínění mého sobě lehce vážil, dítěte svého k takovému učení vydati se spěčoval, ten a takovej nápadu svrchupsaného i posloupnost jeho, jako i pacholátko v témž učení hejskajíce a až do leta ode

mne nahoře designirovaného setrvati nechtělo, dokonale zbaveno a k němu dáleji připuštěn býti nemá, dědic pak každej aby obzvláště dítky své nezameškával a vyučovati dal.

Žádám při tom všech pánův strejcův, aby vždyckny některej z nich, příkladem pana Diviše Černína, kterejžto křižovníkem jsouce, v Maltě velmi se dobře choval, památky zanechal a tam náležitě pochován jest, já tomu každému, kterej se do toho řádu dá, na pomoc jisté cesty do Malty jeden tisíc reichstalerů odkazuji a aby od nápadníka mého beze chyby dávány bývaly.

Jakož pak jsem rozpisujíce nahoře succesí tohoto commisum familiae perpetuum pana Diviše strejce mého z jistých příčin vypustil, nařizuji, aby jemu na podnik můj každoročně bez všeliké chyby šest set zlatejch do smrti jeho, pokudž by se neoženil, vydávalo; pakli by se chvalitebně s dobrou radou přátel svejch oženil, tehdy nápadník můj bude povinnen stateček, kterej by za patnácte tisíc zlatejch stál, koupiti, a jemu jej v roce a ve dni po voženění, minouce vydávání těch šest set zlatejch ročně, postoupiti.

Též strejcům všem svejm, co jich na světě jest, velkejm i malejm, aby na mne památku měli, vodkazuji na řetízek každé osobě po pěti stech zlatejch, ode dne smrti mé v roce pořád zběhlém dědic můj každýmu pojistiti i s ourokem a co nejdříve možná vyplatiti.

J i ř í č k o v i V á c l a v o v i, strejci svému Mirotickému, dvanácte tisíc zlatých z lásky též odkazuju, aby je nápadník můj dostatečně pojistil i s ourokem a vedle strejcovské námluvy pěkně co možná nejspíš splatil.

Víceji strejnejm mejm paní strejně paní K a t e ř i n ě, panně L i d u š c e každej po jednom tisíci zlatejch, pannám dcerám obou paní sester nebožek mejch, mejm tetám, jsou dvě neb tři po jednom tisíci zlatejch, paní L i d m i l e L o u b s k é jeden tisíc zlatejch, A d a m o v i K o k o ř o v c o v i jeden tisíc fl. odkazuji,

aby nápadník můj ihned ve čtyrech nedělích pořád zběhlejch jim s ourokem pojistiti povinen byl a každého co nejspíš možná s dobrou volí, an chvála Pánu z čeho jest, náležitě spokojil, jakož i deset tisíc fl. panu Theobaldovi a panu Karlovi též deset tisíc vše zlatejch rejnskejch, aby nápadník můj povinen byl na dostatečných jistotách nebo od sebe pojištění učiniti i s ourokem v půl letě pořád zběhlém.

Čeládce pak mé šatmi smutečnými náležitými i manželky mé nejlepší opatřiti a ve třech měsících pořád zběhlejch jim jejich služby doplatiti a každému, co jich jest, tak dobře dolejším dvorskejm při všech statcích a dvořích, jako i hořejší čeládce za jeden rok služby odvedl nápadník můj tak, aby každej za mne a manželky mé Pánu Bohu se pomodlili a na mne památku měli.

A poněvadž i to se přihází, kdyby se trefilo, že by některej z rodu našeho se toho opovážil a jakékoliv rebelii proti vrchnosti své dědičné JMti císařské se dopustiti chtěl aneb dopustil, tu aby nápadník můj se všemi pány strejci na to vždycky dobrej pozor dajíce, takové osoby neb osob takových se zmocnili, je neb jeho k JMti císařské rukám se vším při tom oznámením a k trestání obžalováním dodali tak, aby věrností svou v milosti JMti císařské ostávajíce o ten klinot fideikommiss se nepřipravili, takovém způsobem to předešli.

A poněvadž Chudenice po novu rodu našeho dům rodinný (Stammhaus) jest, a již přes šest set let stále a neproměnitedlně v rodu našem zůstává a slušné, by do fideicommissí náležel, protož aby někdy bídně z rukou rodu našeho (jak se stává) nevyšel, pokudž bych já za živobytí mého takového statku nepřikoupil, tehdy nařizuji, aby povinen byl držitel statkův mejch, první nápadník, jej z pozůstalejch mejch dluhův a z důchodův koupiti, nařizuji, by mimo uznání všech pánů strejců témuž držiteli statku Chuděnského, zač by spravedlivě stál, ještě přes to pět tisíc zlatejch rejnskejch přidal tak, aby se ven z rodu jinam nedostal. Pakli by téhož statku do rodu ne, a rači jinému

prodal, aby týž strejc i s dětmi svými takového fideicommissum se zbavil a nikdy připouštěni nebyli.

Víceji nařizuji a tomu chci, aby každej držitel statku a nápadník můj, začnouce od času nám od Pána Boha všemohoucího daného pokoje, po třech letech každého roku do kassy, jenž poklad celého našeho rodu slouti má, na Peterspurce k tomu místo obrané, ze všech a všelijakejch důchodův, všech panství a statků mejch, tři tisíce kop míš. přichoval a složil tak, aby sobě odtud i celému rodu našemu v důležitejch a nevyhnutedlnejch příčinách a potřebách (však proti navrácení vždyckny v roce a ve dni zas do kassy beze vší chyby, a to passírováno bude všem v rodu našem bez interessu) spomoženo býti mohlo, ale jinším a dobrejm našim přátelům, kdyby se i to pohodlí půjčkou do dne a roku stalo, tehdy s ourokem k zaplacení a se dobře opatření aby chyba nebyla a credit se zachoval, na podnik dobrej pozor dal, a kdyby přehléd anebo se namluviti dal, aby nepochybně z důchodů do kassy konečně složil.

Jakož pak mimo přikupování statkův tohoto mého přikupování fideicommissum, z kterejchž Švihov přední býti a co nejdříveji, nestalo-li by se ode mne, (přináleživše předešle k Chudenicům), ano i Poříčí. I přikoupení do fideikommissu z toho pokladu a vedle ocasí z všeliké pomoci a pilnosti nápadníka mého to se státi tak, aby ten statek Chudenice, od kterého svůj začátek od Pána Boha všemohoucího požehnání vzalo, s tím připojen jsouc, v své podstatě a vážnosti ostával.

Poněvadž mimo všecky psané odkazy mé každý possesor dobře obstáti a důchod dobrej míti bude, jen ať v termínech stojí, a jakž na hrabě náleží (jsouce majestátem královským, jehož datum ve Vídni dvacátého pátého měsíce července 1644, že všichni nápadníkové moji po mne za hrabata vyzdviženi) se chovati, neméně i dětem svejm (pokudž dobrejm hospodářem bude) dobře se míti a jim dosti nachovati může.

Manželce mé nejmilejší, aby srdečnou lásku ode mne znala a za duši mou jeden Otčenáš a Zdrávas Maria vroucně se pomodlila, ještě mimo věno i nadvěno statek svůj Kamýk se vším p íslušenstvím,

svršky i nábytky, kterýžto pěknej a zaplacenej jest, daruji a odkazuji.

Co se pak koliv dluhův mejch dotejče, co já komukoliv a co zas kdo mně povinnovati jsou, to všechno v rejstřích dlužních poznovu v lethu 1646 v den sv. Jiří založených, jak samo v sobě jest, se vynajde, z čehož se uhlídá mé nařízení a odkazy každému zaplaceny beze vší nepříležitosti, též přičiníce se, vyupomínány býti mohou.

Prvního pak dědice mého, tak i jiné všechny dle posloupnosti z počátku rozepsané k tomuto fideicommissum přicházející přísně zavazuji, aby pod žádnou barvou a způsobem, kterej by byl, co svět stojí, practicírován byl aneb ještě se vynajíti a practicírovati mohl, statky mé v toto fideicommissum familiae perpetuum potažené aneb kterýž by skrze dědici mé fideiccommissovní ještě dáleji k tomu přikoupeny byly, neprodával, nezastavoval, nezměňoval, ani darem ani jináčeji žádným vymyšlenejm způsobem neallieniroval, dluhův na ně nebo zárukování ani zápisů, krom jednoho věnního své nejmilejší na jedno sto tisíc zlatejch, však vždycky každej z důchodův týž statek co nejspíš možná očistiti, do svobody uvésti povinen jest, nebo to snadno z důchodův spraviti může, neuvozoval a in suma žádnejch jinejch (an toho do konce potřeba nejní) závad jakejm jménem jmenovány býti mohou na ně nečinil, pro pochvalu a rod je stále v podstatě zachoval, stavení všeliká zdržoval a dobře sobě hospodařil, každému ve všem víru držel, k žádnejm soudům, kde na světě možná, přijíti nedal, nýbrž všelijak hleděl všudy lásku zejskati, dobrejch lidí se držel a na to, pakli by se proti této mé přísné zápovědi co takového stalo, tehdy aby při žádném právě platnosti neneslo, ten pak kterej by se toho dočinil, aby ihned tohoto fideicommissum familiae perpetuum zbaven byl a do něho jinej dle posloupnosti komorníkem od desk zemskejch uvésti se mohl a moc měl.

Též rozvažuje i to, že i mezi dobrejmi by se přitrefiti mohlo (ačkoliv o páních strejcích a strejnách následujících dědicích se toho nenaději), pokudž by se kdo z nich o to opovážil a tuto poslední vůli mou,

co se nařízení dědičného a nápadu dalšího fideicommissárního dotejče, disputirovati anebo nejméněji deficultirovati, natahovati, neřády by začínati chtěli, v těch a takových příčinách důvěrně žádám JMti vysoce urozeného Bernarda hraběte z Martinic, nejvyššího hofmistra království Českého a JMti Jana Hartvíka Nostice, nejvyššího sudího v království Českém, poněvadž já tuto nemaje rodičů ani dětí a žádnému ničímž povinnen a zavázán nejsem, a tak dle libosti mé o jmění mém disponirovati, smysl svůj vykládati, i též vejklad komu chci comitirovati mohu a moc mám, aby oni páni Patronové moji strany interessirované vyslyšeli, vše s pilností bedlivě povážili, a potom v tom remota omni provocatione, co k mé intencí směřeného a slušného býti uznají, vynesli a vyřikli, ten pak z dědicův mejch, kterejž by tak kšaft a poslední vůli mou jináč vykládati a disputirovati chtěl, týž právo své tratil a jinej posloupně následující do téhož fideicommissum komorníkem od desk zemských uveden byl; to na všechny nápadníky se posloupně vztahovati, rozuměno býti má, kterážto pokuta i toho následovati má, kterýž by toho, co já tuto jak v příčině těla mého, fundací, legátův neb odkazův i jinejch applicování rodu mého k studiím a naposledy i jináčeji v jakejchkoliv příčinách nařizuji v tom čase, který se k tomu vysazuje, plniti zanedbával aneb plniti nechtěl (kdež však nicméně také i cesty právní otevřené těm zanechávám).

Svršky a nábytky, jak na Kamejku, tak na Mělníku mé nejmilejší zanechány byly, a mimo to z srdečné lásky pro lepší vychování Pražské dvůr v Unhošti se vším, co se jmenuje, daruji.

Naposledy toho sobě v moci své svobodné zanechávám a vymiňuji, abych týž kšaft můj, pokudž by mi se líbilo zrušiti, v nic obrátiti, jinej udělati, k němu přidati nebo ujíti, jako kdybych i co za zdravého života svého nebo na smrtedlné posteli nebo kde jinde Codicillem podpisem ruky mé vlastní odkázal nebo daroval, aby to své místo, jakoby slovo od slova v tom kšaftu obsaženo bylo, jmělo, a tomu od dědice mého za dosti učiněno bylo.

Pánův pak JMti nejvyšších ouředníků zemskejch, též pánů ouředníků Pražskejch menších desk zemskejch za to služebně a přátelsky žádám, kdybykoliv tento kšaft můj po smrti mé ke dskám zemskejm dodán a položen byl, že jej vedle milostivé vůle JMti císařské obnoveného zřízení zemského do desk zemskejch vepsati nařiditi a nad ním ruku ochrannou držeti budou.

Na potvrzení toho všeho pečeť mou přirozenou k tomuto kšaftu a poslední vůli mé s jistejm mejm vědomím a dobrejm rozmyslem dal jsem dobrovolně přitisknouti a v něm jsem se též dobrovolně rukou vlastní svou podepsal. A pro lepší toho jistotu dožádal jsem se: Urozeného pana, pana Viléma Albrechta Krakovského z Kolovrat na Týnci, Langendorfu, Khulmu, JMti cís. radu, komory české presidenta a místodržícího v království Českém a pana Alše Ferdinanda Vratislava z Mitrovic a na Nalžovicích, JMti císařské raddu, hejtmana Nového Města Pražského a urozených a statečných rytířův pana Voldřicha Sezimu Skuhrovského ze Skuhrova na Louňovicích, JMti císařské radu, soudce zemského, místodržícího království Českého a podkomořího v království Českém a pana Jana Viléma Gerstorfa z Gerstorfu a z Malčovic a na Niměřicích a Oujezdě, JMti císařské radu a místopurkrabě Pražského, že jsou pečeti své k tomuto kšaftu a poslední vůli mé jim pánům a dědicům jich budoucím beze škody na svědomí vedle zřízení zemského nového vyměření všichni spolu dožádáni jsouce, pořádně přitiskli a rukama svejma se podepsali. Jehož datum jest tisícího šestistého padesátého, patnáctého dne Juni v Praze.

Heřman Tschernin z Chudenic.
Vilém Albrecht Krakovský z Kolovrat.
Voldřich Sezima Skuhrovský ze Skuhrova.
Aleš Ferdinand Vratislav z Mitrovic.
Jan Vilém Gerstorf z Gerstorfu.[1]

[1]) D. Z. Lit. J. 7.

III.

Členové rodu Černínského za doby zřízení svěřenství rodu dle seznamu hr. Heřmana (1634—1640).

NEDRAHOVIČTÍ:

Heřman hrabě Černín z Chudenic, první rodu svého.

Jan [st.] na Choustníku (* 1597 ⊙ cc. 1623 † $^{22}/_{11}$ 1642), synovec předešlého, manžel Zuzany, roz. Homutové z Harasova.

Humprecht Jan (* $^{17}/_{2}$ 1628, ⊙ $^{31}/_{5}$ 1652, † $^{13}/_{3}$ 1682) syn Jana st.

Ψ Diana Marie, roz. markr. Hippolyti de Gazoldo.

Heřman Václav (* $^{22}/_{7}$ 1634 ⊙ $^{11}/_{4}$ 1662, † $^{24}/_{6}$ 1683) syn Jana st.

Ψ Marie Marketa roz. hr. Desfours de Mont-Adienville.

Diviš (⊙ $^{19}/_{11}$ 1652, † $^{7}/_{10}$ 1659) syn Viléma na Trkově a Anny, roz. Budkovské z Budkova; synovec Heřmanův, narozen před r. 1617, (neboť toho roku otec jeho byl již mrtev).

Sourozenci jeho byli: Voršila, Regina (její třetí manžel Bejšovec) Anna Kateřina (Ψ Nesslinger v. Schöllengrab), Ludmila (»slč. Liduška«) Jan Vilém a Protiva na Hostouni.

Manželka: Marie Žofie, roz. Straussová z Heiderstorfu, provdaná od r. 1663 za Bukovského.

Heřman Maximilián, vlastně Maximilian Heřman, syn shora dotčeného Jana Viléma a Elišky, roz. Vratislavé

z Mitrovic (podruhé provdaná za Dona Christophora de los Olivios), tudíž syn synovce Heřmanova; byl živ ještě 1641.

sv. p. **Jiří Václav** na Vostračíně, bratr předešlého, * 1627, † $^{30}/_{5}$ 1687.
1. Ψ Maxm. Alžběta Bukovanská z Bukovan, 2. Ψ Salomena Maxm. Vratislavová z Mitrovic, 3 Ψ Anna Ludm. Františka Mitrovská z Nemyšle.

CHUDENIČTÍ:

Jindřich Švihovský (* 1598, † $^{8}/_{2}$ 1640) syn Humprechta »pobožného« na Chudenicích a Ludmily Kocové z Dobrše; bratranec Heřmanův.

Humprecht Protiva, syn předešlého (⊙ 1645, † $^{25}/_{5}$ 1666).

Jan Maximilian, bratr předešlého (1636 ještě nezletilý, † 1657).

sv. p. **Theobald Protiva** na Chudenicích († věkem sešlý $^{2}/_{12}$ 1660) syn Adama, rady Bedřicha Falckého, syna Humprechta »pobožného«, syn bratrance Heřmanova.

Adam Jindřich, syn předešlého (1660 již zletilý, zemřel $^{5}/_{5}$ 1664).

Václav Bedřich, bratr Theobalda Protivy, 1622, 1630 ještě nezletilý, 1641.

Heřman, bratr Theobalda Protivy, 1622, 1630 ještě netilý, 1641.

Humprecht Ouňovský, syn Jana na Sv. Poli (a Ludmily, roz. Byšické z Byšic), syna Humprechta pobožného; syn bratrance Heřmanova, 1601, 1637.

MĚLNIČTÍ: (větev Tasnovická)

Jiří nejst. na Vostračíně a Radonicích (1627, † 1669), syn Viléma na Mělnicích (1589—1612) a Anny Kočovské z Kočova.

Jan Maximilian (1627 nezletilý, 1653 již mrtev), syn Drslava na Mělnicích a 2. jeho manželky Ludmily z Widrsperka.

Václav Protiva (1630—1667) syn Jana na Chotiměři († 1630) a Anny Alžběty z Janovic, ovdovělé z Příchovic; 1630 nebylo mu ještě 8 let.

LIŠŤANŠTÍ (větev Tasnovická):

Jan Karel na Lišťanech (⊙ $^{27}/_{11}$ 1628, † $^{17}/_{9}$ 1686) exulant v Hofu v Bavořích.

Václav, nejspíše Václav Protiva (z větve Radnické) na Oujezdě pod Vostrým (* 1610, † $^{5}/_{3}$ 1640), syn Jiřího Theobalda a Zdenky Kaplířové ze Sulevic.

Exulanti:

Karel Černín u Pappenheima (syn po něm ve Francii a dcera ve Švýcarsku).

Jan Callabres a Diviš, syn jeho, v Drážďanech.

Omyly tiskové.

Str.	17.	řádek	3.	z dola	místo	koruna čti komora.
»	23.	»	5.	»	»	55.070 zl. čti 55.970 zl.
»	46.	»	24.	»	»	Bargasu čti Burgasu.
»	90.	»	22.	»	»	Šimovi čti Šimonovi.
»	106.	»	8.	»	»	Václav Diviš čti Diviš (srovnej v příloze).
»	107.	»	8	»	»	Jan Heřman čti Adam Jindřich (srv. v příloze).
»	109.	»	9.	»	»	Liechtenštejnskému čti Liebštejnskému.
»	164.	»	9.	»	»	ze Sobče čti ze Solce.

Ukazovatel.

D

E

F

G

H

Svazek X.: Msgra Em. Bougauda **„Ježíš Kristus. Důkaz Jeho božství“.** Z frančtiny přeložil Antonín Melka. Cena 90 h.

Svazek XI.: P. Victora Cathreina T. J. **„Socialismus“.** Autorisovaný překlad VII. vydání z r. 1898. Cena 3 K.

Svazek XII.: J. A. Zahma **„Věda a učenci katoličtí“.** Z angl. přel. ThC. Václav Hazuka. Cena 1 K 50 h.

Svazek XIII.: Dr. Ant Vřešťála **„Lichva a úrok ve světle mravouky katolické“.** Cena 1 K 50 h.

Svazek XIV.: **„Mimo církev není spásy“.** Studie o nesnášelivosti církve. Napsal August Nicolas. Vyňato ze spisu »Filosofické studie o křesťanství«. Dle VII. franc. vydání přeložil Vojtěch Kameš. Cena 1 K.

Svazek XV.: P. Lva z Hammersteinů T J. **„Od atheismu k plné pravdě (Edgar)“.** Autorisovaný překlad dle 9. vyd. pořídil Alois Svojsík. Cena K 2·30.

Sv. XVI.: P. J. Biederlacka T. J. **„Otázka sociální“.** Přeložil Dr. Ferdinand Beneš. Cena 2 K 50 h.

Svazek XVII.: Rudolfa Vrby **„Stávky“.** Několik úvah z bojiště práce s kapitálem. Cena 1 K.

Svazek XVIII.: P. Aug. Röslera C. SS. R.: **„Pravá a nepravá emancipace žen“.** Cena 60 h.

Svazek XIX.: **„Mozek a duše“.** Napsal Dr. Štěp. Pawlicki. Přeložil Frà Jos. Mergl. Cena 80 h.

Svazek XX.: P. Bern. Duhra T. J. **„Bajky o jesuitech“.** Přeložili a doplnili Dr. Jos. Tumpach a Dr. Ant. Podlaha. S dodatkem **„Co jsou jesuité?“** od P. Jos. Svobody T. J. Cena K 12·60.

Svazek XXI.: Dra Rich. Špačka **„Práce ve světle zjevení Božího“.** Cena 80 h.

Svazek XXII.: **„Katolická filosofie dějin“.** Napsal Louis Leroy, přel. Vojt. Kameš. Cena 80 h.

Svazek XXIII.: **„Několik vynikajících katolických povah XIX. století“.** Napsal L. z Hammersteinů, přel. prof. Jan Kosina. Cena K 2·30.

Svazek XXIV.: Dra. Jana Sýkory **„Pravost, neporušenost, věrohodnost a příslušná vážnost knih novozákonních vůbec, evangelií pak zvlášť“.** Cena K 1·60.